

Nacionalno izvješće o provedbi
Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje

Sveobuhvatan pregled stanja na nacionalnoj razini Peking +30

– narativno izvješće

Izradio Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske

Zagreb, lipanj 2024.

Sadržaj

Prvi dio: Sinteza.....	3
Drugi dio: Prioriteti, postignuća, izazovi i nedostaci	5
Treći dio: Napredak u 12 kritičnih područja	19
Četvrti dio: Nacionalne institucije i procesi	69
Peti dio: Podaci i statistika	75
Šesti dio: Zaključci i sljedeći koraci	80
Aneks	82

Prvi dio: Sinteza

Izvešće Republike Hrvatske o stanju na nacionalnoj razini povodom obilježavanja tridesete obljetnice usvajanja *Pekinske deklaracije i Platforme za djelovanje* obuhvaća razdoblje od svibnja 2019. godine (kada je podneseno izvješće *Peking +25*) do 30. lipnja 2024. godine. Vlada Republike Hrvatske u prethodnom razdoblju posvetila je veliku pažnju problematici ravnopravnosti spolova te zaštiti žena od svih oblika nasilja, kao i radu na mnogim drugim područjima vezanima za jednakopravnost žena, uključujući posebne mjere i aktivnosti usmjerene ka osnaživanju položaja žena u društvu.

U svim godišnjim strateškim planovima razdjela Vlade RH do 2025. godine, uvršten je cilj „Uklanjanje spolne diskriminacije i stvaranje uvjeta za stvarnu ravnopravnost žena i muškaraca u društvu“.

U *Programu Vlade za razdoblje 2024. – 2028.*¹ navodi se da će se nastaviti poticati ravnopravnost žena i muškaraca u društvu, na tržištu rada i u obitelji. Vlada će predvoditi borbu protiv nasilja u obitelji i nasilja nad ženama koji su nažalost ozbiljan problem u hrvatskom društvu, i provodit će politiku nulte tolerancije na nasilje. Radi senzibiliziranja javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji provodit će se medijske kampanje te nastaviti jačati kapacitete stručnjaka koji se u svom radu susreću s ovom problematikom. Intenzivirat će se rad na sprečavanju vršnjačkog nasilja, elektroničkog nasilja i virtualnog zlostavljanja djece i među djecom.

U veljači 2021., Hrvatski sabor je donio *Nacionalnu razvojnu strategiju do 2030. godine*² čiji su razvojni smjerovi u cijelosti usklađeni s provedbom *Programa Ujedinjenih naroda o održivom razvoju do 2030. godine* (dalje: *Program 2030.*) i njegovih 17 ciljeva održivog razvoja. Strategija je temelj održivom, uključivom i inovativnom razvoju Hrvatske te jačanju otpornosti društva i gospodarstva na globalne krize. Sve javne politike i prioritete iz strategije te pripadajućih akata strateškog planiranja provode se s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti i promicanja jednakih mogućnosti (kao horizontalnog načela) bez diskriminacije prema svim zakonskim osnovama.

U proteklih pet godina postignut je napredak u većini kritičnih područja *Pekinske deklaracije i Platforme za djelovanje*, polazeći od ustavnog i zakonskog načela ravnopravnosti spolova. Pozitivne promjene i pomaci zabilježeni su na različitim područjima, uključujući između ostalog, značajne zakonodavne promjene, donošenje novih planova, programa i drugih akata, provođenje medijskih kampanja i podizanje svijesti javnosti o potrebi dokidanja diskriminacije žena i suzbijanja rodni stereotipa. Ovo izvješće donosi sažeti prikaz najvažnijih postignuća i predstojećih izazova, s napomenom da je unaprijeđena međusektorska suradnja, uz učestalu suradnju s organizacijama civilnog društva i brojnim međunarodnim tijelima.

---

¹ V: https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Dokumenti%20Vlada/2024/Program_16_Vlade_RH.pdf.

² V: <https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/croatia-national-development-strategy-2030>.

Vezano uz temeljne procese izrade izvješća na nacionalnoj razini napominjemo da je Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske koordinirao i pripremio njegovu izradu, o čemu smo opširnije izvijestili u odgovorima na 33. i 36. pitanje.

Drugi dio: Prioriteti, postignuća, izazovi i nedostaci

1. Koja su bila najvažnija postignuća, izazovi i prepreke na putu prema postizanju rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena u proteklih pet godina?

Izmjena zakonodavnog i strateškog okvira

U posljednjih pet godina učinjen je značajan napredak u području ravnopravnosti spolova vezano uz donošenje unaprijeđenog radnog, obiteljskog, kaznenog i prekršajnog zakonodavstva kao i novog strateškog okvira u području suzbijanja diskriminacije i osnaživanja žena.

Ovdje navodimo najvažnije strateške dokumente, a o ostalima izvještavamo u nastavku. Godine 2023. Vlada Republike Hrvatske donijela je novi *Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine*³ i pripadajući *Akcijski plan za provođenje Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova* (opširnije u odgovoru na 33. pitanje).

Iste godine usvojen je i novi *Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije do 2027. godine*⁴ te dva akcijska plana: *Akcijski plan zaštite i promicanja ljudskih prava za 2023. godinu* i *Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije za 2023. godinu*, koji također prepoznaje i uključuje rodnu dimenziju. Sadrži mjere za suzbijanje diskriminacije na osnovi spola kod analize stanja ljudskih prava u obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, radu i zapošljavanju, djelovanju medija, kriznim situacijama i dr. Naglašava i važnost provedbi edukacija o suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i edukacije o ravnopravnosti spolova.

2022. godine usvojen je i *Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja*.⁵

Suzbijanje svih oblika rodno zasnovanog nasilja predstavljao je najveći izazov u proteklom periodu. Ministarstvo unutarnjih poslova provodilo je poslove statističkog praćenja i analize stanja sigurnosti i pojava koje pogoduju nastanku i razvitku kažnjivih ponašanja. Najčešća kaznena djela s obilježjima nasilja koje se čine na štetu žena i bliskih osoba bile su tjelesne ozljede, prijetnje te nasilje u obitelji.

Broj najučestalijih kaznenih djela počinjenih na štetu žena kontinuirano se povećavao u razdoblju od 2019. do 2023. godine. Broj žena žrtava kaznenog djela kvalificiranog kao tjelesna ozljeda povećao se od 2019.

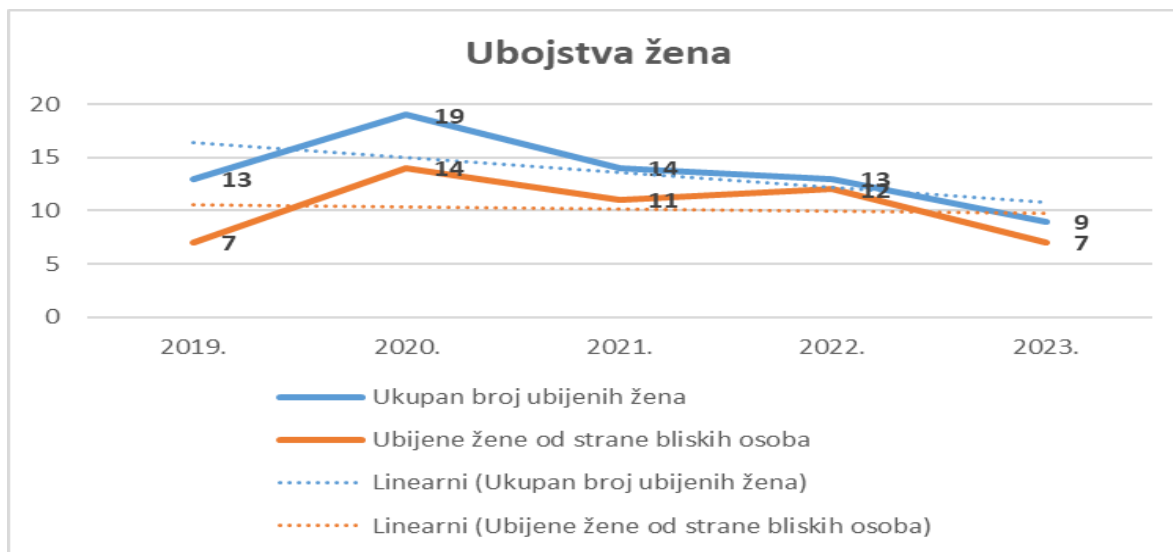
³ Dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2027-godine/3442>.

⁴ Dostupno na: <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20ZPLJP%20razdoblje%20do%202027.pdf>.

⁵ Dostupno na: https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Dokumenti/NACIONALNI%20PLAN%20ZA%20SUZBIJANJE%20SEKSUALNOG%20NASILJA%20I%20SEKSUALNOG%20UZNEMIRAVANJA%20do%202027.g_final.pdf.

sa 453 na 1126 osoba; broj žrtava koje su zadobile teške tjelesne ozljede povećao se u istom razdoblju sa 70 na 116; prijetnjama je bilo izloženo 1925 žena 2019., a 2023. godine 3053, dok je broj žrtava nasilja u obitelji porastao s 992 na 2006 u promatranom razdoblju.

U donjem grafikonu donosimo pregled ukupnog broja ubijenih žena u izvještajnom periodu:

Grafikon 1. Ubojstva žena

Porast prijava za rodno uvjetovano nasilje rezultat je promijenjene društvene klime, povećane senzibilizacije javnosti i nadležnih institucija te mnogobrojnih uspješnih kampanja koje trajno provode državne institucije i organizacije civilnog društva koje potiču žene na podnošenje prijava.

S ciljem uklanjanja nasilja nad ženama i djevojčicama kontinuirano se od 2019. mijenjao zakonodavni okvir. U nastavku navodimo najvažnije promjene koje su unesene u *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji* (*Narodne novine*, 70/17, 126/19, 84/21), *Kazneni zakon* (*Narodne novine*, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24) i *Obiteljski zakon* (*Narodne novine*, 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23).

Usvajanjem *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji* (*Narodne novine*, 126/19) postignuta su tri cilja: 1. pooštavanje zakonske politike kažnjavanja; 2. revizija pojavnih oblika nasilja u obitelji; 3. proširenje kruga osoba na koje se Zakon primjenjuje. Prvi cilj, pooštavanje zakonske politike kažnjavanja ostvaren je tako što su propisane više novčane kazne i kazne zatvora za sve pojavne oblike nasilja u obitelji, pri čemu su kazne gradirane tako da se višom novčanom kaznom i kaznom zatvora kažnjava onaj počinitelj koji ponovi obiteljsko nasilje ili ga počini u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi. Drugim ciljem redefinirano je tjelesno nasilje na način da je isto propisano kao primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda u sudsko medicinskom smislu. Treći cilj odnosi se na krug osoba na koje se primjenjuje *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji*, jer harmonizira prekršajno zakonodavstvo kojim je regulirana materija zaštite od nasilja u obitelji s kaznenim zakonodavstvom na način da se predmetnom izmjenom omogućila primjena ovog Zakona na istovjetan krug osoba kojima i *Kazneni zakon* pruža dodatnu zaštitu u slučaju počinjenja kaznenih djela vezanih uz

nasilje u obitelji.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, 84/21) proširena je i odredba članka 8., koja propisuje osobe na koje se taj zakon primjenjuje, tako da je dopunjena sadašnjim ili bivšim partnerima u intimnoj vezi, čime je usklađen s *Kaznenim zakonom*.

Najnovijim *Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, 36/24)* iz definicije nasilja u obitelji uklonjeno je spolno uznemiravanje i tako je otklonjena mogućnost prekršajne odgovornosti za slučaj spolnog uznemiravanja. Pratećim izmjenama i dopunama *Kaznenog zakona* osigurala se kaznena odgovornost za spolno uznemiravanje počinjeno prema bliskoj osobi, čime se stupanj društvene zaštite od ovakvog oblika protupravnog postupanja podigao na višu razinu.

Prepoznata je potreba provođenja zakonskog pooštavanja prekršajnih kazni propisanih *Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji*. Stoga je povišen minimum zapriječene novčane kazne u odnosu na pojavne oblike nasilja u obitelji i povišen minimum i maksimum zapriječene novčane kazne za obveznike prijavljivanja nasilja koji ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova. Za počinitelja nasilja u obitelji koji ne postupuje u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom uklonjena je mogućnost prekršajnog kažnjavanja novčanom kaznom, već se za navedeni prekršaj propisuje isključivo zatvorska kazna od najmanje deset dana.

Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, 126/19) koje su stupile na snagu u siječnju 2020. godine, pooštrena je zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja za niz kaznenih djela u kojima je učinak djela prema bliskoj osobi propisan kao kvalificirani oblik počinjenja te za kazneno djelo nasilja u obitelji. Opisana izmjena smanjila je prostor za izricanje alternativnih kazni – rada za opće dobro i uvjetne osude u odnosu na kaznena djela počinjena prema bliskoj osobi. Također je kazneno djelo nasilja u obitelji prošireno u svom zakonskom opisu, i to tako da je kao nova posljedica počinjenja uvedeno stanje dugotrajne patnje. Ovom novelom *Kaznenog zakona* izmijenjena je koncepcija kaznenog djela silovanja iz članka 153. kojim će se sada smatrati i svaki nekonsenzualni spolni odnošaj ili s njim izjednačena spolna radnja, dakle i onda kad nema uporabe sile ili prijetnje po život i tijelo silovane ili druge osobe. Ovakva promjena koncepta kaznenog djela silovanja posljedično je rezultirala brisanjem kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka (Članak 152 prijašnjeg *Kaznenog zakona*).

Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, 84/21) dopunjeno je značenje izraza „bliska osoba“ iz članka 87., stavka 9. *Kaznenog zakona* tako da se odnosi na sadašnjeg ili bivšeg partnera u intimnoj vezi, što je u odnosu na te kategorije osoba rezultiralo jačom kaznenopravnom zaštitom u vidu kaznenog progona počinitelja po službenoj dužnosti i višom propisanom kaznom zatvora kada je u pitanju počinjenje djela prema sadašnjem ili bivšem partneru u intimnoj vezi.

Redefinirana je procesna pretpostavka progona za kazneno djelo spolnog uznemiravanja iz članka 156., stavka 3. *Kaznenog zakona* kojom se postiglo da se kazneno djelo spolnog uznemiravanja progoni po službenoj dužnosti za sve kategorije žrtava, umjesto dotadašnjeg zakonskog rješenja kojim se predmetno kazneno djelo progono po prijedlogu, osim ako je bilo počinjeno prema osobi posebno ranjivoj zbog dobi.

Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, 36/24) uvedena je definicija rodno utemeljenog nasilja nad ženama u opće odredbe *Kaznenog zakona*, prema kojoj se „rodno utemeljeno

nasilje nad ženama“ definira kao nasilje koje je usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene. Počinjenje rodno utemeljenog nasilja nad ženama treba se uzeti kao otegotna okolnost, osim u slučajevima kada je *Kaznenim zakonom* izričito propisano teže kažnjavanje.

Istom novelom uvedeno je novo kazneno djelo „teško ubojstvo ženske osobe“ (femicid) u članku 111.a. To kazneno djelo ostvarit će onaj tko počini rodno utemeljeno ubojstvo ženske osobe. Pri utvrđivanju tog kaznenog djela sud će uzeti u obzir da je djelo počinjeno prema bliskoj osobi, osobi koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ranjivoj osobi, osobi koja se nalazi u odnosu podređenosti ili zavisnosti, ili je djelo počinjeno u okolnostima spolnog nasilja ili zbog odnosa koji žene stavlja u neravnotežan položaj, ili da postoje druge okolnosti koje upućuju da se radi o rodno utemeljenom nasilju. Katalog kaznenih djela za koja kazneni progon ne zastarijeva proširen je kaznenim djelom teškog ubojstva ženske osobe.

U cilju jačanja ostvarenja generalno preventivnih učinaka kažnjavanja, pooštrena je zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja u odnosu na kazneno djelo silovanja te se na taj način za temeljni oblik silovanja mogućnost zamjene izrečene zatvorske kazne radom za opće dobro u potpunosti isključuje, dok bi odredbe o uvjetnoj osudi za ovo kazneno djelo mogle doći u primjenu samo uz istodobnu primjenu instituta ublažavanja kazne. Pooštrena je zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja za teška kaznena djela protiv spolne slobode i kazneno djelo spolne zlorabe djeteta mlađeg od petnaest godina i spolne zlorabe djeteta starijeg od petnaest godina.

Istim izmjenama i dopunama preciziran je zakonski opis kaznenog djela nasilja u obitelji, a s obzirom na brisanje spolnog uznemiravanja kao prekršaja iz *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*. Spolno uznemiravanje bliske osobe uključeno je u zakonski opis kaznenog djela spolnog uznemiravanja iz članka 156. *Kaznenog zakona*, i to kao kvalificirani oblik, kažnjiv kaznom zatvora do tri godine. Također, radnja kaznenog djela spolnog uznemiravanja revidirana je tako da može obuhvatiti i samo jedan čin spolnog uznemiravanja, pod uvjetom da se radi o grubom uznemiravanju.

U zatvorskom sustavu i probaciji provode se programi psihosocijalnog tretmana za počinitelje nasilnih kaznenih djela, uključujući počinitelje rodno uvjetovanog nasilja i počinitelje seksualnih delikata. Također, redovito se provode edukacije službenika zatvorskog sustava i probacije za provođenje ovih programa, odnosno za provođenje sigurnosne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana iz članka 70. *Kaznenog zakona*. Svrha provođenja programa psihosocijalnog tretmana je spriječiti daljnje nasilničko ponašanje počinitelja postizanjem pozitivnih promjena u njegovom ponašanju te poticanjem njegove svjesnosti o vlastitom nasilničkom ponašanju, kako bi prepoznao svoju odgovornost te usvojio obrasce nenasilnog ponašanja.

Obiteljski zakon dodatno je usklađen s *Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*. Njegovim izmjenama i dopunama, koje su stupile na snagu u prosincu 2023., propisano je da se u postupcima pred nadležnim tijelom u procesu razvoda, a u svrhu uređenja roditeljske skrbi, u slučaju saznanja o postojanju obiteljskog nasilja, održavaju odvojeni razgovori s roditeljima. Ostavljena je i mogućnost stručnim radnicima da procijene svrhovitost zajedničkog sastanka, kao i mogućnost da se iz opravdanog razloga zahtijeva odvojeni razgovor u navedenom postupku, čime se pruža sigurnost žrtvi, a s druge strane se omogućava da kroz postupak, urede svoje odnose i postignu dogovor u procesu razvoda. Nadalje, napušta se obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja sudskog postupka radi razvoda braka, već se isto ostavlja kao mogućnost, čime

se bračnim drugovima omogućuje nesmetan pristup sudu, neovisno o sudjelovanju u obiteljskoj medijaciji. Također je propisano da se obiteljska medijacija ne provodi u slučajevima postojanja tvrdnji o obiteljskom nasilju. Prilikom donošenja odluke o roditeljskoj skrbi, o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati i o osobnim odnosima djeteta s roditeljima, propisano je da će sud uzeti u obzir i postojanje tvrdnji o nasilju u obitelji kao važnoj okolnosti za daljnje donošenje odluke.

Za informacije o postignućima vezanima uz postizanje ravnoteže između privatnog i poslovnog života upućujemo na odgovor na 7. pitanje. Za informacije o postignućima u području javnog i političkog odlučivanja upućujemo na odgovore na 7. i 22. pitanje.

2. Što je u proteklih pet godina predstavljalo pet glavnih prioriteta u cilju ubrzavanja napretka žena i djevojčica u vašoj državi kroz zakone, politike i/ili programe?

U posljednjih pet godina glavni prioriteti djelovanja odnosili su se na suzbijanje svih oblika rodno zasnovanog nasilja, promicanje ravnopravnosti i nediskriminacije u okviru zakonskih promjena, usklađivanje privatnog i poslovnog života, unaprjeđivanje položaja žena u javnom i političkom odlučivanju te mijenjanje negativnih društvenih normi i stereotipa. O svemu navedenom, uz 1. pitanje, opširnije izvještavamo u nastavku.

3. Koje ste specifične mjere poduzeli u proteklih pet godina kako biste spriječili diskriminaciju i promovirali prava žena i djevojčica iz marginaliziranih skupina?

Romkinje

Vlada Republike Hrvatske u lipnju 2021. donijela je *Nacionalni plan za uključivanje Roma, za razdoblje 2021.–2027.* i prateći *Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje 2021.–2022.*, te u listopadu 2023. *Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje 2023.–2025.*⁶ Svi pokazatelji za potrebe praćenja *Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje 2021.–2027.* temeljeni su na spolu i dobi.

U ožujku 2019. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske pokrenuo je trogodišnji projekt pod nazivom „Uključivanje Roma – ispunjavanje preduvjeta za uspješnu provedbu nacionalnih manjinskih politika – I. FAZA“ sufinanciran u okviru Europskog socijalnog fonda (dalje: ESF+), a koji je završio u rujnu 2022. Projekt se, između ostalog, sastojao od promidžbenih, istraživačkih, izdavačkih i edukativnih aktivnosti, a velik dio njih provodio se regionalno, odnosno u onim županijama u kojima živi veći broj pripadnika romske nacionalne manjine. Projektne aktivnosti posebno su bile usredotočene na položaj marginaliziranih skupina romske populacije: žena, djece i mladih.

Tijekom 2020. i 2021. godine Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske proveo je niz aktivnosti izravno usmjerenih na Romkinje. Izdana je i na engleski jezik prevedena publikacija pod nazivom „Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: žene, mladi i djeca“. Glavni cilj istraživanja bio je identificirati i utvrditi složene veze između pojedinih pokazatelja socijalnog statusa triju ciljanih skupina te ih objediniti u jedinstven okvir preporuka za poboljšanje društvenog položaja Romkinja, djece i mladih u odnosu na većinu stanovništva i drugih nacionalnih manjina. Studija prikazuje podatke i rezultate analiza o

---

⁶ V. <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Nacionalni%20plan%20za%20uklju%20C4%8Divanje%20Roma.pdf>.

društvenom položaju Romkinja, romske djece i mladih, prikupljene tijekom 2017. godine složenom mješovitom metodologijom (kroz projekt IPA 2012).⁷ Izrađen je i video temeljen na rezultatima navedene objave, koji je dostupan na službenom YouTube kanalu Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske na hrvatskom jeziku s engleskim titlovima.⁸

Snimljen je i kratki dokumentarac o uspješnim Romkinjama „Svoja“, koji se emitirao na nacionalnoj televiziji i prikazan je na Human Rights Film Festivalu. Film govori o trima mladim Romkinjama – Vedrani, Rosi i Adriani, koje su, unatoč nedostatku podrške unutar romske zajednice i šireg društva, slijedile svoj put i postigle svoje ciljeve. Ujedno, tri ženske priče pokazuju kako je moguće razbiti predrasude i osloboditi se tradicionalnih uloga, a pritom biti inspiracija svim mladim Romima i Romkinjama. Film je nastao s idejom da se javnosti prikaže nepovoljan položaj Romkinja koje su diskriminirane i kao žene i kao pripadnice romske nacionalne manjine.⁹

Ove i srodne aktivnosti imale su za cilj potaknuti mlade Romkinje da se posvete obrazovanju i drugim područjima života te razbiti stereotype i predrasude o Romkinjama među većinskim stanovništvom.

Savez Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“ je najveća, krovna organizacija Roma u Hrvatskoj, kojom predsjeda Romkinja. Savez je vrlo aktivan u svim područjima bitnima za poboljšanje položaja Roma, kao što su borba protiv siromaštva, obrazovanje, stanovanje, zdravstvo, kulturna autonomija, uključujući romski jezik i povijesno pamćenje. Među brojnim relevantnim aktivnostima ističemo podršku Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Ureda za udruge Vlade RH i Grada Zagreba provedbi projekta pod nazivom „Obrazovane Romkinje, osnažene romske zajednice!“ Opći cilj projekta je povećati broj mladih Romkinja sa završenim osnovnim i srednjim obrazovanjem, uz edukaciju 200 mladih Romkinja o ljudskim pravima žena, posebice pravu na život bez nasilja, te o seksualnim i reproduktivnim pravima i zdravlju. Projekt se provodio u razdoblju od 1. veljače 2021. do 31. siječnja 2024., uz financijsku potporu Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru Europskog gospodarskog prostora i norveških bespovratnih sredstava u iznosu od 149.999,51 eura.

Što se tiče financiranja drugih nacionalnih manjina, dodajemo da je u razdoblju od 2019. do 2024 Savjet za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske sufinancirao sveukupno 315 programa i sekcija žena koje pripadaju nacionalnim manjinama sredstvima iz državnog proračuna u ukupnom iznosu od 1.101.252,91 eura.

Žene s invaliditetom

Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine donesen je 2021. godine s pripadajućim Akcijskim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. godine kojim se provode mjere usmjerene obučavanju

---

⁷ Izlaganja sa skupa te publikacija na hrvatskom i engleskom jeziku u PDF formatu dostupni su na sljedećoj poveznici – <https://ukljucivanje-roma.com/zdm.html>.

⁸ V. <https://youtu.be/qrq47mTX3WY>.

⁹ Film je dostupan na službenom Youtube kanalu ULJPPNM na hrvatskom jeziku uz osiguran prijevod na engleski: <https://www.youtube.com/watch?v=WII6pmqjgeU&feature=youtu.be>.

stručnjaka i ostalih djelatnika koji rade s osobama s invaliditetom, o pravima priznatima *Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom* te se održavaju aktivnosti u svrhu informiranja i senzibiliziranja javnosti o mogućnostima uključivanja osoba s invaliditetom, s naglaskom na djevojčice i žene. Jedna od mjera tog nacionalnog plana je i „Edukacija i promocija aktivne implementacije *Konvencije o pravima osoba s invaliditetom*“, koja, između ostaloga, podrazumijeva organizaciju javnih događanja. Kao jedan od nositelja provedbe te mjere, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske 2022., 2023. i 2024. godine financijski je podupirao (u ukupnom iznosu od 2.490,00 eura) Zajednicu saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) na projektu „Trening SOIH-a – Mreže žena s invaliditetom“. Projekt ima za cilj osnaživanje žena s invaliditetom u borbi protiv rodno utemeljenog nasilja te edukaciju polaznica o odredbama *Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*.

U okviru poziva ESF-a usmjerenog razvoju usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom financirala se usluga osobne asistencije osobama s najtežom vrstom i stupnjem oštećenja. Kroz projekte ugovorene u 2019./2020. godini, ukupne vrijednosti oko 24.740.000,00 eura, usluga osobne asistencije je pružena za 2.521 osobu s invaliditetom, od čega za 1.299 žena s invaliditetom, dok je kroz projekte ugovorene u 2021. godini, ukupne vrijednosti 20.200.000,00 eura, usluga osobne asistencije pružena za 1.835 osoba s invaliditetom, od čega za 940 žena. Nakon završetka provedbe ugovora financiranih sredstvima ESF-a, do stupanja na snagu *Zakona o osobnoj asistenciji (Narodne novine, 71/23)* u srpnju 2023., omogućen je nastavak financiranja usluge osobne asistencije osobama s invaliditetom tijekom 2022. i 2023. godine iz nacionalnih sredstava.

Stupanjem na snagu *Zakona o inkluzivnom dodatku (Narodne novine, 156/23)* u siječnju 2024. godine uvedeno je novo pravo – pravo na inkluzivni dodatak koji predstavlja novčanu naknadu namijenjenu osobama s invaliditetom u svrhu prevladavanja prepreka koje sprječavaju njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu.

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike je do kraja 2023. godine iz nacionalnih izvora financiranja kontinuirano financiralo trogodišnje/dvogodišnje programe udruga koje pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom. U 2023. godini financirane su 134 udruge u iznosu od 18.937.666,27 eura.

Kako bi se adresirao rizik od daljnjeg socijalnog isključivanja starijih osoba i osoba s invaliditetom te im se omogućila svakodnevna pomoć i podrška, 2023. godine objavljen je ESF+ poziv „Zaželi – prevencija institucionalizacije“, kao sastavna mjera dugotrajne skrbi i prevencije institucionalizacije. Aktivnosti obuhvaćaju pružanje usluge potpore i podrške u svakodnevnom životu starijim osobama i osobama s invaliditetom (organiziranje prehrane, obavljanje kućanskih poslova, održavanje osobne higijene, zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba) uz nabavu i podjelu paketa kućanskih i osnovnih higijenskih potrepština. Temeljem sedam odluka o financiranju odobreno je 519 projekata ukupne vrijednosti 464.700.000,00 eura, kojima će biti obuhvaćeno 58.686 starijih osoba i osoba s invaliditetom.

Većina podataka koje prikuplja Hrvatski zavod za javno zdravstvo razvrstana je po spolu (podaci iz primarne zdravstvene zaštite od 2020. godine). Za potrebe pojedinih institucija redovito se povezuju različite baze podataka i registri radi detaljnijih analiza, poput onog o broju roditelja s invaliditetom (rezultat povezivanja Registra osoba s invaliditetom i Baze poroda).

Migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, u sklopu provedbe *Nacionalnog akcijskog plana Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000) o ženama, miru, sigurnosti, te srodnih rezolucija, za razdoblje od 2019. do 2023. godine*; točnije, za Mjeru 2. „Omogućiti informiranje o uslugama dostupnim izbjeglicama i tražiteljicama azila te osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, a posebno u slučaju rodno uvjetovanog nasilja“, tiskao je informativni letak „Informacije za migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila“ u nakladi od 11.000 primjeraka, koji je distribuiran nadležnim službama koje rade na prihvatu izbjeglica i migranata/ica posredstvom Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskog Crvenog križa. Letak je tiskan, uz hrvatski i engleski, na još sedam jezika (farsi, urdu, arapski, turski, kurdski, ukrajinski i francuski). Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske također je preveo, predstavio i u 500 primjeraka tiskao *Preporuku Odbora ministara Vijeća Europe o zaštiti prava djevojaka i žena migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila CM/Rec(2022)17*. Napominjemo da je pri tome uspostavljena suradnja s United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Hrvatska. Hrvatsko izdanje preporuke i navedeni leci predstavljani su na događanju povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena 2023. godine.

UNHCR je u travnju 2022. godine u suradnji s Vijećem Europe održao online konferenciju pod nazivom „Prevenција, borba i odgovor na rodno uvjetovano nasilje u kontekstu azila i migracija“ koji je okupio predstavnike institucija, ministarstava, međuvladinih organizacija i civilnog društva. Uvodne govore održale su predstavnica UNHCR-a u Hrvatskoj, ravnateljica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske i predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova. Predstavnica UNHCR-a osvrnula se na pravovremenost online događaja s obzirom na ratnu situaciju u Ukrajini koja je protjerala pet milijuna izbjeglica, od čega su više od polovice žene i djeca. Migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u viskom su riziku od rodno uvjetovanog nasilja i trgovine ljudima u svim fazama prisilnog raseljavanja, bilo da se radi o zemlji podrijetla, zemlji domaćina ili na putu između tih dviju destinacija. Ravnateljica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske osudila je agresiju na Ukrajinu i naglasila težinu problema trgovanja ljudima i seksualnog nasilja nad izbjeglicama, za čije razmjere još uvijek ne postoje točni podaci. Vlada Republike Hrvatske otvorila je vrata svim izbjeglicama iz Ukrajine koje su došle na teritorij Hrvatske i primijenila različite mjere kako bi se realizirala njihova integracija, kao što su primjerice obrazovanje, rad, smještaj itd. Istaknula je dosadašnje iskustvo Hrvatske u zbrinjavanju izbjeglica za vrijeme Domovinskog rata, kada je primljeno nekoliko stotina tisuća izbjeglica iz Bosne i Hercegovine. Predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova spomenuo je da je osiguran pristup izbjeglica Nacionalnom mehanizmu za prevenciju nasilja. Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s UNHCR-om izradilo je *Standardni operativni postupak za prevenciju i odgovor u slučaju seksualno i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite (SOP)* koji definira postupak i uspostavlja jasnu proceduru upućivanja na osobe koje su zadužene za zaštitu i prevenciju.

U nastojanju da se Republici Hrvatskoj osiguraju dodatna sredstva za provedbu programa Fonda za azil, migracije i integraciju, Ministarstvo zdravstva dostavilo je Ministarstvu unutarnjih poslova projektni prijedlog „ZDRAVKO“ – Potpora u pružanju zdravstvene skrbi tražiteljima međunarodne zaštite. Projektom se osigurava mogućnost kontinuirane, individualizirane, jezično prilagođene i kulturološki osviještene potpore pružanju zdravstvenog praćenja i skrbi u prihvatilištima. Projektnim prijedlogom provedbe natječaja osigurava se potpora pružanju zdravstvene skrbi kod tražitelja međunarodne zaštite u

razdoblju od 36 mjeseci. Osim zbrinjavanja fizičkih ozljeda, osobama je potrebno pružiti adekvatnu psihološku pomoć u obliku različitih vrsta intervencija, kao što su individualno psihološko savjetovanje, grupni rad i pristup psihijatrijskoj skrbi.

Tijekom 2021. i 2022. godine Hrvatski zavod za javno zdravstvo sudjelovao je u projektu Pompidou grupe Vijeća Europe na temu izrade priručnika i smjernica za rad s izbjeglicama, migrantima i prognanicima u području ovisnosti o drogama, a u okviru kojeg je jedan od ciljeva zaštita prava žena izbjeglica i migranata s problemom ovisnosti o drogama.

U Zagrebu je u prosincu 2021. godine održan okrugli stol pod nazivom „Uključivanje žena izbjeglica u društvo – prilike i izazovi“ povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava. Na okruglom stolu zaključeno je kako je ključna razmjena iskustava vezana uz sve preduvjete za socio-ekonomsku uključenost žena izbjeglica, od učenja jezika, preko sudjelovanja u dostupnim programima stručnog usavršavanja, do aktivnog sudjelovanja u svakodnevnom životu zajednice.

U kontekstu ostvarivanja prava na međunarodnu zaštitu, s obzirom na činjenicu da su žene i djevojčice prepoznate kao najranjivije skupine stanovništva kada su u pitanju migracije, kontinuirano se promiču i štite prava žena i djevojčica koje traže međunarodnu zaštitu, kao što su pravo na zdravstvene usluge i pravnu zaštitu, uključivanje djevojčica u obrazovni sustav uz informiranje o uslugama koje su dostupne ženama i djevojčicama, posebice u slučaju rodno uvjetovanog nasilja. Sve identificirane osobe koje su preživjele bilo koji oblik rodno uvjetovanog nasilja – poput seksualnog, fizičkog, psihičkog, socioekonomskog nasilja i štetnih tradicionalnih praksi – upućuju se organizacijama koje pružaju psihosocijalnu podršku u skloništima za tražitelje međunarodne zaštite, a to su Hrvatski Crveni križ, Médecins du Monde (Liječnici svijeta, MdM), i kontinuirano im je omogućen pristup psihosocijalnoj skrbi, te su po potrebi uključeni u psihijatrijsko praćenje i liječenje.

Što se tiče ostvarivanja međunarodne zaštite, sustavno se prate potrebe ranjivih skupina, s posebnim naglaskom na osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje, što uključuje postupanje u skladu sa standardnim operativnim postupcima za prevenciju i odgovor na seksualno i rodno uvjetovano nasilje u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite u svrhu bržeg i učinkovitijeg postupanja u slučajevima rodno uvjetovanog nasilja.

Od 2021. godine primjenjuje se standardizirani obrazac za prijavu slučajeva seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja u sklopu *Standardnog operativnog postupka u slučaju seksualno i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite*, kojim je uspostavljen učinkovit sustav upućivanja na nacionalne mehanizme za žene i muškarce koji su preživjeli seksualno i rodno uvjetovano nasilje. Nositelj izrade spomenutog operativnog postupka je Ministarstvo unutarnjih poslova, u suradnji s UNHCR-om, Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), Hrvatskim Crvenim križem (HCK), Medecins du Monde (Liječnici svijeta, MdM), Hrvatskim pravnim centrom, Isusovačkom službom za izbjeglice i Društvom za psihološku pomoć.

4. Kako je u proteklih pet godina sve veći broj humanitarnih kriza utjecao na provedbu Pekinške platforme u vašoj državi i koje ste mjere poduzeli kako biste spriječili negativne učinke na napredak žena i djevojčica? Molimo da u sljedećem nizu označite kategorije.

COVID-19, potresi i kriza skrbi

Na određivanje gospodarskih i socijalnih prioriteta Republike Hrvatske u proteklih pet godina utjecali su mnogi čimbenici, uključujući i dva katastrofalna potresa na području Grada Zagreba i okolnih područja. Bez obzira na rješavanje novih prioriteta, kriza nije značajno dovela do smanjenja resursa koji su dostupni za programe i projekte usmjerene ženama, kao i smanjenje angažmana državnih institucija prema pitanjima rodne ravnopravnosti.

U okviru borbe protiv pandemije COVID-19 u sustavu socijalne skrbi uveden je niz prilagodbi. Područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad formirali su krizne timove za krizne intervencije koji i u situacijama kada je ugrožena sigurnost i život (nasilje u obitelji, zlostavljanje i zanemarivanje djece) žurno po dojavi izlaze na teren i poduzimaju sve potrebne mjere u skladu s ovlastima i pravilima struke. Osigurana su 24 satna dežurstva radi postupanja u slučajevima nasilja u obitelji, a stručnjaci odlaze na teren i provode pojačanu kontrolu i praćenje obitelji u riziku.

Obiteljski centri pružaju usluge savjetovanja i pomaganja žrtvama obiteljskog nasilja, rad savjetovališta odvija se putem elektroničkih medija i/ili telekomunikacijskih sredstava (Skype, WhatsApp, Viber, Zoom i sl.), a provode ih posebno educirani stručnjaci zaposleni u Obiteljskim centrima.

Javno su dostupne preporuke i informacije za potencijalne žrtve kako se ponašati u situacijama sumnji na nasilje¹⁰, kao i obavijesti pružateljima usluga socijalne skrbi u uvjetima pandemije.¹¹ Također, procjenjuje se da je pandemija COVID-19 doprinijela tome da su djeca postala aktivnija na mreži, često bez adekvatnog nadzora, što je dovelo do povećanja broja kriminalnih aktivnosti koje se odnose na seksualno zlostavljanje djece, kako na otvorenom, tako i na *dark webu*. Posebno je zabrinjavajuće da je pandemija povećala i potražnju za (novim) materijalima seksualnog zlostavljanja djece, što je dovelo do novih zlostavljanja i većeg broja žrtava.

U svibnju 2022. pučka pravobraniteljica podnijela je posebno izvješće Hrvatskom saboru, pod naslovom *Utjecaj epidemije COVID-19 na ljudska prava i jednakost – preporuke za jačanje otpornosti na buduće krize*. Izvješće obuhvaća dvogodišnje razdoblje (2020. i 2021.), a sastoji se od analize i ukupno 72 preporuke, podijeljene na one koje su vezane za pandemiju COVID-19 te one koje su opće i primjenjive u budućim kriznim situacijama. Čitavo izvješće dostupno je online.¹²

---

¹⁰ V. <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Priop%C4%87enje%20o%20postupanju%20u%20situaciji%20poja%C4%8Danog%20rizika%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20i%20zlostavljanja%20i%20zanemarivanja%20djece.pdf>.

¹¹ V. <https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/najcesca-pitanja-i-odgovori/socijalna-politika-11808/11808>.

¹² V. <https://www.ombudsman.hr/hr/download/izvjesce-utjecaj-epidemije-covid-19-na-ljudska-prava-i-jednakost-preporuke-za-jacanje-otpornosti-na-buduce-krize>.

Što se tiče krize skrbi, velik broj hrvatskih gradova bori se sa zabrinjavajućim nedostatkom mjesta u vrtićima te osobito nedostatkom domova za starije, čime se teret skrbi s društva u potpunosti prebacuje na obitelj, često upravo na žene.

5. Koje je prioritete vaša država postavila za ubrzavanje napretka za žene i djevojčice u sljedećih pet godina kroz zakone, politike i/ili programe?

Prioriteti u sljedećih pet godina za ubrzavanje napretka za žene i djevojčice

Na ovo pitanje već smo odgovorili u raznim dijelovima ovog izvješća. Prioriteti su sadržani u učinkovitoj provedbi zakonodavnih i strateških akata donesenih u proteklom periodu, a o kojima opširno izvještavamo. Prioritet je ponajprije uklanjanje svih oblika rodno zasnovanog nasilja, suzbijanje siromaštva, dostupnost kvalitetne zdravstvene zaštite, promicanje političke participacije žena, ravnopravnost na tržištu rada, rodno osjetljiva socijalna zaštita, usklađenost privatnog i poslovnog života, digitalna uključenost žena te mijenjanje diskriminatorskih društvenih normi i rodni stereotipa. *Nacionalni plan za ravnopravnost spolova do 2027. godine* sadrži mjere za ostvarivanje ovih prioriteta, kao i drugi doneseni strateški planovi i programi u području osnaživanja žena i ostvarivanja ljudskih prava, na koje se referiramo u ovom izvješću.

U okviru ključnih područja intervencije za provedbu *Strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine* (*Narodne novine*, 36/2024)¹³ strateški cilj koji se odnosi na izgradnju poticajnog okruženja za obitelji mlade fokusiran je između ostalog i na daljnje povećanje financijskih naknada za obitelji s malodobnom djecom kako bi se smanjili troškovi odgoja i skrbi o djeci (povećanje iznosa novčane naknade za vrijeme korištenja prava zaposlenih i samozaposlenih roditelja na roditeljski dopust, produljenje trajanja očinskog dopusta te unapređenje materijalnih prava drugih skupina korisnika).

Ministarstvo rada, mirovinskoga obitelji i socijalne politike, u suradnji s drugim nadležnim tijelima i organizacijama civilnog društva, započelo je izradu *Nacionalnog plana zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, za razdoblje do 2028. godine*. Nacionalni plan sadržavat će mjere usmjerene prevenciji rodno uvjetovanog nasilja, unaprjeđenju usluga pomoći i potpore žrtvama nasilja te unaprjeđenju učinkovitosti sustava intervencija u odnosu na počinitelje nasilja nad ženama.

U okviru ESF-a, 2024. godine objavljen je poziv za izravnu dodjelu sredstava Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, pod nazivom „Ne rodno utemeljenom nasilju“, i to u iznosu od 2.500.000,00 eura za aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje sustava prevencije i zaštite žrtava rodno utemeljenog nasilja, s posebnim naglaskom na žrtve seksualnog nasilja i uznemiravanja. Planira se provedba medijske kampanje s ciljem razvoja svijesti stručne i šire javnosti o neprihvatljivosti rodno utemeljenog nasilja te mogućnostima zaštite žrtava, kao i izobrazba stručnjaka i osoba koje rade i/ili dolaze

---

¹³ Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_580.html.

u kontakt sa žrtvama. Nastavit će se daljnja potpora radu 24-satne telefonske linije za žrtve nasilja. Nadogradit će se mrežna stranica Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, s ciljem osiguravanja dostupnosti informacija žrtvama i potencijalnim žrtvama rodno utemeljenog nasilja, izraditi informativni materijali relevantni za područje suzbijanja rodno utemeljenog nasilja, te utvrditi procjena potreba i uvjeta potrebnih za uspostavu mreže specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja i uznemiravanja.

U okviru ESF-a planirano je osigurati sredstva za uspostavu Mreže specijaliziranih servisa za rad sa svim žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. Također, planiran je ESF+ poziv unutar kojeg će organizacije, uključujući i one koje pružaju podršku i utočište žrtvama nasilja, provoditi aktivnosti osnaživanja žena s ciljem njihove aktivacije na tržištu rada i povratka u život u zajednici. Planirani su ESF+ pozivi usmjereni na širenje mreže socijalnih usluga za djecu te širenje mreže socijalnih usluga u zajednici, u okviru kojih će se povećati kvaliteta i dostupnost socijalnih usluga te prevenirati institucionalizacija.

Ministarstvo zdravstva posvećuje posebnu pažnju unaprjeđenju brige o reproduktivnom zdravlju žena i povećanju dostupnosti ginekološke skrbi. Dostupnost ginekološke skrbi na primarnoj razini osigurava se kroz Mrežu javne zdravstvene službe, kroz koju se određuje potreban broj ginekoloških timova s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje sklapa ugovor o provođenju zdravstvene zaštite, čime se omogućava korištenje zdravstvenih usluga u djelatnosti ginekologije i opstetricije na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

U 2023. u Mreži javne zdravstvene službe bilo je 277 timova u djelatnosti ginekologije i opstetricije, pri čemu se uspjelo očuvati ranije zatečeno stanje dostupnosti ginekološke skrbi i osigurati popunjavanje mjesta koja su ostala prazna nakon odlaska ranije ugovorenih ginekologa iz sustava (najčešće radi odlaska u mirovinu).

Ukupan broj timova primarne zdravstvene zaštite u djelatnosti ginekologije i opstetricije koji je odlukom ministra zdravstva predviđen u okviru Mreže javne zdravstvene službe jest 335 timova i tu postoji prostor za daljnje popunjavanje, odnosno za povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite u ovoj djelatnosti. Proces popunjavanja Mreže na primarnoj razini zdravstvene zaštite uvođenjem novih timova u temeljnim primarnim djelatnostima opće/obiteljske medicine, pedijatrije i ginekologije posljednjih godina opterećen je problemom nedostatka dovoljnog broja specijalista navedenih djelatnosti na tržištu rada. Razlozi za takvo stanje su višestruki. U okviru otklanjanja ovog problema Ministarstvo zdravstva uvelo je sustav centralnog planiranja i financiranja specijalističkog usavršavanja doktora medicine. Ministarstvo zdravstva posebnu pažnju posvećuje osiguranju sredstava i financiranju specijalizacija doktora medicine iz temeljnih primarnih djelatnosti opće/obiteljske medicine, pedijatrije i ginekologije. Slijedom navedenog osigurana su i iskorištena financijska sredstva za specijalizacije u prethodnoj financijskoj perspektivi u okviru Europskog socijalnog fonda (ESF) kroz Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.–2020. Rezultat ovih aktivnosti je da je 27 doktora medicine u 2023. godini završilo specijalističko usavršavanje u djelatnosti ginekologije financirano iz ESF-a, te tako postaje raspoloživo za popunjavanje mreže timova u djelatnosti ginekologije i opstetricije.

Tijekom 2023. godine Ministarstvo zdravstva nastavilo je intenzivno raditi na planiranju, osiguranju financiranja i upućivanju na specijalističko usavršavanje nove generacije doktora medicine, s posebnim naglaskom na specijalizacije u temeljnim primarnim djelatnostima opće/obiteljske medicine, pedijatrije i

ginekologije, i to koristeći sredstva dodijeljenih Ministarstvu zdravstva za provedbu *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026.*¹⁴ U sklopu navedenog provodi se projekt pod nazivom „Centralno financiranje specijalizacija“. Rok prijave na javni poziv za financiranje specijalističkog usavršavanja istekao je u prosincu 2023., a obrada i odabir prijavljenih ponuda su u tijeku. Za djelatnost ginekologije i opstetricije do danas je potpisano 38 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru ograničenog poziva, što znači da se po završetku sljedećeg ciklusa specijalističkog usavršavanja može očekivati otprilike isto toliki broj novih specijalista u djelatnosti ginekologije koji će biti raspoloživ za popunjavanje mreže timova u toj djelatnosti.

Za informacije o postizanju bržeg napretka u području digitalne uključenosti žena, upućujemo na odgovor na 8. pitanje.

---

¹⁴ Dostupno na: <https://planoporavka.gov.hr/>.

Treći dio: Napredak u 12 kritičnih područja

Inkluzivni razvoj, zajednički prosperitet i dostojanstveni rad

Kritična područja:

- A. Žene i siromaštvo
- F. Žene i gospodarstvo
- I. Ljudska prava žena
- L. Djevojčice

6. Koje je aktivnosti vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi unaprijedila rodnu ravnopravnost u svijetu rada (uključujući neformalne i nestandardizirane oblike zaposlenja te poduzetništvo)?

Aktivnosti za unaprijeđenje rodne ravnopravnosti u svijetu rada

Vlada RH je u prosincu 2021. donijela *Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine* te *Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje od 2021. do 2024. godine*.¹⁵ U tom nacionalnom planu ističe se da je jedan od važnih faktora koji može utjecati na povećanje stope zaposlenosti kompetencija radne snage koja mora odgovarati potrebama tržišta rada i jačanju zapošljivosti i prilagodljivosti. Jačanju zapošljivosti trebaju pridonijeti i mjere aktivne politike zapošljavanja koje trebaju pružiti odgovarajuću podršku, posebice ranjivim skupinama, za uključivanje na tržište rada. Većim uključivanjem žena na tržište rada smanjit će se jaz u stopi zaposlenosti između muškaraca i žena. Stopa zaposlenosti žena povećala se od 2019. godine sa 45,8% na 48,7% 2022. godine.¹⁶

Prema međunarodno usporedivim podacima koje objavljuje Eurostat¹⁷, u Hrvatskoj je 2022. jaz u plaćama iznosio 12,5%, što je malo bolje od prosjeka Europske unije koji je 12,7%, a puno bolje od nekih najrazvijenijih europskih država (npr. podaci o rodnom jazu u plaćama za Austriju ukazuju na razliku od 18,4%, za Njemačku 17,7%, za Finsku 15,5%, za Francusku 13,9%).

Kao primjer dobre prakse možemo izdvojiti program „Zaželi“, koji je financiran primarno iz ESF-a. Fokusiran je na aktivnosti zapošljavanja teže zapošljivih žena na poslovima pružanja potpore i podrške za starije i/ili nemoćne osobe, posebice na ruralnim područjima. Za program „Zaželi“ alocirano je ukupno 770 milijuna eura, pri čemu je na tržištu rada aktivirano 33.000 žena koje su pružile pomoć za 195.000 starih i nemoćnih.

---

¹⁵ V. <https://mrosp.gov.hr/vijesti/odrzana-87-sjednica-vlade-rh/12480>.

¹⁶ Izvor: *Žene i muškarci u Hrvatskoj*, Državni zavod za statistiku.

¹⁷ Cf. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics.

Zakonodavne izmjene

Izmjenama i dopunama Zakona o radu (Narodne novine, 151/2022) koje su stupile na snagu u siječnju 2023. godine redefiniran je, u skladu s međunarodnim pravnim izvorima, pojam jednakog rada i rada jednake vrijednosti, uz određivanje obvezne primjene pravila jednakosti rada i rada jednake vrijednosti u odnosu na primitke koje radnik ostvaruje temeljem radnog odnosa. U svrhu primjene načela isplate jednake plaće radnici i radniku za jednak rad i rad jednake vrijednosti, izrijekom je navedeno da se navedeno načelo primjenjuje i kod ostalih materijalnih prava iz radnog odnosa, odnosno na one primitke koji se u smislu *Zakona o radu* ne smatraju plaćom. Ujedno je propisana obveza poslodavca da, radi ostvarivanja prava na jednakost plaća žena i muškaraca, na zahtjev radnika, radniku dostavi podatke o kriterijima temeljem kojih je radnik koji obavlja poslove iste ili slične naravi ostvario plaću, ako takav radnik kod njega postoji. Osim toga, kako bi se povećala sigurnost na radnom mjestu, u postupcima vezanima za zaštitu dostojanstva radnika, dodana je odredba prema kojoj su poslodavci koji zapošljavaju više od 75 radnika dužni imenovati dvije osobe različitog spola ovlaštene za rješavanje pritužbi vezanih za zaštitu dostojanstva, dok oni koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, i dalje imaju dužnost imenovanja jedne osobe, a tako imenovane osobe mogu biti radnici ili osobe koje nisu u radnom odnosu kod poslodavca. Ujedno, uvedena je obveza poslodavca da prilikom zapošljavanja osoba koje će raditi djecom ili koje dolaze u kontakt s djecom provjeri raniju kažnjavanost i vođenje kaznenog postupka za kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

Tijekom 2022. transponirana je *Direktiva (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi* čime se, između ostalog, proširuje pravni okvir u pogledu omogućavanja fleksibilnih radnih uvjeta za radnike/ce koji su roditelji ili pružatelji skrbi. Osim toga, *Zakon o radu* izmijenjen je 2022. tako da radnik koji radi u prostoru poslodavca može zatražiti dopuštenje za rad na izdvojenom mjestu rada uz potpisivanje aneksa ugovoru o radu, a u slučajevima koji se odnose na izmijenjene uvjete rada (uslijed epidemije bolesti, potresa, poplave, ekološkog incidenta i sl.) i omogućavanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, rad na izdvojenom mjestu rada može se odobriti i bez izmjene ugovora o radu.

Uvođenje rada na daljinu uređeno je i na razini državne službe. Vlada Republike Hrvatske donijela je *Uredbu o mogućnosti rada državnog službenika na izdvojenom mjestu rada, rada na daljinu i rada u nepunom radnom vremenu (Narodne novine, 141/2023)* u studenom 2023.¹⁸ Pritom je posebno uređen tzv. privremeni hibridni rad, koji se tiče skrbi o članovima obitelji i/ili roditeljskih obaveza prema djeci do navršene osme godine života. Tako se otvara mogućnost rada od kuće radi lakšeg usklađivanja poslovnog i privatnog života.

Za vrijeme hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske organizirao je međunarodnu Konferenciju visoke razine „Sudjelovanje žena na tržištu rada – društvena dobit“, održanu u siječnju 2020. godine u Zagrebu.¹⁹ Konferencija je okupila preko 200 sudionika/ca iz cijele Europske unije, hrvatske i međunarodne stručnjake, istraživače, akademike,

---

¹⁸ Uredba je dostupna na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_11_141_1921.html.

¹⁹ Opširnije informacije o konferenciji nalaze se na internetskim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, na poveznici: <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/konferencija-visoke-razine-sudjelovanje-zena-na-trzistirada-drustvena-dobit-3342/3342>.

predstavnik Europskog parlamenta i Visoku povjerenicu UN-a za nasilje nad ženama i djevojčicama, njegove uzroke i posljedice, te brojne predstavnice/ke civilnog društva i socijalnih partnera. Jedan od ciljeva hrvatskog predsjedanja bio je potaknuti uključenost žena na tržište rada, te se u tom smislu na konferenciji raspravljalo o preprekama punom sudjelovanju žena na tržištu rada, kao i o razmatranju mjera za ublažavanje njihovih učinaka na razini EU. Posebno su istaknuti sljedeći izazovi: 1) ponuda i potražnja vještina i zanimanja na tržištu rada iz perspektive ravnopravnosti spolova; 2) rodna dimenzija ne-standardnih, atipičnih zaposlenja; 3) dugoročna skrb za članove obitelji u kontekstu usklađivanja privatnog i poslovnog života; 4) uznemiravanje i spolno uznemiravanje u svijetu rada. Nakon konferencije Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske izradio je i objavio zaključke i preporuke na hrvatskom i engleskom jeziku, a producirana je i video koji sadrži ključne poruke pojedinih panelista. Financijsku podršku za organizaciju konferencije Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske uspješno je osigurao apliciranjem projekta pri Programu za prava, jednakost i građanstvo Europske komisije. Finalna vrijednost projekta iznosila je 67.044,01 eura, od čega je Europska komisija sufinancirala 53.259,76 eura.

Analiza udjela žena poduzetnica u vlasničkoj strukturi trgovačkih društava u razdoblju od 2012. do 2021. pokazuje lagani rast udjela žena vlasnica/osnivačica trgovačkih društava (od 18,3% do 22%).²⁰ Nominalno, najviše je žena poduzetnica u području stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti (26,5%), dok prema vlasničkom udjelu po područjima djelatnosti, žene poduzetnice prevladavaju u području uslužnih djelatnosti (49,6%). Prema podacima iz Obrtnog registra u prosincu 2023. u vlasništvu žena bilo je 36,95% obrta, što predstavlja blagi porast u odnosu na 2022. godinu, kada je taj udio iznosio 36,42%. U programe aktivne politike zapošljavanja tijekom 2023. uključen je udio od 54,37% žena, dok je kroz najvažniju mjeru aktivne politike zapošljavanja – potporu za samozapošljavanje – u 2023. godini uključen udio od 40,36% žena.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) od 1. svibnja 2019. do 31. prosinca 2023. kroz program „Poduzetništvo mladih, žena i početnika“ dodijelila je poduzetnicama ukupno 157 kredita. Od toga, u 2023. godini, poduzetnicama je odobreno 65 kredita u ukupnom iznosu od 37,02 milijuna eura.

Dodajemo da je Hrvatska u prethodnom razdoblju imala ministricu financija te da u Hrvatskoj narodnoj banci od osam dužnosničkih mjesta dva obnašaju žene, i to na položaju zamjenice guvernera i na funkciji viceguvernerke.

7. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina da bi se prepoznali, smanjili i/ili prerasporedili neplaćeni njegovateljski i kućanski poslovi te unaprijedila usklađenost poslovnog i obiteljskog života, kao i prava plaćenih pružateljica skrbi

---

²⁰ FINA: Analiza udjela žena poduzetnica u vlasničkoj strukturi trgovačkih društava - razdoblje od 2012. do 2021. godine (<https://www.fina.hr/-/udio-zena-poduzetnica-u-vlasnickoj-strukturi-trgovackih-drustava-od-2012.-do-2021.-godine>)

Uskladenost poslovnog i obiteljskog života

Vlada Republike Hrvatske u proteklom razdoblju kontinuirano je ulagala u mjere i obiteljske potpore roditeljstvu te su podizane visine novčanih potpora iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora. U skladu sa ciljevima *Direktive (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi* (dalje: *Direktiva 2019/1158*) osigurale su se zakonske pretpostavke kojima se omogućava fleksibilnost u korištenju postojećih i uvođenje novih prava, a sve u cilju većeg uključivanja roditelja u korištenje roditeljskog dopusta te ravnopravnije raspodjele skrbi o djeci u najranijoj dobi između roditelja, s naglaskom na jače uključivanje očeva na sudjelovanje u ranom odgoju djece.

Potreba prilagodbe i unaprjeđenja javnih politika u području usklađivanja obiteljskih obaveza i plaćenog rada prepoznata je kroz unapređivanje zakonodavstva i strateških mjera u proteklom razdoblju. U okviru *Strategije demografske revitalizacije RH do 2033.* istaknuta je važnost izgradnje poticajnog okruženja za obitelji i definiranja onih mjera koje će omogućiti lakše usklađivanje poslovnog, obiteljskog i privatnog života u kontekstu tehnoloških promjena. Omogućavanje sudjelovanja oba roditelja na tržištu rada izuzetno je važan dio brige za obitelj što je provedeno i kroz unaprjeđenje zakonodavstva u području roditeljskih i roditeljskih potpora te radnih odnosa. Ističe se uvođenje novog prava na očinski dopust te povećanje visine naknade za korištenje prava na roditeljski dopust čime se dodatno motiviraju roditelji, osobito očevi na korištenje roditeljskog dopusta, kako bi se utjecalo na povećanje broja zaposlenih i samozaposlenih očeva koji koriste pravo na roditeljski dopust te posljedično jačanje uloge očeva u odgoju i brizi o novorođenom djetetu.

Poseban naglasak kontinuirano se stavlja na potrebu uključivanja lokalne zajednice, socijalnih partnera i poslodavaca s kojima je potrebno razvijati daljnji dijalog kako bi se došlo do najboljeg mogućeg rješenja u području usklađivanja privatnog i poslovnog života.

Istaknuta je potreba poduzimanja mjera postizanja ravnoteže između poslovnog i privatnog života kako bi se smanjili stereotipi i razlike u pogledu rada i skrbi između žena i muškaraca. Osim toga, pokazalo se da, kad se očevi koriste mogućnostima za ravnotežu između poslovnog i privatnog života, kao što su dopust ili fleksibilni radni uvjeti, to povoljno utječe na smanjenje dijela neplaćenog rada u obitelji koji obavljaju žene, kojima se tako ostavlja više vremena za plaćene poslove. Tako se nastoji omogućiti roditeljima da bolje usklade poslovne i obiteljske obveze, te potaknuti ravnopravniju podjelu obveza između žena i muškaraca u pogledu pružanja skrbi.

U okviru zakonskih promjena u sustavu roditeljskih i roditeljskih potpora, u proteklom razdoblju povećani su iznosi novčanih potpora za određene skupine zaposlenih korisnika, omogućeni su povoljniji uvjeti za ostvarivanje prava i uvedeni novi instituti: očinski dopust (u trajanju od 10 radnih dana za jedno dijete, odnosno 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece, plaćen na razini pune plaće iz sredstava državnog proračuna). Povećan je i maksimalni iznos naknade plaće za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust za zaposlene i samozaposlene roditelje sa ranijih 750,44 eura na 995,44 eura, pri čemu treba naglasiti da je od 2016. do 2023., ova naknada povećavana tri puta za ukupno 642,29 eura ili 281,87%, odnosno sa 353,15 eura na 995,44 eura.

Direktiva 2019/1158 transponirana je u nacionalno zakonodavstvo i s njom se u potpunosti uskladila i kroz izmjene *Zakona o radu*, spomenute u odgovoru na 6. pitanje. Roditelji i drugi radnici koji moraju skrbiti o ovisnim članovima obitelji ili kućanstva imaju pravo na primjerene dopuste i fleksibilne radne uvjete. Žene i muškarce time se potiče na jednakomjerno korištenje tih prava iz radnog odnosa (prava iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora).

U četiri godine, kroz mjere podrške općinama i gradovima za razvoj predškolske djelatnosti, uloženo je 13,48 milijuna eura iz državnog proračuna. Broj obuhvaćene djece kontinuirano je rastao, dostigavši 19.316 djece, a mnogi roditelji imali su besplatan vrtić na jedan mjesec. Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je uredbu kojom se osigurava financijska stabilnost vrtića. U tom smislu, izostaje potreba da Središnji državni ured za demografiju i mlade nastavi financirati istu vrstu troškova te su predviđena sredstva u 2024. prenamijenjena za potrebe sportskih, kulturnih i edukativnih programa djece predškolskog i školskog uzrasta. U ožujku 2024. raspisan je „Pilot projekt javnog poziva jedinicama lokalne samouprave za sufinanciranje edukativnih, kulturnih i sportskih aktivnosti djece predškolske dobi i djece od I. do IV. razreda osnovne škole“, u cilju financijskog rasterećenja obitelji s predškolskom i osnovnoškolskom djecom, kao i poticanja jednakog uključivanja i povećanja obuhvata djece koja sudjeluju u edukativnim, kulturnim i sportskim aktivnostima. Cilj je osigurati dostupnost i pristupačnost ovih aktivnosti kako bi se pružila podrška roditeljima suočenima s financijskim izazovima vezanima uz odgoj i obrazovanje djece. Nadalje, važno je napomenuti da poduzete mjere ne ciljaju samo djecu kojoj je potrebna posebna skrb, već su namijenjene svoj djeci predškolske dobi i djeci od prvog do četvrtog razreda osnovne škole.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim potporama (*Narodne novine*, 85/2022; stupio na snagu 1. kolovoza 2022.) unaprijeđena je zakonska regulativa i usklađeno zakonodavstvo radi prenošenja Direktive. Uvedeno je novo pravo na plaćeni očinski dopust zaposlenih ili samozaposlenih korisnika u trajanju od 10 radnih dana za jedno dijete, odnosno 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istovremenog rođenja više djece; koji je plaćen na razini pune plaće iz sredstava državnog proračuna. Povećan je maksimalni iznos naknade plaće zaposlenih i samozaposlenih roditelja za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust (s ranijih 750,44 eura na 995,44 eura), povećana je naknada plaće kada se koristi pravo na roditeljski dopust kao pravo na rad s polovicom punog radnog vremena s 309,01 eura na 485,58 eura, te je omogućena veća fleksibilnost u odnosu na način korištenja prava na roditeljski dopust.

Od siječnja 2023. na snagu je stupio novi *Zakon o roditeljskim potporama* (*Narodne novine*, 152/22) kojim su povećani iznosi naknada za određene kategorije korisnika i uvjeti za ostvarivanje prava, a po uzoru na očinski dopust uvedeno je pravo na dopust drugog posvojitelja te udomiteljski dopust. Povećana su materijalna prava sljedećih skupina korisnika, s ranijih 309,01 eura na 551,80 eura: novčana naknada roditeljima djeteta s težim smetnjama u razvoju za vrijeme korištenja prava na dopust za njegu djeteta do navršene 8. godine djetetova života; novčana naknada za vrijeme prava na rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta do 3. godine života djeteta; novčane naknade roditelja koji koriste roditeljski dopust u trajanju od 30 mjeseci, za rođene blizance, treće i svako sljedeće dijete; naknada plaće u slučajevima u kojima roditelj ne ispunjava zakonom propisan uvjet staža osiguranja (prethodno osiguranje), te druga prava zaposlenih i samozaposlenih osoba.

Navedene zakonske promjene rezultirale su kontinuiranim porastom broja korisnika prava i proračunskih izdataka iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora. Očekuje se da će poduzete mjere pozitivno utjecati na

povećanje broja zaposlenih i samozaposlenih očeva koji koriste pravo na roditeljski dopust te posljedično jačanje uloge očeva u odgoju i brizi o novorođenom djetetu.

Središnji državni ured za demografiju i mlade pokrenuo je provedbu „Nacionalne kampanje za promicanje pozitivnog i ravnopravnog roditeljstva“ s ciljem promocije pozitivnog obiteljskog okruženja, suradnje među roditeljima, te poticanja muškaraca na aktivno uključivanje u brigu o djeci s osobitim naglaskom na korištenje očinskog i roditeljskog dopusta.

Središnji državni ured za demografiju i mlade od 2021. godine kontinuirano financira programe i projekte udruga koje promiču podršku roditeljstvu te potiču očeve na veću uključenost u obiteljskom životu i aktivniju roditeljsku ulogu. Svake godine provodi se projekt „Poslodavac prijatelj obitelji“ kojim dodjeljuje priznanje poduzećima koja su se u okviru svog poslovanja istaknula kvalitetnim programima i pogodnostima za zaposlenike te inovativnim rješenjima u provođenju mjera usmjerenih na obitelj.

Nastavno na ESF+ poziv „Unaprjeđenje usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja“ iz 2018. godine, a s obzirom na iznimnu potrebu za financiranjem aktivnosti usmjerenih na daljnje unaprjeđenje usluga, produljenje radnog vremena dječjih vrtića, uvođenje novih programa, zapošljavanje odgojitelja i stručnih radnika, te temeljem pozitivnih iskustava krajnjih korisnika i dječjih vrtića koji su provodili projekte, u 2020. godini objavljen je drugi ESF poziv „Nastavak unaprjeđenja usluga za djecu u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja“ u okviru kojeg je proveden 121 projekt u vrijednosti od 38.200.000 eura, u koji je bilo uključeno 15.402 djece.

Donošenjem ranije spomenutog *Zakona o osobnoj asistenciji*, pored toga što se osobama s invaliditetom osigurava pomoć i podrška u aktivnostima koje ne mogu izvoditi same radi vrste i stupnja invaliditeta, a koje su im svakodnevno potrebne, istovremeno se članovima obitelji osobe s invaliditetom, a koji su bili neformalni pružatelji skrbi članu obitelji koji je osoba s invaliditetom, osigurala mogućnost da imaju vremena za sebe, odnosno za predah od skrbi te da se uključe na tržište rada. Detaljnije aktivnosti provedene s ciljem pružanja potpore osobama s invaliditetom navedene su u odgovoru na 3. pitanje.

8. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina da bi se umanjila digitalna rodna nejednakost?

Smanjivanje digitalne rodne nejednakosti

Vlada Republike Hrvatske donijela je 2022. godine *Strategiju digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine* kojom se određuju smjernice za ostvarenje ciljane transformacije Hrvatske prema zelenom i digitalnom načinu života kao preduvjetima za budući održivi razvoj. Strategijom se definira vizija digitalizacije društva, javne uprave i gospodarstva, zatim pripadajući strateški ciljevi i njihovi ključni pokazatelji učinka, a kako bi se oni ostvarili predložena su prioriteta područja djelovanja javnih politika. U sklopu strateškog cilja „Razvijene digitalne kompetencije za život i rad u digitalno doba“ postavljen je

„Cilj 5. – Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke“. Tim ciljem promovirat će se uključenost žena i djevojaka u obrazovanje i karijere u IKT području te će se poticati veća zastupljenost žena među IKT stručnjacima kroz aktivno promoviranje važnosti njihova ravnopravnog sudjelovanja u sektoru, te poticanjem aktivnosti usmjerenih ka popularizaciji zapošljavanja većeg broja žena. Procijenjeni proračun je 93 milijuna eura.

Vlada Republike Hrvatske 2019. godine, potpisivanjem *EU Deklaracije o posvećenosti pitanju žena u digitalnom svijetu*, pridružila se inicijativi EU, koja je koncentrirana na poticanje povećanja broja žena u STEM zanimanjima. Prema provedbenim točkama navedene deklaracije, jedan od ciljeva je da se putem različitih kampanja i događanja potiču djevojke srednjoškolske dobi da se odluče za odabir STEM odnosno IKT zanimanja. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva je kao provoditelj spomenute deklaracije (uz Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske), organizirao edukativne informacijske kampanje *Postani i Ti djevojka IT*. Cilj kampanja bilo je promoviranje STEM područja za djevojke, posebice u IKT smjeru. Raznim predavanjima govornice koje su uspješne poslovne žene u IKT-u razbijaju se predrasude i stereotipi te se inspirativnim pričama potiču mlade djevojke da se ohrabre i odaberu nastavak školovanja u IKT-u.

Tijekom 2023. održano je dvodnevno predavanje u Zagrebu za sve maturantice zagrebačkih škola sa setom kratkih interaktivnih predavanja s primjerima dobre prakse, uz uspješne govornice iz IKT područja s ciljem predstavljanja i približavanja različitosti zanimanja koje fakulteti iz tog područja omogućuju. Tijekom 2024. godine planira se nastaviti s edukativnom kampanjom *Women in Digital – Postani i TI djevojka IT* te održati nekoliko susreta u regijama Hrvatske s ciljem razbijanja stereotipa o IKT kao profesiji za muškarce.

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva bio je nositelj izrade *Plana politike puta u digitalno desetljeće 2030 (Roadmap)*. Jedan od ciljeva ovog plana je „promicanje pristupa žena tom području i povećanje broja osoba s diplomom u području IKT-a“. Program je strateški alat za koordinaciju i ostvarivanje uspješne digitalizacije EU. U njemu su utvrđeni konkretni ciljevi i sredstva kako bi se do 2030. postigli ciljevi digitalne transformacije u Europi.

Vezano uz STEM područja, Ministarstvo znanosti i obrazovanja provodi projekt „Dodjela STEM i ICT stipendija“ iz *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026.* kojim se nastoji pridonijeti povećanju stope zadržavanja studenata u studijskim programima u STEM područjima znanosti, odnosno povećati stopa završnosti studija. Tako je u akademskoj godini 2023./2024. djevojkama dodijeljeno ukupno 186 stipendija za STEM nastavničke studije u odnosu na 69 stipendija za studente, što je 72,9% u korist studentica. Mjesečni iznos stipendija u iznosu od 600 eura za nastavničke studije vezane uz STEM i 300 eura za ostale STEM studije kao i mogućnost zapošljavanja, povećavaju privlačnost STEM studija na nacionalnoj razini.

9. Kako je u proteklih pet godina makroekonomska i fiskalna politika utjecala na primjenu Pekinške platforme u Vašoj državi, te koja je makroekonomska politika primijenjena kako bi gospodarstvo bilo rodno ravnopravnije?

Financijska konsolidacija

U predmetnom razdoblju Republika Hrvatska nije bila dužna provoditi mjere fiskalne konsolidacije, već je prvenstveno bila usmjerena na poticanje hrvatskog gospodarstva i stvaranje temelja za snažan i održiv gospodarski rast. Pozitivnim fiskalnim kretanjima u godinama koje su prethodila COVID krizi, stvoren je fiskalni prostor za brzu i snažnu fiskalnu potporu za održavanje zaposlenosti i cjelokupne gospodarske aktivnosti tijekom pandemije COVID-19 i energetske krize. Osiguranje uvjeta za brzi oporavak nakon krize, ali i snažni reformski napori i javna ulaganja, osobito u okviru *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026.*, stvorili su preduvjete za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, posebno za žene, ali i poboljšanje njihova socijalnog statusa. Posebno povoljan učinak došao je od povećanih rashoda za socijalnu zaštitu, kao i rashoda kojima se potiče zapošljavanje i obrazovanje žena, što utječe na rast zaposlenosti i povećanje produktivnosti za žene. Nadalje, posebna pozornost bila je usmjerena na skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poput samohranih majki žena žrtava nasilja, dugotrajno nezaposlenih i osoba iznad 50 godina starosti. Pritom učinak mjera fiskalne politike nije ocjenjivan u odnosu na žene/muškarce.

Snažan gospodarski rast i odgovorna fiskalna politika na najbolji način doprinose zaštiti cjelokupnog stanovništva. Ciklička kretanja gospodarstva posebno negativno utječu na socijalno ugrožene skupine stanovništva, uključujući žene, koje u trenucima gospodarskog pada lakše gube radna mjesta i duže ostaju nezaposlene. Snažan gospodarski rast i fiskalna politika kojoj je glavni cilj unaprjeđenje cjelokupnog gospodarstva je dugoročno najučinkovitija politika u poticanju ravnopravnosti stanovništva i njegove cjelokupne zaštite.

Iskorjenjivanje siromaštva, socijalna zaštita i socijalne usluge

Kritična područja:

- A. Žene i siromaštvo
- B. Obrazovanje i osposobljavanje žena
- C. Žene i zdravlje
- I. Ljudska prava žena
- L. Djevojčice

10. Koje je mjere u proteklih pet godina poduzela vaša država kako bi umanjila/iskorijenila siromaštvo žena i djevojčica?

Suzbijanje siromaštva žena i djevojčica

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine, čiji je cilj smanjiti broj osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te smanjiti stopu rizika od siromaštva, utvrđuje razvojne prioritete za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, te iskazuje potrebe u odnosu na ranjive skupine. Žene starije životne dobi svakako ulaze u kategoriju ranjivih skupina. *Akcijskim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024. godine* predviđena je provedba mjere „Povećanje primjerenosti socijalnih naknada i poboljšanje pokrivenosti najosjetljivije skupine zdravstveno osiguranih osoba dopunskim zdravstvenim osiguranjem“, čiji cilj je postupno (godišnje) povećanje osnovice za dodjelu socijalnih naknada, sukladno utvrđenoj liniji ekstremnog siromaštva. S mjerom „Razvoj i provedba programa usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti ranjivih skupina“ osigurava hrana i/ili osnovna materijalna pomoć za najpotrebitije i jačaju kapaciteti organizacija civilnoga društva za provođenje aktivnosti usmjerenih na zadovoljenje potreba ranjivih skupina.

U okviru Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD) financirali su se projekti kojima se pruža pomoć u vidu dodjele hrane i osnovne materijalne pomoći najugroženijim skupinama u društvu. U razdoblju od 2019. do kraja 2023. godine ugovoreni su projekti ukupne vrijednosti 39,4 milijuna eura. Na razini cijelog FEAD-a, pomoć u obliku hrane ili osnovne materijalne pomoći pružena je za 326.694 osoba, od čega 168.820 žena, a od čega je 110.162 djevojčica mlađih od 15 godina.

U svrhu borbe protiv dječjeg siromaštva provodila se posebna mjera financiranja besplatnog školskog obroka za djecu u riziku od siromaštva. Od ukupnog broja osoba kojima je pružena pomoć, u razdoblju od 2019. do kraja 2023. godine, besplatan obrok osiguran je za 198.819 djece osnovnoškolske dobi, od čega 97.575 djevojčica.

Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23) uvedena je nova socijalna usluga socijalnog mentorstva koja omogućuje radnu samoaktivaciju dugotrajno nezaposlenih

osoba koje su najviše marginalizirane i najudaljenije od tržišta rada, i to usmjeravanjem na njihove sposobnosti i potencijal kojim raspolažu.

Sustav besplatne pravne pomoći u građanskim i upravnim stvarima uređen je *Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći* (Narodne novine, 143/13, 98/19). Primarna pravna pomoć uključuje pružanje opće pravne informacije, pravnog savjeta te pisanje podnesaka i zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima. Primarnu pravnu pomoć pružaju ovlaštene udruge i pravne klinike, a financijska sredstva dodjeljuju im se na temelju odobrenog projekta. Sekundarna pravna pomoć uključuje zastupanje u sudskim postupcima te oslobađanje od plaćanja sudskih pristojbi i troškova sudskog postupka. Sekundarnu pravnu pomoć pružaju odvjetnici, vještaci i tumači. U razdoblju od 2019. financijska sredstva za sustav besplatne pravne pomoći postupno su se povećavala, što je uključivalo povećanje ukupnih financijski sredstava predviđenih za projekte pružatelja primarne pravne pomoći, dok je u 2019. povećana visina naknade za odvjetnike za 40%. U 2023. poduzete su daljnje mjere s ciljem jačanja sustava besplatne pravne pomoći. Tako su sredstva za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći povećana za 100% u odnosu na 2022. Dodijeljeno je ukupno 548.756,96 eura za 23 projekta pružatelja primarne pravne pomoći (20 ovlaštenih udruga i tri pravne klinike). Projektne aktivnosti predviđaju pružanje primarne pravne pomoći ranjivim društvenim skupinama, kao što su socijalno ugrožene osobe, osobe s invaliditetom, pripadnici nacionalnih manjina, žrtve nasilja, žrtve nasilja u obitelji, tražitelji međunarodne zaštite i dr. Osim toga, predviđeno je trogodišnje financiranje projekta za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2025., s ciljem da se pružateljima primarne pravne pomoći omogući da stabiliziraju i ojačaju svoje kapacitete kako bi na odgovarajući način mogli osigurati pružanje i dostupnost svojih usluga korisnicima. Svi pružatelji primarne pravne pomoći uspješno su završili projektne aktivnosti u 2023., a prema zabilježenim i dostavljenim podacima, 67% korisnika primarne pravne pomoći u 2023. bile su žene. Nadalje, u 2023. povećane su naknade za pružanje sekundarne pravne pomoći, i to za 69% za odvjetnike, 62% za stručnjake i 60% za tumače, kako bi se osigurao dovoljan broj zainteresiranih pružatelja usluga, posebice odvjetnika. U 2023., od ukupnog broja korisnika sekundarne pravne pomoći, 66% bile su žene.

Uprava za željezničku infrastrukturu i promet pri Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture omogućila je u izvještajnom razdoblju besplatan prijevoz za učenike i umirovljenike u javnom željezničkom prijevozu, te subvencionirani željeznički prijevoz za studente – što uključuje žene i djevojke. Nadalje, za iste pogodnosti Uprava pomorstva osigurala je sredstva i za javni linijski pomorski promet, s besplatnim i povlaštenim prijevozom za umirovljenike, studente, učenike i otočane te besplatnim prijevozom za osobe s invaliditetom. Usto, Uprava zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte sudjeluje u EU platformi Europske komisije „Žene u prometu“ (*Women in transport*) kako bi se osigurala rodna ravnopravnost u prometnom sektoru.

11. Koje je aktivnosti u proteklih pet godina poduzela vaša država da bi poboljšala pristup žena i djevojčica socijalnoj zaštiti?

Pristup žena i djevojčica socijalnoj zaštiti

Doplatak za djecu je novčano primanje koje koristi roditelj ili druga zakonom određena osoba radi uzdržavanja djeteta. *Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu* (stupio na snagu 1. ožujka 2024.) u cilju povećanja broja korisnika doplatka za djecu, kao i djece za koju se pravo ostvaruje, povećan je dohodovni cenzus kao uvjet za ostvarivanje prava na doplatku s ranijih 70% proračunske osnovice na 140%. Izmijenjeni su dohodovni cenzusi temeljem koje se utvrđuje pojedinačni iznos doplatka za djecu definiranjem većeg broja dohodovnih razreda (povećan je broj cenzusnih grupa sa ranijih tri na pet), u cilju pravednije raspodjele doplatka za djecu; te su povećane svote doplatka za djecu za sve korisničke skupine u rasponu od 30,90 eura do 61,80 eura.

Novim *Zakonom o socijalnoj skrbi* povećana je osnovica za dodjelu zajamčene minimalne naknade, kao osnovne naknade u sustavu socijalne skrbi, sa 106,18 eura na 132,72 eura. Povećan je maksimalni iznos zajamčene minimalne naknade za kućanstvo sa 100% na 150% bruto iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj. Proširen je krug korisnika zajamčene minimalne naknade te se beskućnicima koji koriste usluge smještaja prihvatilišta, žrtvama nasilja u obitelji i žrtvama trgovanja ljudima kojima je priznata usluga privremenog smještaja u kriznim situacijama priznaje 50% iznosa zajamčene minimalne naknade. U siječnju 2024. osnovica za izračun iznosa zajamčene mjesečne naknade dodatno je povećana sa 132,72 na 150,00 eura.

12. Koje je mjere u proteklih pet godina poduzela vaša država kako bi poboljšala zdravlje žena i djevojčica?

Promicanje pristupa žena zdravstvenim uslugama

Hrvatska je u posljednjih pet godina intenzivirala procese usvajanja važnih političkih dokumenata vezanih uz poboljšanje i zaštitu mentalnog zdravlja. *Strateški okvir za razvoj mentalnog zdravlja do 2030. godine* usvojen je u studenom 2022. godine. Ciljevi strateškog okvira su: poboljšanje mentalnog zdravlja cjelokupne populacije, reorganizacija i preusmjeravanje sustava skrbi o mentalnom zdravlju, od sustava koji se uglavnom temelji na bolničkoj skrbi do sustava koji većinu svojih usluga pruža u zajednici, sukladno potrebama korisnika. Preusmjeravanje skrbi implicira organizaciju skrbi o mentalnom zdravlju u većoj mjeri na primarnoj razini zdravstvene zaštite, veću dostupnost psihološke podrške u primarnim socijalnim zajednicama poput obitelji, škole ili radnog mjesta, te organizaciju mobilnih psihijatrijskih timova za pružanje svih intervencija, uključujući farmakoterapiju, psihoterapiju i socijalnu terapiju; u zajednici, odnosno u domu korisnika. Kako bi se ostvarili svi ciljevi strateškog okvira, započela je izrada brojnih akcijskih planova za zaštitu mentalnog zdravlja: *Aksijski plan za mentalno zdravlje u zajednici*, *Aksijski plan za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mladih*, *Aksijski plan za demencije*. Uz to, Republika Hrvatska sudjeluje u brojnim međunarodnim aktivnostima usmjerenima na poboljšanje mentalnog zdravlja. Od 2021. godine provodi se EU projekt JA ImpleMENTAL. Republika Hrvatska već je započela procese implementacije programa preusmjeravanja sustava skrbi o mentalnom zdravlju u zajednici organizacijom mobilnog psihijatrijskog tima za intervencije u domu pacijenta. Godine 2024. usvojena je nova Mreža javne zdravstvene službe unutar koje se planira organizirati 30 mobilnih timova za zaštitu mentalnog zdravlja, 24 dispanzera za mentalno zdravlje te 23 dispanzera za ranu intervenciju. Organizacija prvih timova za psihološku pomoć na primarnoj razini već je započela te su do 2024. osnovani timovi u Zagrebu i Splitu.

„Probir rizika u mentalnom zdravlju učenika na sistematskim pregledima“ započet je kao pilot projekt početkom 2020. godine. Probir se provodi kratkim standardiziranim upitnikom koji ispunjava svaki/a učenik/ca na sistematskom pregledu u petom i osmom razredu osnovne škole, prvom razredu srednje škole, kao i studenti/ce prve godine studija. Ako školski liječnici utvrde rizik u području mentalnog zdravlja, upućuju učenike na daljnju obradu i liječenje. Probir je uvršten u računalnu aplikaciju školske medicine, što će omogućiti praćenje i evaluaciju. Rezultati probira rizika u mentalnom zdravlju učenika u školskoj godini 2022./2023. za učenike osmog razreda pokazao je da je veći postotak djevojčica bio pozitivan nego dječaka (11% djevojčica naprema 5% dječaka), a sličan rezultat je nađen i u prvom razredu srednje škole (10% djevojčica naprema 5% dječaka).

Uzimajući u obzir da su, prema dostupnim podacima od ukupnog broja osoba na liječenju od ovisnosti o drogama u bolničkom, izvanbolničkom sustavu i terapijskim zajednicama 33,6% žene, u koordinaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo provodile su se aktivnosti usmjerene na razvoj usluga za žene s problemom ovisnosti. Uvažavajući potrebu poštivanja rodne dimenzije u provedbi politika ovisnosti te uzimajući u obzir da žene koje imaju problema s ovisnošću prate i brojni drugi problemi, u *Nacionalnoj strategiji djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine* (Narodne novine, 18/23) iz 2023. godine i *Aksijskom planu djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026.* (donesen u siječnju 2024.), poseban naglasak stavljen je na ovu ciljnu skupinu. Jedna od planiranih mjera usmjerena je na

poboljšanje i osiguranje boljeg tretmana i skrbi za žene s problemom ovisnosti, uključujući majke s djecom te djecu osoba s problemom ovisnosti. U cilju poticanja zapošljavanja socijalno osjetljivih skupina, uključujući žene liječene od ovisnosti o drogama, provedene su mjere poticanja njihovog obrazovanja i zapošljavanja. U cilju učinkovitije provedbe projektnih aktivnosti, održane su dvije regionalne edukacije (2021. i 2023.) za predstavnike iz zdravstvenog, socijalnog i pravosudnog sektora.

U sklopu evaluacije provedbe *Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu*, koje uključuju i intervencije usmjerene na žene s problemom ovisnosti o drogama, tijekom 2021. godine održane su fokus grupe u kojima su sudjelovale i žene koje se liječe od ovisnosti o drogama. Osim toga, kao temelj za kreiranje znanstveno utemeljenih intervencija za ovu skupinu u 2022. godini, Hrvatski zavod za javno zdravstvo proveo je kvalitativno istraživanje među ženama s problemima ovisnosti koje se liječe u izvanbolničkom sustavu, terapijskim zajednicama i u zatvorskom sustavu. Glavni cilj bio je utvrditi dostupnost usluga liječenja za žene s problemom ovisnosti o drogama koje imaju malu djecu, posebice trudnice. Slijedom preporuka iz evaluacije smjernica i studije, 2023. godine izrađene su nove *Smjernice za psihosocijalni tretman* koje uključuju i intervencije usmjerene na žene s problemima ovisnosti. Održana su i tri treninga (2022.) na temu „Priprema, praćenje i evaluacija programa psihosocijalnog tretmana“ za stručnjake iz zdravstvenog, socijalnog i zatvorskog sustava. U 2021. započela je izrada Protokola između zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne skrbi s ciljem jačanja suradnje zdravstvenog i socijalnog sustava te poboljšanja kvalitete usluga koje se pružaju ženama s problemima ovisnosti. U 2022. godini održan je okrugli stol „Žene s problemom ovisnosti“, na kojem se raspravljalo o potrebama i izazovima u provedbi specifičnih programa liječenja i rehabilitacije usmjerenih na žene s problemom ovisnosti o drogama, a u 2023. i stručni skup „Multidisciplinarni pristup u pružanju podrške obiteljima s problemom ovisnosti“.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2021. godine osnovao je multisektorsko Povjerenstvo za evaluaciju/verifikaciju programa psihosocijalne rehabilitacije i socijalne reintegracije koji se provode u ustanovama koje pružaju usluge skrbi za osobe s problemom ovisnosti. Programski standardi za evaluaciju/verifikaciju programa doneseni su u svibnju 2022. godine.

Od 2006. godine provodi se *Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke*. U sklopu nacionalnog programa sve žene u dobi od 50 do 69 godina pozivaju se na mamografski pregled svake dvije godine, a u cilju što ranijeg otkrivanja bolesti te što uspješnijeg liječenja. Do sada je završeno sedam ciklusa provedbe programa, a 2023. započeo je osmi ciklus programa probira. Posljednjih dvadesetak godina incidencija raka dojke u Republici Hrvatskoj je u porastu, no trend mortaliteta nakon niza godina stabilnosti, posljednjih osam godina je u padu, i to za 25–30% u odnosu na godine s najvećim brojem umrlih žena. Uz provedbu medijskih kampanja putem televizije, radija, tiskanih medija i društvenih mreža, od siječnja 2024. godine „Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke“ unaprijeđen je sukladno preporukama Europskog društva za preglede dojki (European Society of Breast Imaging), stoga su žene koje imaju gustoću fibrožljezdanog tkiva iznad 75% pozvane da jednom u dvije do četiri godine naprave magnetsku rezonanciju dojki i da se otkrije rak dojke u početnom stadiju.

13. Koje je aktivnosti u proteklih pet godina poduzela vaša država kako bi poboljšala ishode obrazovanja i vještine žena i djevojčica, uključujući sektore u kojima su podzastupljene?

Žene i obrazovanje

U siječnju 2019. donesena je *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj* koji je obavezan za sve učenike od školske godine 2019./2020. Područje ravnopravnosti spolova integrirano je na odgovarajući način u navedenom kurikulumu. Uz navedenu odluku, donesene su odluke o donošenju kurikuluma za ostalih šest međupredmetnih tema koje su frontalno uvedene u sve osnovne i srednje škole, a među kojima je i *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Zdravlje za osnovne škole i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. U okviru navedene teme obrađuju se sljedeće domene: „Tjelesno zdravlje“, „Mentalno i socijalno zdravlje“ te „Pomoć i samopomoć“. Sastavnica domene „Tjelesno zdravlje“ je očuvanje reproduktivnoga i spolnoga zdravlja, s naglaskom na razvoju svijesti o pozitivnom pristupu spolnosti i važnosti osobne odgovornosti u sprečavanju spolno prenosivih bolesti i neplanirane trudnoće.

Donošenjem *Zakona o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu* iz 2018. godine te *Pravilnikom o udžbeničkom standardu* te članovima stručnih povjerenstava za procjenu udžbenika i drugih obrazovnih materijala iz 2019. godine ponovno se naglasila obveza promicanja ravnopravnosti spolova u udžbenicima na primjeren način, koristeći se u jednakom omjeru ilustracijama likova obaju spolova i služeći se imenicama obaju rodova, osobito u imenovanju zvanja i zanimanja.

Sadržaji vezani za pitanja ravnopravnosti spolova predstavljaju integralni dio predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, te visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja te uključuju pripremu za aktivno i ravnopravno sudjelovanje u svim područjima života.

Jedna od mjera *Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine* je motiviranje i poticanje učenika da buduće obrazovne puteve i profesionalna usmjerenja odabiru neopterećeni spolnim stereotipima. Prema strateškim ciljevima tog nacionalnog plana ukupan udio učenika u sustavu strukovnog obrazovanja porastao je sa 42,98% u školskoj godini 2018./2019. na 43,54% u školskoj godini 2022./2023. Značajan porast učenika bilježi se u sektorima građevinarstva, strojarstva te prometa i logistike. Provedba ove mjere uključuje i integraciju povezanih aktivnosti u godišnji plan stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje. To uključuje organiziranje interdisciplinarnih konferencija na državnoj razini koje se bave utjecajem rodnih stereotipa na hrvatski obrazovni sustav i namijenjene su učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima. Konferencije imaju cilj postići sljedeće ishode učenja: primijeniti znanje o različitim konceptima za uklanjanje spolnih stereotipa i neravnopravnosti; prepoznati imperativ osiguranja jednakih mogućnosti za ostvarivanje svih prava, bez obzira na spol; te usporediti primjere demonstriranih društvenih akcija s osobnim ponašanjem.

Positivni aspekti obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj posljednjih pet godina odnose se na daljnje povećanje broja visoko obrazovanih žena: žene čine ukupno 61,0% u ukupnom broju diplomiranih studenata, 65,7% među magistrima znanosti i 52,5% među doktorima znanosti. Istovremeno, od 2019. do 2022. udio žena među redovitim profesorima na visokim učilištima povećao se za 1,3% (s 40,5% na 41,8%),

a među docentima za 0,1% (od 52,4% na 52,5%) te se smanjio među asistentima za 2,2% (s 56% na 53,8%).²¹

Od 2021., kada je provedeno prvo istraživanje o menstrualnom siromaštvu²² u Hrvatskoj, došlo je do velikih pomaka po pitanju politika za reproduktivno zdravlje djevojki i žena. Već 2022. pojedini gradovi i županije osigurali su besplatne higijenske uloške i tampone za svoje stanovnice, a pojedina sveučilišta za svoje studentice. Od 2023. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, u suradnji s kompanijom Libresse i poliklinikom CROATIA, pokrenulo je nacionalnu kampanju borbe protiv menstrualnog siromaštva „Tebi za mjesec, njima za cijelu godinu“. Cilj kampanje je podrška djevojkama iz dječjih domova i udomiteljskih obitelji koje se susreću s menstrualnim siromaštvom.²³

Republika Hrvatska snizila je PDV na menstrualne potrepštine, što može poslužiti kao primjer dobre prakse drugim zemljama.

14. Koje je mjere poduzela vaša država kako bi omogućila da gospodarski oporavak od pandemije COVID-19 zatvori rodni jaz u siromaštvu, zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, obrazovanju i/ili zdravstvu, koji je pogoršan tijekom pandemije?

Upućujemo na odgovor na 4. pitanje.

---

²¹ Izvor: Državni zavod za statistiku. *Žene i muškarci u Hrvatskoj*, 2023.

²² Dostupno na: <https://pariter.hr/wp-content/uploads/2021/02/Menstrualno-siromastvo-izvjestaj-1-1-1.pdf>.

²³ Više informacija o kampanji dostupno je na: <https://mrosp.gov.hr/vijesti/pocela-nacionalna-kampanja-borbe-protiv-menstrualnog-siromastva-tebi-za-mjesec-njima-za-cijelu-godinu/13063>.

Sloboda od nasilja, stigmatizacije i stereotipa

Kritična područja:

- D. Nasilje nad ženama
- I. Ljudska prava žena
- J. Žene i mediji
- K. Djevojčice

15. Kojim je oblicima rodno uvjetovanog nasilja, i u kojim konkretnim kontekstima, vaša država dali prioritet za djelovanje u proteklih pet godina?

Prioriteti za djelovanje za suzbijanje svih oblika rodno uvjetovanog nasilja

Upućujemo na odgovore na 1., 2., 3. i 16. pitanje te druge dijelove ovog izvješća. Radi se prije svega o suzbijanju svih oblika nasilja nad ženama, uključivši obiteljsko nasilje, seksualno nasilje i uznemiravanje, te nasilje nad marginaliziranim skupinama žena, nasilje putem online platformi te izmjeni zakonodavnog i strateškog okvira, uz provedbu brojnih kampanja i drugih aktivnosti s ciljem podizanja svijesti javnosti o nultoj stopi tolerancije prema svim oblicima nasilja.

16. Koje su mjere u proteklih pet godina za vašu državu bile prioritetne u pristupu pitanju rodno uvjetovanog nasilja?

Prioritetne mjere u pristupu rodno uvjetovanom nasilju

Upućujemo na odgovore na 1. i 2. pitanje.

Novim *Zakonom o socijalnoj skrbi* propisana je i nova usluga psihosocijalnog tretmana radi prevencije nasilničkog ponašanja kao savjetodavno-terapijska i psihoedukativna usluga usmjerena na zaustavljanje i sprječavanje nasilničkog ponašanja u obitelji. Uslugu koriste osobe ili partneri/roditelji kod kojih je procijenjeno postojanje rizika od nasilničkog ponašanja ili uzajamnog nasilničkog ponašanja kao i rizik za dobrobit i razvoj djeteta, u slučajevima kada se nasilje nije dogodilo. Za potrebe provođenja navedene usluge educirana su 52 stručnjaka iz sustava socijalne skrbi u okviru projekta „Zaustavimo nasilje nad ženama – Za nasilje nema opravdanja“.

U okviru ESF poziva „Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji“ uloženo je 7.300.000,00 eura u realizaciju šest projekata uspostave skloništa za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji. Nositelji projekata bile su županije u kojima nije bilo uspostavljeno sklonište, a kao partneri u njihovoj provedbi aktivno su sudjelovale i organizacije civilnoga društva koje rade na prevenciji rodno

uvjetovanog nasilja te pružaju podršku i pomoć žrtvama rodno uvjetovanog nasilja. Kada su u pitanju usluge za žrtve nasilja, ističe se da u Republici Hrvatskoj djeluje ukupno 25 skloništa sa ukupnim smještajnim kapacitetom od 379 kreveta. Na područjima svih županija djeluju savjetovaništa za žrtve nasilja. Sve usluge za žrtve su besplatne, a troškovi rada savjetovaništa i skloništa za žrtve nasilja podmiruju se iz državnog proračuna i/ili proračuna gradova i županija.

U okviru ESF izravne dodjele sredstava Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike pod nazivom „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“ (ukupnog iznosa od 1.300.000,00 eura) uspostavljena je 24-satna savjetodavna telefonska linija za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji za područje cijele Republike Hrvatske, ojačani su kapaciteti stručnjaka koji se bave borbom protiv nasilja nad ženama te je provedena medijska kampanja za podizanje svijesti javnosti. Projekt je proveden u partnerstvu s ministarstvom nadležnim za pravosuđe i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima. U Republici Hrvatskoj aktivno je 24-satno dežurstvo za žrtve nasilja, dostupno na ukupno osam SOS telefona, od kojih sedam financijski podupire Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, putem projekata i programa udruga. U Republici Hrvatskoj djeluju i europski harmonizirani brojevi namijenjeni žrtvama, i to:

- 116 000 Pozivni centar za nestalu djecu
- 116 006 Pozivni centar za žrtve zločina (od 00.00 do 24.00, sedam dana u tjednu)
- 116 016 Pozivni centar za pomoć žrtvama nasilja nad ženama (od 10.00 do 17.00 radnim danom)
- 116 111 Pozivni centar za djecu (od 9.00 do 20.00 radnim danom).

Ministarstvo pravosuđa i uprave provodi aktivnosti i mjere predviđene *Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine* i *Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine*.

Člankom 2. *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (Narodne novine, 36/24)* propisani su posebni uvjeti za suce koji rade na predmetima nasilja u obitelji. Sukladno odredbi tog članka, godišnjim rasporedom poslova određuju se suci i državni službenici za rad na takvim predmetima, a predsjednik suda pri tome mora voditi računa da određeni suci imaju izražen osjećaj i sklonost za rad na predmetima te vrste uz obvezu redovitog pohađanja stručnog usavršavanja iz područja, kako bi se osigurala specijalizacija i najviša razina kompetencija za postupanje. Navedena obveza posebno je propisana *Akcijskim planom za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027.*

Jedan od glavnih ciljeva posljednjih izmjena i dopuna *Zakona o kaznenom postupku (Narodne Novine, 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22, 36/24)* koje su stupile na snagu u travnju 2024. jest unaprjeđenje zakonodavnog okvira zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Procesni položaj žrtve u kaznenom postupku preciziran je, počevši od odredbi koje reguliraju opći i posebne kataloge prava žrtava. Tako se u općem katalogu prava žrtava proširuje pravo žrtve tako da odmah nakon počinjenja kaznenog djela i onoliko dugo koliko je potrebno ima pravo na lako dostupan, povjerljiv i besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela. Izričito se propisuje da žrtva ima pravo na pratnju osobe od povjerenja, po vlastitom izboru, od prijave kaznenog djela do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka. Propisuje se novo opće pravo žrtve na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost žrtvi bliskih osoba. Pravo žrtve na obavijesti, koje je dosad bilo propisano kao pravo koja je žrtva ostvarivala „na zahtjev“, propisano je tako da se pretpostavlja da žrtva želi primiti propisane obavijesti, osim u slučaju odricanja

žrtve od navedenog prava. Pravo na primanje obavijesti proširuje se na obavijest žrtvi o puštanju uhićenika na slobodu. U posebne kataloge prava žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode i žrtava u odnosu na koje su utvrđene potrebe posebne zaštite uvodi se pravo da budu ispitane putem audio-video uređaja, osim ako sama žrtva želi biti nazočna u sudnici tijekom davanja iskaza.

Nadalje, u cilju daljnjeg osiguranja sigurnosti žrtve nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, propisano je obvezno uzimanje u obzir rizičnih čimbenika za ponavljanje nasilja, kao i rezultata prethodne procjene potreba žrtve prilikom provedbe pojedinačne procjene koja se odnosi na navedene kategorije žrtava. Kada se radi o ovim kategorijama kaznenih djela, propisuje se obveza suda i državnog odvjetnika da prije donošenja rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza, sasluša žrtvu ako upozorava na okolnost postojanja opasnosti za njenu osobnu sigurnost ili sigurnost članova njezine obitelji i bliskih osoba, te da uzme u obzir očitovanje o prijedlogu za primjenu mjere opreza i rezultate pojedinačne procjene potreba žrtve, a saslušanje žrtve na ovu okolnost može se obaviti i primjenom informacijsko-komunikacijskih tehnologija ili na drugi odgovarajući način. Također se žrtvu ovlašćuje na podnošenje žalbe protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza.

U cilju osiguranja žurne reakcije sustava na situaciju kršenja mjere opreza, izmjenama se uveo novi pravni temelj za uhićenje okrivljenika za kojeg postoje osnove sumnje da je postupio protivno protiv njega određenoj mjeri opreza, te se odredio rok i nadležno tijelo za odlučivanje o zamjeni prekršene mjere opreza istražnim zatvorom. Također, propisana je udaljenost od 100 metara kao minimalna udaljenost koju sud može odrediti prilikom nalaganja mjere opreza zabrane približavanja određenoj osobi, te su dopunjene odredbe o dostavljanju rješenja o mjeri opreza.

Obavještavanje žrtve o puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu i o ukidanju istražnog zatvora dodatno se preciziralo u odnosu na tijelo koje obavještava žrtvu o tom, a u cilju zaštite prava na privatnost i dostojanstvo žrtve, propisana je obveza anonimizacije osobnih podataka žrtve kao i podataka na temelju kojih se može zaključiti o identitetu žrtve, prilikom objave akata na oglasnoj ploči suda.

Poziv svjedoku koji je, kao žrtva nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, smješten u sklonište, prema novim izmjenama dostavlja se putem nadležnog tijela socijalne skrbi ili odjela za podršku žrtvama i svjedocima. Također, radi unaprjeđenja zaštite sigurnosti žrtve kaznenog djela nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, propisano je da će se njezino boravište prilikom njezina ispitivanja u svojstvu svjedoka utvrditi na siguran i povjerljiv način, taj podatak zatvorit će se u poseban omot i čuvati odvojeno te se bez dopuštenja tijela koje vodi postupak neće moći razgledati niti koristiti.

U cilju jačanja procesnog položaja žrtve nasilja u obitelji i ostvarivanja zajamčenih prava žrtve, posljednjim izmjenama *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji* izmijenjen je katalog prava žrtve tako da se pojedina zajamčena prava preciziraju, proširuju ili usklađuju poput prava da pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji, na koji žrtve imaju pravo, bude lako dostupan, povjerljiv i besplatan te da to pravo žrtve mogu ostvariti odmah nakon počinjenja prekršaja i onoliko dugo koliko je potrebno. Izričito se propisuje da žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pratnju osobe od povjerenja od trenutka prijave prekršaja do pravomoćnog okončanja prekršajnog postupka, dok u odnosu na pravo na obavijest o ukidaju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora, ima pravo biti

obaviještena bez nepotrebne odgode, osim u slučaju odricana od navedenog prava. Uvode se nova dodatna prava, poput prava žrtve nasilja u obitelji da predloži ispitivanje putem audio-video uređaja.

Novim izmjenama minimalna udaljenost koju sud može odrediti prilikom izricanja zaštitne mjere zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve, a ispod koje se počinitelj ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji, propisuje kao razdaljinu od najmanje 100 metara, čime se ostvaruje svrha te zaštitne mjere.

Vlada Republike Hrvatske 2023. godine usvojila je *Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*²⁴, tj. njegovo četvrto, ažurirano izdanje. Radi se o jednom od najznačajnijih dokumenata za osiguranje standardizirane i učinkovite pomoći i potpore žrtvama seksualnog nasilja prilikom prijave i procesuiranja. To je dokument koji sadrži obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju seksualnog nasilja i pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim seksualnom nasilju, kao i oblike, način i sadržaj suradnje između navedenih nadležnih tijela. Vlada Republike Hrvatske donijela je prvi protokol 2012. godine, koji se do danas ažurirao tri puta, 2014., 2018. i 2023. godine. Novi protokol sadrži novine u vidu razrade postupovnih koraka kada su žrtve seksualnog nasilja djeca te je proširen razradom procedura za područje seksualnog uznemiravanja. Razlozi za ažuriranje teksta protokola bile su, između ostaloga, izmjene u području kaznenog zakonodavstva te *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*.

U sklopu provedbe *Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine*, mjere „Poticanje žrtava i svjedoka na prijavu seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja“, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske izvršio je provedbu mjere i tiskao 5000 plakata s ciljem osvješćivanja žrtava seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, svjedoka nasilja te trećih osoba koje o nasilju imaju saznanja. U tu svrhu Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske utrošio je 1.440,00 eura. Plakati sadrže brojeve telefona za prijavu nasilja i primarno su namijenjeni ustanovama socijalne skrbi i zdravstvenim ustanovama te su dostavljeni nadležnim ministarstvima u svrhu distribucije. Za implementaciju spomenutog nacionalnog plana zaduženo je Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

Člankom 21. *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policiji (Narodne novine, 66/2019)* propisano je da je teža povreda službene dužnosti i počinjenje nasilja u obitelji, te je izmijenjen i članak 112. tako da je definirano da će se iz službe udaljiti policijski službenik protiv kojeg je nakon provedenog kriminalističkog istraživanja podnesena kaznena prijava nadležnom državnom odvjetništvu zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji.

Ministarstvo unutarnjih poslova, radi ujednačenosti u postupanju svih ustrojstvenih jedinica, a u cilju sustavnog informiranja žrtava o pravima i mogućnostima dobivanja podrške, izradilo je obrasce-obavijesti žrtvama kaznenih djela o njihovim pravima, a koje žrtvama uručuju policijski službenici uz popis i kontakt podatke odjela za podršku žrtvama i svjedocima pri županijskim sudovima, Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja, te kontakt podatke tijela državne uprave i organizacija civilnog društva koje se na području pojedine policijske uprave bave podrškom i zaštitom žrtava kaznenih djela i prekršaja. Policijski službenici dužni su žrtvu na razumljiv način upoznati s njezinim pravima, kao i načinima na koje ih može ostvariti te joj uručiti i obrazac-obavijest o pravima s priloženim kontakt podacima organizacija

---

²⁴ Dostupan na engleskom jeziku na: https://www.coe.int/en/web/children/resource-centre/-/asset_publisher/ICGym75EBhwG/content/protocol-on-the-procedure-in-cases-sexual-violence.

koje pružaju psihosocijalnu i pravnu pomoć žrtvama i svjedocima kaznenih djela i prekršaja. Pravilno ispunjeni *Obrazac o provedenom postupku pojedinačne procjene potreba žrtve za zaštitom*, zajedno s obrascem *Obavijesti o pravima žrtve*, dostavlja se nadležnom pravosudnom tijelu kako bi se osigurala pravovremena razmjena informacija i omogućila sveobuhvatna procjena potreba žrtve u svakom pojedinačnom slučaju. Pojedinačnu procjenu žrtve za posebnim mjerama zaštite, osim u kaznenim predmetima, policijski službenici provode i u predmetima nasilja u obitelji.

U svezi obveze procjene rizika od ponavljanja nasilničkog ponašanja i/ili nastupanja težih oblika nasilja sačinjen je „*Obrazac rizičnih faktora za ponavljanje nasilničkog ponašanja*“. Taj obrazac primjenjuju svi policijski službenici od 1. studenog 2022. godine uz obvezu dostavljanja popunjenog obrasca nadležnom pravosudnom tijelu – prekršajnom sudu/odjelu ili državnom odvjetništvu. Policijski službenici dužni su procjenu rizika od ponavljanja nasilničkog ponašanja i/ili nastupanja težih oblika nasilja provoditi u svim slučajevima nasilničkih ponašanja na štetu bliskih osoba/članova obitelji te u slučajevima nasilja nad ženama.

Putem informacijskog sustava Ministarstva omogućeno je standardizirano praćenje uručenih obavijesti žrtvi, kao i praćenje prava koje je žrtva koristila.

Potpisan je i sporazum između Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva pravosuđa i uprave i Udruge za podršku žrtvama i svjedocima o suradnji u provedbi pilot projekta uspostave sustava referiranja/upućivanja žrtava na Udrugu za podršku žrtvama i svjedocima i/ili Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja na telefonski broj 116 006. U svrhu razvoja i jačanja sustava podrške žrtvama i svjedocima kaznenih djela navedeni pilot projekt provodi se od 1. veljače 2022. godine, a cilj je osigurati praksu da žrtvu, uz njezinu suglasnost, a nakon prijave kaznenog djela policiji, kontaktiraju djelatnici za podršku žrtvama i svjedocima ili Nacionalnog pozivnog centra.

2023. godine s udrugom Hrabri telefon sklopljen je *Sporazum o partnerstvu u provedbi projekta i Memorandum o suradnji u provedbi pilot projekta* koji podrazumijeva pribavljanje suglasnosti roditelja da policijski službenici udruzi Hrabri telefon ustupe kontakt podatke djeteta žrtve odnosno roditelja, a nakon čega udruga u roku od dva radna dana uspostavlja kontakt s djetetom žrtvom i/ili roditeljem/skrbnikom u cilju pružanja pravovremene podrške traumatiziranom djetetu.

Kako bi olakšali građanima prijavljivanje nasilja, osim uobičajenog telefonskog poziva za hitnu policijsku intervenciju 192 i 112 te e-mail adrese policija@mup.hr, moguće je izvršiti i online prijavu, uključujući i anonimnu prijavu, putem online aplikacije *Red Button* koja se nalazi na službenoj web stranici Ministarstva unutarnjih poslova.

Radi sustavnog i koordiniranog praćenja prekršaja iz područja nasilja u obitelji, planira se i u policijskim upravama i u mješovitim policijskim postajama, ustrojiti radna mjesta policijskih službenika za prekršajnu problematiku nasilja u obitelji i suzbijanje diskriminacije. Posebna pozornost posvećuje se i povećanju kompetencija za suzbijanje rodno utemeljenog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, stoga policijski službenici temeljne policije redovito sudjeluju na radionicama posvećenim ovim temama, kao i temama vezanima uz suzbijanje diskriminacije.

Veleučilište kriminalistike i javne sigurnosti u posljednjih pet godina provodi edukacije studenata vezane za rodno uvjetovano nasilje, među kojima je većina aktivnih policijskih službenika. Akademske godine 2020./2021. u okviru prijediplomskog stručnog studija Kriminalistika uveden je kolegij „Kriminalistička metodika istraživanja obiteljskog nasilja“ u kojem je posebna pozornost posvećena prevenciji i procesuiranju rodno uvjetovanog nasilja te zaštiti žrtava od teških posljedica (od tjelesnog ozljeđivanja do femicida), uz implementaciju novih međunarodnih i nacionalnih standarda zaštite. U posljednje četiri godine 181 student položio je ove sadržaje.

Radi boljeg razumijevanja razmjera, uzroka i posljedica nasilja nad ženama i djevojčicama, na Veleučilištu kriminalistike i javne sigurnosti provedeni su istraživački projekti, opisani u nastavku.

2020. godine provedeno je znanstveno istraživanje na temu „Rizični faktori za pojavu nasilja u obitelji“. 2022. provedeno je istraživanje „Viktimološka obilježja prekršaja obiteljskog nasilja na području Policijske postaje Pitomača“.

Nastavnici Veleučilišta kriminalistike i javne sigurnosti sudjelovali su u istraživanju provedenom u okviru uspostavnog istraživačkog projekta „HRVATSKI MONITOR NASILJA': Istraživanje pojavnih oblika, uzroka i procesuiranja delinkventnog nasilja s osobitim naglaskom na zaštiti posebno ranjivih skupina žrtava“ (CroViMo), koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost (UIP-2017-05-8876). Službena stranica projekta²⁵ ima za cilj uspostavljanje multidisciplinarnе grupe mladih znanstvenika koji će provoditi inovativna istraživanja nasilja u Republici Hrvatskoj kroz „Laboratorij za analizu nasilja“. Glavni cilj istraživanja je empirijski i normativno snimiti te analizirati fenomenologiju, etiologiju i procesuiranje delinkventnog nasilja u Republici Hrvatskoj, pri čemu će naglasak biti na posebno ranjivim skupinama žrtava sa svojim vrlo specifičnim i različitim potrebama zaštite od nasilja. Te posebno ranjive skupine uključuju djecu, žene i djevojke, starije osobe, vjerske i nacionalne manjine, strance, izbjeglice i migrante, osobe u institucionaliziranoj skrbi, osoblje rizičnih zanimanja te pripadnike LGBTIQ+ zajednice, sa svrhom prijenosa znanstvenih spoznaja u praksu.

U tijeku je i znanstveno istraživanje na temu „Stavovi i iskustva studenata o nasilju u obitelji“, koje se provodi na populaciji studenta kriminalistike i drugih sveučilišnih i stručnih studija u Hrvatskoj, čiji je cilj prikupiti i empirijski analizirati podatke o stavovima studenata/ica kriminalistike i drugih stručnih i sveučilišnih studija o nasilju u obitelji. Na temelju dobivenih rezultata dat će se prijedlozi za unaprjeđenje postojeće policijske prakse u pogledu zaštite žrtava nasilja u obitelji, ali i zaunaprjeđenje sustava edukacije policijskih službenika.

---

²⁵ Dostupno na: www.violence-lab.eu.

17. Koje je strategije u proteklih pet godina vaša država primjenjivala kako bi spriječila rodno uvjetovano nasilje?

Krajem 2022. Vlada Republike Hrvatske je donijela *Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine*. Nacionalni plan sadrži mjere u području prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, području zaštite i potpore žrtvama te području rada s počiniteljima seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u razdoblju od studenoga 2020. do studenoga 2023. provodilo je projekt sufinanciran iz ESF-a „Zaustavimo nasilje nad ženama – Za nasilje nema opravdanja“, o čemu detaljnije govori odgovor na 16. pitanje. U okviru tog projekta provedena je i medijska kampanja *#empatijasada* popraćena na društvenim mrežama te su provedena stručna i javna događanja s ciljem senzibiliziranja javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Obilježavani su Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama (22. rujna) te Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga) održavanjem međunarodne konferencije i panel rasprave, tiskanjem informativno-obrazovnih i stručnih materijala relevantnih za područje suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske 2019. preveo je *Preporuku Vijeća Europe CM/Rec (2019)1 Sprječavanje i borba protiv seksizma* na hrvatski jezik. Publikacija je široko distribuirana zastupnicima u Hrvatskom saboru, županijskim skupštinama, županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i organizacijama civilnoga društva (ukupno 936 primjeraka do danas). Iste godine, povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, uz hrvatsko izdanje navedene preporuke, promovirana je i mrežna stranica Vijeća Europe *#StopSexism*. Navedenu mrežnu stranicu, također prevedenu na hrvatski jezik, Vijeće Europe izradilo je u sklopu kampanje za borbu protiv seksizma, pod sloganom: „Uočite ga. Imenujte ga. Zaustavite ga“, kojoj se Republika Hrvatska pridružila. U radu radne skupine za izradu nacrtu preporuke sudjelovala je i predstavница iz Hrvatske.

Također, treba istaknuti kako je 2023. na mrežnim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske²⁶ promovirana i kampanja o podizanju svijesti o rodnim stereotipima, koju je pokrenula Europska komisija, a koja je proizašla iz *Strategije Europske komisije za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.*

Ministarstvo unutarnjih poslova sustavno i kontinuirano provodi sljedeće strateške preventivne aktivnosti:

„Lily“ – nacionalni preventivni projekt koji ima za cilj umrežavanje nadležnih državnih tijela, organizacija civilnog društva, pravnih osoba i drugih društveno odgovornih subjekata kako bi koordinirano postigli zajednički odgovor u sprečavanju svih oblika nasilja nad ženama. Projekt sadrži i aktivnosti namijenjene muškim osobama s ciljem njihove senzibilizacije na temu ravnopravnosti spolova, kao i isključivanja svih oblika nasilnog ponašanja. Program se temelji i na osnaživanju djevojaka i žena u smislu njihove rodne

---

²⁶ Dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/>.

jednakosti i ravnopravnosti te uključuje vježbe samoobrane, koje izravno podučavaju policijski službenici. Tijekom 2023. godine u sklopu ovog projekta provedeno je više od 50 javnih manifestacija, preko 350 edukacija, na kojima je prisustvovalo više od 5.000 učenika osnovnih škola te oko 600 roditelja. U sklopu ovog preventivnog projekta do danas su izrađena tri video spota usmjerena na senzibilizaciju građana o važnosti prijave nasilja nad ženama, kao i na senzibilizaciju muškaraca. Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, predstavljen je novi promotivno edukativni letak „Lily“ koji je svojim sadržajem usmjeren na pružanje informacija žrtvama nasilja u obitelji o tome gdje, kako i kome prijaviti nasilje, te kako, gdje i od koga zatražiti pomoć ili informaciju o pravima žrtve nasilja u obitelji.

„Živim život bez nasilja“ je nacionalni projekt primarne prevencije koji se provodi kontinuirano i sustavno u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja i drugim partnerima, a usmjeren je na sprečavanje nasilja nad ženama, nasilja u obitelji, nasilja među mladima, te na izgradnju kulture nenasilja i tolerancije. Namijenjen je djeci i učenicima viših razreda osnovnih škola.

„Imam izbor“ je nacionalni preventivni projekt Ministarstva unutarnjih poslova i partnera koji se provodi trajno i sustavno tijekom školske godine u odgojno-obrazovnim ustanovama na području Međimurske županije. Kroz taj projekt policija uspostavlja kvalitetnu suradnju s udrugama romske nacionalne manjine, organizacijama civilnog društva i odgojno obrazovnim ustanovama. Projekt je ciljano usmjeren na prevenciju vršnjačkog nasilja, vandalizma, nasilja u obitelji, nasilja nad ženama, rizičnih i društveno neprihvatljivih ponašanja djece i mladih, zlouporabe droga i ostalih sredstava ovisnosti, smanjivanje rizika od trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi te jačanje prometne kulture. Ciljna skupina su učenici u dobi od 10 i 11 godina te njihovi roditelji i nastavnici.

„Dan kao san“ je preventivni projekt kojem je svrha podići stupanj osviještenosti i informiranosti starijih osoba i osoba s invaliditetom, kako bi se smanjila vjerojatnost da postanu žrtve kažnjivih radnji te podigao njihov subjektivni osjećaj sigurnosti te tako poboljšala njihova kvaliteta života.

Ministarstvo unutarnjih poslova provodi velik broj preventivnih mjera i aktivnosti usmjerenih na unaprjeđivanje stavova djece, građana, javnog mnijenja i policijskih službenika o pitanjima vezanima za osobe s invaliditetom te starije osobe, a sve u cilju suzbijanja diskriminatornog ponašanja prema ovim ranjivim skupinama.

18. Koje je mjere poduzela vaša država u proteklih pet godina kako bi spriječila i reagirala na nasilje nad ženama i djevojčicama potpomognuto tehnologijom (online spolno uznemiravanje, online uhođenje, objavljivanje intimnih slika bez pristanka)?

Sprečavanje nasilja nad ženama i djevojčicama potpomognuto tehnologijom

Unatrag pet godina policijski postupci potvrđuju da tzv. elektronički kriminalitet eskalira i u stjecaju prožima sve modalitete nasilja: fizičko, psihičko, spolno i ekonomsko nasilje; a isto tako ga se sve češće prepoznaje i kao zaseban oblik viktimizacije, kojim se upravo pogađa ranjive kategorije društva – žene i djecu.

Najzastupljenija kaznena djela iz područja kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta su kaznena djela spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina te kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja putem interneta – kaznena djela iskorištavanja djece za pornografiju. Tako je 2023. godine evidentirano 367 kaznenih djela spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina, što je povećanje od 40,6% u odnosu na 2022. godinu, kada je evidentirano 261 kaznenih djela te ukupno 460 kaznenih djela iskorištavanja djece za pornografiju; dakle, 4,5% više kaznenih djela u odnosu na 2022. godinu, kada je evidentirano 440 takvih kaznenih djela.

S ciljem sprječavanja nasilja nad ženama i djecom potpomognutog tehnologijom izmijenjen je *Kazneni zakon* tako da su uvedene nove odvrćajuće odredbe. *Kazneni zakon* spolno uznemiravanje propisuje kao kazneno djelo (članak 156.), koje obuhvaća i počinjenje putem interneta, za koje je propisana kazna zatvora do dvije godine, a u slučaju da je djelo počinjeno uz postojanje neke od kvalifikatornih okolnosti iz stavka 2. istog članka, do tri godine. U članku 140. propisano je kazneno djelo nametljivog ponašanja kojim je obuhvaćeno i uhođenje putem interneta, kažnjivo kaznom zatvora do jedne godine, osim ako je počinjeno u odnosu na blisku osobu ili prema djetetu, kada je propisana kazna zatvora do tri godine. Članak 144. propisuje kazneno djelo neovlaštenog slikovnog snimanja koje čini onaj tko drugoga koji se nalazi u stanu ili prostoru posebno zaštićenom od pogleda neovlašteno slikovno snimi ili takvu snimku uporabi ili učini dostupnom trećoj osobi i na taj način povrijedi njegovu privatnost, kažnjivo kaznom zatvora do jedne godine. Ako predmetno djelo počini službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

Kazneno djelo zlouporabe snimke spolno eksplicitnog sadržaja uvedeno je *Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, 84/21)*, te je propisano novo kazneno djelo „zlouporaba snimke spolno eksplicitnog sadržaja“ u članku 144.a *Kaznenog zakona*, a odnosi se na onoga tko zlouporabi odnos povjerenja i bez pristanka snimane osobe učini dostupnim trećoj osobi snimku spolno eksplicitnog sadržaja koja je snimljena uz pristanak te osobe za osobnu uporabu i na taj način povrijedi njenu privatnost (tzv. „osvetnička pornografija“). Tim se kaznenim djelom inkriminira i onaj tko uporabom računalnog sustava ili na drugi način izradi novu ili preinači postojeću snimku spolno eksplicitnog sadržaja i tu snimku uporabi kao pravu te time povrijedi privatnost osobe na toj snimci („*deep fake* pornografija“). Za opisane temeljne oblike tog kaznenog djela propisana je kazna do jedne godine zatvora, dok je za njegov kvalificirani oblik, kada je djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže ili na drugi način zbog čega je snimka postala dostupna većem broju osoba propisano kažnjavanje počinitelja kaznom zatvora do tri

godine. *Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, 36/24)* uveden je i kvalificirani oblik kaznenog djela neovlaštenog slikovnog snimanja, u situaciji kada počinitelj snimku učini dostupnom većem broju osoba te je povišen zapriječen minimum zatvorske kazne za teško kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta iz članka 166. stavka 1. *Kaznenog zakona*, s tri na pet godina.

Specifičnosti viktimizacije i ozbiljnost ugroza koje prijete zlouporabom suvremenih tehnologija prepoznate su i kao takve po prvi put uvrštene u jedan od značajnijih (operativnih) međuresornih hodograma postupanja – *Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima*, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila 2024. godine.

Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine predviđene su mjere usmjerene razvoju svijesti kod djece o mogućim opasnostima i rizicima korištenja interneta, mobitela i drugih komunikacijskih mreža, te zaštititi njihove privatnosti putem održavanja edukacija primjerenih djeci, jačanjem tehničkih i kadrovskih kapaciteta policije na prevenciji i suzbijanjem kriminaliteta spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta počinjenog putem komunikacijske tehnologije te kroz rad s djecom žrtvama kaznenih djela na internetu putem psiholoških savjetovanja u okviru zdravstvenog sustava.

Kroz financiranje organizacija civilnog društva povećan je pristup podršci žrtvama nasilja, osiguravanjem pristupa sigurnim mjestima i podrške za žrtve online nasilja, uključujući telefonske linije za pomoć, savjetovaništva i druge oblike podrške koji su dostupni 24 sata na dan, sedam dana u tjednu. Financira se i osiguravanje pravne zaštite žrtvama online nasilja kroz pravne mehanizme koji omogućuju procesuiranje počinitelja i pristup pravdi za žrtve, kao i suradnja s nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti.

Ove godine planirana je realizacija projekta „Zi4PH – ZoomIn4PinkHats“ s ciljem promocije i većeg uključivanja žena i djevojčica u područje kibernetičke sigurnosti. Cilj projekta „Zi4PH – ZoomIn4PinkHats“ je promicanje vještina kibernetičke sigurnosti među mladim ženama u obrazovnom sustavu. Cilj je osnažiti mentorice za provođenje aktivnosti popularizacije kibernetičke sigurnosti među učenicima, educirati ih kroz radionice o različitim temama kibernetičke sigurnosti te inicirati kreiranje peer-to-peer projekata učenja u mentorskoj zajednici.

Detekcija i suzbijanje elektroničkog kriminaliteta unatrag pet godina sastavni je dio više policijskih treninga na nacionalnoj razini, odnosno sudjelovanja predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova u međunarodnim i međuresornim edukacijama (npr. specijalistički tečaj za mlade, treninzi u području suzbijanja cyber kriminaliteta i dr.). S ciljem podizanja razine svijesti javnosti o mogućim opasnostima i rizicima korištenja interneta, mobitela i druge komunikacijske tehnologije Ministarstvo unutarnjih poslova provodi različite preventivne programe i kampanje, opisane u nastavku.

Cilj preventivnog programa „Sigurnost i zaštita djece na internetu i društvenim mrežama“ je podizanje razine svijesti šire javnosti o mogućim opasnostima i rizicima korištenja interneta, mobitela i druge komunikacijske tehnologije. Navedeni preventivni program sadrži niz aktivnosti, kao što su edukativna predavanja, interaktivne radionice, informativne kampanje, javne tribine, panel diskusije, okrugli stolovi, javne manifestacije, izrada multimedijalnih sadržaja, edukativnih i informativnih publikacija, kao i primjena relevantnih preventivno-edukativnih sadržaja izrađenih od strane Vijeća Europe, Europske mreže

za prevenciju kriminaliteta (EUCPN), UNICEF-a te drugih mjerodavnih institucija i organizacija civilnog društva, a s ciljem sprečavanja seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije. U suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Ministarstvo unutarnjih poslova u kontinuitetu izrađuje preventivne video sadržaje, od čega se posebice ističu virtualni policajci koji savjetuju djecu i roditelje o važnosti pravilne zaštite na internetu. S tim u vezi, navedeni preventivno-edukativni program sadrži i komponentu usmjerenu na suzbijanje seksualnog iskorištavanja djece putem interneta te suzbijanje dječje pornografije, ali i na smanjenje potražnje seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije.²⁷

U sklopu preventivnog projekta „Tko se to šali s mojim podacima“, čija je svrha produbljenje znanja i podizanje svijesti građana o važnosti zaštite osobnih podataka i zaštite privatnosti u kontekstu korištenja interneta i društvenih mreža, provodi se zasebna komponenta preventivno-edukativnog karaktera, namijenjena djeci i roditeljima, pod nazivom „Što se Tini dogodilo?“ koja govori o *groomingu*. Navedeni edukativno-preventivni sadržaj ima za cilj senzibilizaciju roditelja i djece sa svrhom sprečavanja seksualne eksploatacije djece putem virtualnog svijeta.²⁸

Rad na suzbijanju seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije vidljiv je i kroz sustavnu suradnju s Centrom za sigurniji internet na preventivnim programima „Web detektivi“ i „Abeceda interneta“, kao i drugim preventivnim aktivnostima, kampanjama i akcijama. Više informacija dostupno je na stranicama Centra za sigurniji internet.²⁹ Cilj projekta „Web detektivi“ je obrazovati i osposobiti djecu za usvajanje i razvijanje vještina prepoznavanja neprimjerenih i opasnih medijskih sadržaja na internetu. Nakon provedene edukacije, učenici uzrasta od petog do osmog razreda dobivaju diplome i web-detektivske iskaznice pomoću kojih mogu prijaviti svaki neprimjereni sadržaj na internetu.

Preventivni program „Abeceda interneta“ sastoji se od predstave za učenike viših razreda osnovnih škola kojom se želi razviti svijest o opasnostima i prednostima korištenja interneta, potičući učenike da o svojim iskustvima na internetu razgovaraju sa stručnim suradnicima škole. Planira se i edukacija roditelja učenika osnovne škole, na temu zaštite djece od neželjenih sadržaja u virtualnom svijetu.

Napominjemo da je unutar aktivnosti EMPACT-a (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats), Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s Europolom tijekom rujna 2021. godine intenziviralo provedbu spomenute kampanje „RECI NE“ (*Say No*), čiji je cilj pružanje informacija djeci koja su postala ili mogu postati žrtve, ali i jačanje mehanizama prijavljivanja ovakvih slučajeva, kao i pružanje potpore žrtvama u Republici Hrvatskoj. Kampanja je posebice usmjerena na preventivne aktivnosti u sprečavanju kaznenih djela seksualnog zlostavljanja djece online kao odgovor na tu sve rašireniju pojavu.³⁰

---

²⁷ Poveznice na preventivno-edukativne video materijale: <https://policija.gov.hr/vijesti/video-za-dan-oceva-virtualni-policajac-savjetuje-roditelje-i-djecu-kako-sigurno-na-internet/5287>; <https://www.youtube.com/watch?v=d2XTakruqfE>; <https://youtu.be/s1ajvjOuPJY>.

²⁸ Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=0bEub_dZnuY.

²⁹ Dostupno na: csi.hr – Centar za sigurniji internet.

³⁰ Materijal je dostupan na slijedećim poveznicama: <https://mup.gov.hr/vijesti/obilježavamo-medjunarodni-dan-prevencije-zlostavljanja-djece-i-medjunarodni-dan-djeteta/287379>; [Reci Ne! – Europolova kampanja protiv online iskorištavanja djece: Anina priča](https://mup.gov.hr/vijesti/obilježavamo-medjunarodni-dan-djeteta/287379) <https://youtu.be/b3NsCKfyuS4>.

Ministarstvo unutarnjih poslova također sudjeluje u provođenju Europolove kampanje usmjerene na zaštitu djece protiv online *groominga* „#DontBeACatch – #NemojPostatiLovina“ koja upozorava djecu i mlade na opasnosti i posljedice izrađivanja i dijeljenja osobnih fotografija/video materijala s poznatim ili nepoznatim osobama putem interneta. Policijski službenici u suradnji s odgojno-obrazovnim institucijama prilikom provedbe preventivno-edukativnih predavanja učenike educiraju o opasnostima dijeljenja fotografija na društvenim mrežama te ih tom prilikom informiraju o pojmu *sexting* i zašto je opasan, a sve u cilju sprečavanja seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, kao i smanjenja potražnje.

Ministarstvo unutarnjih poslova jedan je od dionika relevantnih državnih institucija i organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj koji sudjeluju u provođenju kampanje Vijeća Europe za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom „JEDNO od PET“. U sklopu navedene kampanje, policijski službenici u suradnji s relevantnim partnerima (odgojno-obrazovne institucije, predstavnici zdravstva i sustava socijalne skrbi) provode preventivno-edukativne radionice na temu „Pravilo donjeg rublja“ s ciljem zaustavljanja i sprečavanja seksualnog nasilja nad djecom.

19. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi osigurala sredstva ženskim organizacijama koje rade na prevenciji rodno uvjetovanog nasilja i suočavanju s njim?

Financiranje ženskih organizacija koje rade na prevenciji rodno uvjetovanog nasilja

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano putem ugovornog odnosa ili kroz trogodišnje programe financira udruge i druge pravne osobe koje pružaju usluge savjetovališta i skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji.

U okviru navedenih programa obuhvaćene su usluge: skrb izvan vlastite obitelji (skloništa za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji), savjetovanje, psihosocijalna podrška, osnaživanje i motiviranje žena žrtava nasilja i žrtava nasilja u obitelji za aktivaciju i ulazak u svijet rada; osnaživanje i motiviranje žena žrtava nasilja i žrtava nasilja u obitelji za pohađanje verificiranih programa obrazovanja odraslih, pružanje programa osnaživanja, podrške i praćenja nakon izlaska iz skrbi; te provođenje programa, mjera i aktivnosti prevencije nasilja u obitelji. U razdoblju od 2019. do 2023. godine za potporu radu skloništa za žrtve nasilja iz državnog proračuna i ESF-a izdvojeno je ukupno 9.021.730,00 eura.

To ministarstvo od 2019. godine kontinuirano financira jednogodišnje projekte udruga koje pružaju usluge savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i seksualnog nasilja u okviru „Poziva za prijavu projekata udruga koje pružaju usluge savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i žrtve seksualnog nasilja“. Za tu namjenu u razdoblju od 2019. do 2023. godini izdvojeno je 2.100.000,00 eura.

U okviru „Poziva za provedbu prve godine trogodišnjih programa udruga koje djeluju u području socijalne skrbi“ pod nazivom „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga za razdoblje od 2023. do 2025.“ odobrena je

financijska potpora za 19 programa koji su usmjereni pružanju podrške žrtvama nasilja u iznosu od 550.000,00 eura.

Kako bi se osigurao kontinuitet rada Nacionalnog pozivnog centra, a do ugovaranja i financiranja projekta iz programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.–2027., Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike iz nacionalnih izvora sredstava osiguralo je financijska sredstva u iznosu od 59.828,16 eura za isplatu plaća od prosinca 2023. do lipnja 2024. godine za pet pružatelja/ica podrške koji sudjeluju u provedbi programa Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja.

Organizacije civilnog društva uspješni su prijavitelji na brojne financirane natječaje. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske raspisuje javne pozive za podnošenje prijava za sufinanciranje projekata organizacija civilnog društva ugovorenih u okviru fondova EU i drugih stranih programa od travnja 2011. do danas. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske sufinancira do 70% obveznog udjela organizacije koja je korisnik ili partner u projektima za koje se traži sufinanciranje. Putem ovog poziva u razdoblju od 2019. do 2023. godine sufinancirano je 29 projekata koji se bave rodno uvjetovanim nasiljem ili nekim od njegovih aspekata u vrijednosti od 247.979,23 eura.

U odgovorima na druga pitanja sadržani su dodatni podaci o financiranju ženskih organizacija koje se bave prevencijom rodno uvjetovanog nasilja.

20. Koje je mjere u proteklih pet godina poduzela vaša država kako bi pristupila temi prikazivanja žena i djevojčica, diskriminaciji i/ili rodnim predrasudama u medijima, uključujući društvene mreže?

Mjere za suzbijanje rodnih predrasuda u medijima

Tijekom 2022. godine Agencija za elektroničke medije, kao partner na projektu „SURF and SOUND – Support, Unite, Respond, Fight to Stop Online violence“, zajedno s nositeljem projekta, udrugom B.a.B.e., provodila je edukacije za medijske djelatnike, novinare i urednike o izvještavanju o online nasilju nad ženama. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 207.077,00 eura. Sredstvima iz programa „Rights, Equality and Citizenship“ Europske unije od 2014. do 2020. financirano je 80% projekta, dok je ostatak sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Ciljevi projekta bili su podizanje svijesti građana o problemu online nasilja nad ženama, edukacija medijskih djelatnika, razvoj platforme za prijavu online nasilje NEON, te klasifikacija „objave intimnih snimki bez pristanka“ kao kaznenog djela. Agencija za elektroničke medije, kao partner projekta sudjelovala je u organizaciji i provođenju edukacija za medijske djelatnike te u realizaciji i provođenju kampanje podizanja svijesti. Održano je pet radionica na kojima je sudjelovalo preko 80 novinara i urednika.

Člankom 11. *Zakona o elektroničkim medijima (Narodne novine, 111/2021)* koji je stupio na snagu u listopadu 2021. godine propisano je da je djelatnost objavljivanja audiovizualnog i radijskog programa te

sadržaja elektroničkih publikacija od javnog interesa kada se programi odnose na ostvarivanje ravnopravnosti muškaraca i žena. Članak 15. propisuje da se u audiovizualnim i radijskim programima te sadržajima elektroničkih publikacija trebaju objavljivati točne informacije, poštovati ljudska prava i temeljne slobode te promicati ravnopravnost žena i muškaraca.

Člankom 71. definira se da se sredstva Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija dodjeljuju projektima, programima i sadržajima koji su od javnog interesa i koji su usmjereni na poticanje razvoja svijesti o ravnopravnosti spolova i drugih najviših vrednota ustavnog poretka. *Zakonom o elektroničkim medijima* predviđene su i prekršajne kazne za pravne osobe koje objave audiovizualnu komunikaciju koja uključuje ili promiče bilo kakvu diskriminaciju na temelju spola. Kao primjere dobre prakse može se navesti da su se na javne natječaje objavljene u okviru raspodjele sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija u 2019. i 2020. godini prijavila 44 nakladnika te ostvarila financiranje za emisije u kategoriji „poticanje razvoja svijesti o ravnopravnosti spolova i drugih najviših vrednota ustavnoga poretka“, što čini 29,1% nakladnika radija i televizije koji su ostvarili ovo pravo.

Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2022., kao i novopotpisani *Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije za razdoblje od 1. siječnja 2023. do prosinca 2027.* obvezuje Hrvatsku radioteleviziju, kao javni servis, da zbog svog statusa i utjecaja vodi računa o načinu prikazivanja žena i muškaraca. Na Hrvatskoj radioteleviziji sve glavne urednice su žene (sve tri), a od 288 urednika/ca 194 čine žene, što je 67,4%. Većinu ravnatelja/ica također čine žene, tj. tri od ukupno pet.

Mjere i aktivnosti kojima je cilj unaprjeđenje položaja žena u medijima, s naglaskom na suzbijanje rodnih stereotipa u medijskom prostoru, sastavni su dio *Provedbenog programa Ministarstva kulture i medija za razdoblje od 2021. do 2024. godine* i kao takve sadržane su u okviru mjere „Poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija i razvoj medijske pismenosti“, što je sastavni dio *Nacionalnog plana razvoja kulture i medija* te pripadajućeg *Akcijskog plana razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024.* Cilj mjere jest da doprinese daljnjem podizanju svijesti i senzibiliziranju javnosti za pitanja o ravnopravnosti spolova, uključivom društvu i društvu jednakih mogućnosti za sve njegove pripadnike. Radi se o krovnom srednjoročnom dokumentu u koji su uključene razvojne potrebe i potencijali, posebni ciljevi i pokazatelji, financijski okvir, okvir za praćenje i vrednovanje za cjelokupni sektor kulture i medija. To je iznimno važan dokument za buduće strukturiranje kulturnih i medijskih politika, a kao jedan od posebnih ciljeva istaknuto je unaprjeđenje statusa novinarske profesije, medijskog sektora i poticanje pluralizma.

U Nacionalnom planu za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. navodi se kako je način na koji medijski sadržaji prikazuju žene i muškarce jedan od ključnih čimbenika u promicanju i jačanju društvene svijesti o ravnopravnosti spolova, kao i u prevenciji i uklanjanju svih oblika rodne diskriminacije. Ističe se da tiskani i elektronički mediji imaju veliku odgovornost u suzbijanju rodnih stereotipa, uklanjanju seksizama iz javnog prostora i političkog govora te uključivanju nediskriminatorskih sadržaja u svoje planove i programe. I *Zakon o ravnopravnosti spolova*, u članku 16. navodi obveze medija da kroz programske sadržaje, programske osnove, programska usmjerenja i samoregulacijske akte promiču razvoj svijesti o ravnopravnosti muškaraca i žena. Također, propisuje kako je zabranjeno javno prikazivanje i predstavljanje žena i muškaraca na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način, s obzirom na spol i spolnu orijentaciju. Sukladno *Zaključcima Vijeća EU iz 2020. godine*, države članice potiču se da provode

edukaciju o medijskoj pismenosti, kako bi djeca i mladi naučili kritički pratiti medijske sadržaje. Ministarstvo kulture i medija suorganizator je *Dana medijske pismenosti*, koju smatra najvažnijim elementom kritičkog mišljenja. Borba protiv govora mržnje, a u ovom slučaju i stereotipa zahtijeva proaktivan i višedimenzionalan pristup, stoga je podizanje svijesti i promicanje medijske pismenosti ključno u svim segmentima društva.

Kako bi se ojačalo profesionalno novinarstvo, od 2020. godine putem *Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću* osigurana su sredstva za poticanje izvrsnosti za novinarske radove i istraživanja na teme od javnog interesa, a jedna od istaknutih tema je i položaj žena u društvu i njihovo osnaživanje. Od 2020. do 2022. za provedbu je osigurano 507.000,00 eura, u 2023. iznos od 200.000,00 eura, dok osigurana sredstva za 2024. iznose 350.000,00 eura. Projekt „Poticanje novinarske izvrsnosti“ provodi Agencija za elektroničke medije.

21. Je li vaša država u proteklih pet godina poduzimala mjere koje su posebno namijenjene pristupu nasilju nad ženama i djevojčicama iz marginaliziranih skupina?

Mjere namijenjene nasilju nad ženama i djevojčicama iz marginaliziranih skupina

Republika Hrvatska kontinuirano, putem financijske potpore projektima udruga, poduzima niz mjera kako bi podržala žene koje žive u udaljenim i ruralnim područjima, kao i one koje su marginalizirane temeljem etniciteta i/ili klase, žene s invaliditetom te starije žene u borbi protiv nasilja nad njima. Prvenstveno su to programi podrške u ruralnim područjima odnosno osiguravanje podrške i usluga kao što su skloništa za žrtve nasilja, telefonske linije za pomoć, savjetovišta i druge usluge za žrtve nasilja, ali i drugi potrebni resursi, prilagođeni potrebama žena koje žive u ruralnim i udaljenim područjima.

Za dodatne odgovore na ovo pitanje upućujemo na odgovor na 3. pitanje.

Participacija, odgovornost i rodno osjetljive institucije

Kritična područja:

- G. Žene na vlasti i odlučivanje
- H. Institucionalni mehanizmi za napredovanje žena
- I. Ljudska prava žena
- J. Žene i mediji
- L. Djevojčice

22. Koje je aktivnosti i mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi promicala paricipaciju žena u javnom životu i odlučivanju?

Promicanje žena u javnom životu i odlučivanju

Nakon parlamentarnih izbora održanih u srpnju 2020. godine, izvorni zastupnički mandat imale su 34 žene, što je iznosilo 22,51%. To je značajan pomak u odnosu na prethodni saziv, kada je udio zastupnica s izvornim mandatom iznosio 12,58%. Uvođenjem zamjena izabranih kandidata/kinja na dužnostima nespojivima sa zastupničkom dužnosti, ukupan broj zastupnica u Hrvatskom saboru na kraju mandata, početkom 2024. godine, iznosio je 51 (34%). To je značajan porast u odnosu na završetak prethodnog saziva (početkom 2020.), kada je udio zastupnica iznosio 19,2%.

Nakon parlamentarnih izbora održanih u travnju 2024., izvorni mandat izborilo je 37 zastupnica (24,5%). Uvođenjem zamjena izabranih kandidata/kinja na dužnostima nespojivim sa zastupničkom dužnosti, trenutni broj zastupnica u Hrvatskome saboru iznosi 51 (33,7%). Ukupan broj zastupnika/ca u Hrvatskom saboru je 151. Od pet potpredsjednika/ca Hrvatskog sabora jedna je žena. Od 14 parlamentarnih klubova zastupnika, trima upravljaju predsjednice kluba zastupnika. Nakon parlamentarnih izbora održanih u travnju 2024. od 19 članova/ica Vlade Republike Hrvatske dvije su žene (10,5%), a obje su ministrice. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, udio žena među dužnosnicima i rukovodećim državnim i javnim službenicima u 2022. godini iznosio je 27,1%.

Participacija žena u predstavničkoj i izvršnoj vlasti na lokalnoj razini nije zadovoljavajuća, iako je pomak vidljiv u odnosu na prethodne lokalne izbore. Lokalni izbori održani 2021. godine donijeli su daljnje promjene u odnosu na 2017. Broj općinskih i gradskih vijećnica porastao je za 3%, županijskih vijećnica za 3,4%. Izabrane su dvije županice (9,5%), dok je udio gradonačelnica porastao za 1,89% u odnosu na 2017. godinu.³¹

U sazivu Europskoga parlamenta od 2014. do 2019. godine Republika Hrvatska imala je 11 zastupnika/ca. Posebno se u tom kontekstu ističe da je nakon Finske (62%) i Irske (55%) Republika Hrvatska imala u tome sazivu najveći udio žena među svojim zastupnicima/ama u Europskom parlamentu - šest žena (55%) i pet muškaraca. Na izborima za članove Europskog parlamenta održanima u svibnju 2019. godine biralo se 12

---

³¹ Izvor: Otvoreni podaci o rezultatima izbora, dostupni na: <https://www.izbori.hr/site/opce-informacije/rezultati-izbora-otvoreni-podaci/izbori/480>.

zastupnika, a Republiku Hrvatsku zastupale su četiri žene (33%) i osam muškaraca. Na izborima za zastupnike u Europskom parlamentu koji su se održali u lipnju 2024. udio kandidatkinja na listama iznosio je 46,33%, što predstavlja pomak u odnosu na prethodne izbore, na kojima je udio kandidatkinja bio 40%. Izbori za najnoviji saziv Europskog parlamenta rezultirali su paritetom u osvojenim izvornim mandatima (šest zastupnica i šest zastupnika), no nakon aktiviranih mandata Republiku Hrvatsku u novom sazivu Europskog parlamenta predstavlja pet žena (41,7%) i sedam muškaraca (58,3%).

U cilju poticanja ravnomjerne zastupljenosti spolova, *Zakonom o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma (Narodne novine, 98/19)*, koji je stupio na snagu 2019. godine, propisano je da za svakog zastupnika, odnosno člana podzastupljenog spola predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, političkim strankama, nezavisnim zastupnicima, odnosno nezavisnim vijećnicima, pripada i pravo na naknadu u visini od 10% iznosa predviđenog po svakom zastupniku, odnosno članu predstavničkog tijela; gdje se smatra da podzastupljenost postoji ako je zastupljenost jednog spola u Hrvatskome saboru, odnosno u predstavničkom tijelu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave niža od 40%. *Zakonom o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, 98/19)* propisano je da su prilikom utvrđivanja i predlaganja stranačkih lista i neovisnih lista za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, predlagatelji lista dužni poštovati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na listama, te da je lista za izbor zastupnika u skladu s prethodno navedenim načelima ako je na listi najmanje 40% pripadnika svakog spola, kako to još od 2008. godine definira *Zakon o ravnopravnosti spolova*.

Na međunarodnoj razini, hrvatske političarke obnašaju dužnosti visoke razine, i to europske povjerenice za demokraciju i demografiju i potpredsjednice Europske komisije, glavne tajnice Vijeća Europe i članice Europskog revizorskog suda.

Nastoji se povećati broj žena na rukovodećim položajima u službi vanjskih poslova, uključujući broj veleposlanica na čelu diplomatsko-konzularnih predstavništava, posebice pri međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost spadaju poslovi međunarodne sigurnosti. Krajem 2023., od 1.173 osobe zaposlene u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova 672 bile su žene. Udio žena u obnašanju dužnosničkih položaja u 2023. ostao je isti u odnosu na prethodnu godinu, no žene i dalje prevladavaju na ostalim rukovodećim položajima. Bilježi se trenutna stagnacija broja veleposlanica (18 veleposlanica; 43 veleposlanika), no i porast broja generalnih konzulica (sedam generalnih konzulica i 19 generalnih konzula, u odnosu na pet generalnih konzulica te 18 generalnih konzula u 2022.).

U 2022. godini, udio predsjednica županijskih sudova iznosio je 20%, udio predsjednica općinskih sudova 70,6% i trgovačkih sudova 77,8%. Iste godine udio sutkinja na Ustavnom sudu iznosio je 23,1%, a na Vrhovnom sudu 30,6%.

Prema spolnoj strukturi državnoodvjetničkih dužnosnika 69,8% čine žene. Žene čine 80,7% svih zaposlenih osoba u državnim odvjetništvima.³² I dalje je nizak udio žena u upravnim i nadzornim odborima tvrtki koje su izdavatelji dionica. Ipak, u razdoblju od 2018. do 2022. vidljiv je trend blagog povećanja udjela žena u

---

³² Izvor: *Izješće Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske o radu državnih odvjetništava u 2022. godini*. Dostupno na: <https://dorh.hr/sites/default/files/dokumenti/2023-04/IZVJE%C5%A0%C4%86E%20DORH-a%20za%202022..docx>.

upravama (udio od 13% do 16%) i nadzornim odborima (od 21% do 23%) hrvatskih tvrtki. Stoga će implementacija *Direktive o poboljšanju rodne ravnoteže u upravama i nadzornim odborima kompanija*, koju države članice EU trebaju implementirati do kraja 2025. godine, očekivano donijeti potreban napredak u tom području.

Napredak se bilježi i u drugim područjima. U *Statut Hrvatskog olimpijskog odbora* 2023. godine unesena je odredba prema kojoj u Vijeću HOO treba biti najmanje 40% žena od ukupnog broja članova.

23. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi povećala pristup žena izražavanju i participaciji u medijima, uključujući i informacijske i komunikacijske tehnologije?

Participacija žena u medijima

Na prijedlog Agencije za elektroničke medije u srpnju 2019. godine izrađen je i objavljen web portal *Žene i mediji*³³ zamišljen kao središnji portal koji se bavi svim pitanjima koja su vezana uz tematiku položaja žena u društvu, ravnopravnosti spolova i medija kao ključnih dionika u osvješćivanju i promicanju teme ravnopravnosti. Posebnost stranice jest da je riječ o zajedničkoj platformi za razmjenu znanja, iskustava uz primjere dobre prakse te vijesti i regulative; koju kreiraju svi ključni dionici koji se bave ovom društveno vrlo važnom i aktualnom temom. Tom prigodom potpisan je i *Sporazum o suradnji između Agencije za elektroničke medije i partnerskih institucija i organizacija*, a to su: Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Središnji državni ured za šport, Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva, Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Hrvatski olimpijski odbor, Kuća za žrtve obiteljskog nasilja Caritas Zagrebačke nadbiskupije, „Ženska soba“, udruga „B.a.B.e.“, Hrvatsko društvo dramskih umjetnika te druge organizacije i pojedinci.

2021. godine predstavljen je „Glas žena u sportu“, projekt Agencije za elektroničke medije i Hrvatskog olimpijskog odbora koji se provodi u suradnji s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. Na projektu surađuju i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i Hrvatski paraolimpijski odbor, uz pokroviteljstvo Ministarstva turizma i sporta i Ministarstva kulture i medija.

Ovaj projekt dio je realizacije *Sporazuma o suradnji na projektu „Glas žena u sportu“* koji su potpisala navedena tijela i institucije, a ciljevi te suradnje su predstavljanje u javnosti i promicanje hrvatskih olimpijki u javnosti koje su nastupale na Olimpijskim i Paraolimpijskim igrama u Tokiju 2020. godine, kroz izradu i emitiranje video spotova u elektroničkim medijima i na društvenim mrežama; provođenje istraživanja o zastupljenosti ženskog sporta u medijima; promicanje veće zastupljenosti žena i ženskog sporta u

---

³³Dostupno na: www.zeneimediji.hr.

elektroničkim medijima i na društvenim mrežama provedbom kampanje za veću medijsku vidljivost ženskog sporta; organiziranje radionica za sportašice i druge zainteresirane kako bi se unaprijedilo njihovo znanje i vještine javnog nastupa i suradnje s medijima; organiziranje radionica za novinare na kojima bi ih se temeljem *Preporuka za bolje praćenje ženskog sporta u elektroničkim medijima* dodatno senzibiliziralo za njegovo praćenje; organiziranje radionica za predstavnike upravljačkih tijela nacionalnih sportskih saveza s ciljem edukacije o ravnopravnosti spolova u medijima; organiziranje međunarodne konferencije na temu ravnopravnosti sportašica u svim segmentima društva pa tako i u medijima; tiskanje različitih publikacija koje mogu biti korisne za realizaciju ciljeva projekta te provođenje svih drugih aktivnosti u cilju unaprijeđenja i ostvarivanja rodne ravnopravnosti između sportaša i sportašica u elektroničkim medijima i šire.

Na događanju organiziranom povodom predavljanja projekta emitirani su spotovi za predavljanje hrvatskih olimpijki, a svi mediji spotove su emitirali bez financijske naknade do održavanja ljetnih Olimpijskih igara u Tokiju.

Također upućujemo i na odgovor na 20. pitanje.

24. Molimo da opišete postojeće nacionalne službe za ženska prava u vašoj državi (tijelo vlasti koje je posvećeno isključivo promicanju rodne jednakosti i osnaživanju žena) i opišete mjere koje je vaša država poduzela tijekom proteklih pet godina kako bi ih uspostavila ili poboljšala.

Nacionalne službe za ženska prava

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je državno tijelo nadležno za razvoj i koordinaciju provedbe politika te postupanja u području zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Donošenjem *Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji* Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, određeno je tijelom odgovornim za koordinaciju, primjenu, nadzor i procjenu politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih navedenom konvencijom.

Nije bilo izmjena u institucionalnom okviru za ravnopravnost spolova u odnosu na zadnje izvještajno razdoblje. Stoga upućujemo na odgovor na 32. pitanje u *Izvješću Republike Hrvatske o stanju na nacionalnoj razini podnesenom 2019. godine (Peking+25)*.

U navedenom odgovoru detaljno je opisan mandat mehanizama za ravnopravnost spolova, propisan *Zakonom o ravnopravnosti spolova* i *Poslovníkom Hrvatskog sabora*. Sukladno navedenom, i dalje djeluju: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, koordinatori za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, te na lokalnoj odnosno područnoj (regionalnoj) razini županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova. Jedina promjena odnosi se na to da su uredi državne uprave pripojeni županijskim skupštinama.

U 2024. godini za poslovanje Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske i za programe koje provodi u proračunu je planirano 338.029,00 eura, od čega opći prihodi i primici iznose 336.038,00 eura te sredstva pomoći EU 1.991,00 eura.

Financijski plan Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu iznosi 913.323,00 eura, od čega opći prihodi i primici iznose 554.724,00 eura, a sredstva pomoći EU 358.599,00 eura.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske odgovoran je za provedbu i praćenje provedbe *Zakona o ravnopravnosti spolova*,³⁴ te za izradu, provedbu i praćenje provedbe *Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine* te provedbu mjera vezanih za ravnopravnost spolova iz drugih nacionalnih politika i strategija.

---

³⁴ Za dodatne informacije o institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova upućujemo na članke od 18. do 29. *Zakona o ravnopravnosti spolova*.

25. Koje je druge mehanizme i alate vaša država uspostavila u proteklih pet godina kako bi uvela rodnu jednakost u javnu politiku među sektorima (npr. rodno osjetljiv fokus u izvršnoj, zakonodavnoj ili sudbenoj vlasti, mehanizmi koordinacije između ministarstava, revizija rodne ravnopravnosti, savjetovanja sa ženskim organizacijama)?

Medusektorska suradnja

Tijekom 2024. godine planira se osnovati tijelo nadležno za koordinaciju, primjenu, nadzor i procjenu politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji osnivanjem samostalne unutarnje ustrojstvene jedinice unutar Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, što je obveza temeljem odredbi *Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*. Zadaća navedenog tijela bit će koordinacija svih tijela i institucija nadležnih u provedbi odredbi navedene konvencije. U svrhu provedbe djelatnosti koordinacijskog tijela u Državnom proračunu za 2024. godinu i projekcijama za 2025. i 2026. godinu uvedene su nove aktivnosti u iznosu od 410.000,00 eura na godišnjoj razini.

S ciljem unaprjeđenja međuresorne suradnje, a time i postizanja većeg broja rodno osviještenih politika, na inicijativu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske 2023. godine osnovana je Međuresorna radna skupina za praćenje provedbe *Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine* i *Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine*. Sukladno obvezi praćenja i godišnjeg izvještavanja o provedbi mjera iz tih strateških dokumenata, te obvezi kontinuiranog praćenja napretka u njihovoj provedbi, radnu skupinu čine predstavnici 18 tijela državne uprave.

Prilikom izrade zakonâ ili strateških i drugih dokumenata, tijela državne uprave redovno u radne skupine uključuju predstavnike organizacija civilnoga društva, a važno je istaknuti i kako su organizacije civilnoga društva bile ključni dionici na konzultacijama s predsjednikom i potpredsjednicom Vlade, održanima 2023. godine, na temu izmjene zakonodavstva radi suzbijanja rodno utemeljenog nasilja.

Savjet za ljudska prava i Savjet za mlade također su dobri primjeri ove vrste suradnje jer se radi o Vladinim međuresornim savjetodavnim tijelima u kojima, uz predstavnike ministarstava i pravobraniteljstva, sudjeluju i predstavnici organizacija civilnoga društva.

26. Ako u vašoj državi postoji nacionalna institucija za ljudska prava, koje je mjere poduzela u proteklih pet godina kako bi se suočila s kršenjem ljudskih prava žena i promicala rodnu ravnopravnost?

Nacionalna institucija za ljudska prava

Sukladno članku 12., stavku 1. *Zakona o suzbijanju diskriminacije* (Narodne novine, 85/08, 112/12) i *Zakonu o pučkom pravobranitelju* (Narodne novine, 125/111) poslove središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije obavlja pučka pravobraniteljica. Drugim riječima, nacionalna institucija za ljudska prava u Republici Hrvatskoj je pučka pravobraniteljica, kao opunomoćenica Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, utvrđenih Ustavom, zakonima i međunarodnim pravnim aktima o ljudskim pravima i slobodama, koji su dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i pravne stečevine EU.

Dodatno, sukladno članku 19., stavku 1. *Zakona o ravnopravnosti spolova*, pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova je neovisno tijelo Hrvatskog sabora nadležno za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova.

Imajući u vidu posebnu instituciju pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, institucija pučke pravobraniteljice u pogledu pitanja vezanih za rodnu ravnopravnost odnosno diskriminaciju temeljem spola/roda surađuje s posebnom pravobraniteljicom te navedenoj instituciji prosljeđuje pritužbe građana. Tako je u 2023. od ukupnog broja pritužbi koje je zaprimila pučka pravobraniteljica 5% otpadalo na diskriminaciju zbog spola. Navedene pritužbe proslijeđene su na postupanje pravobraniteljici za ravnopravnost spolova.

Tijekom 2023. godine nastavljena je suradnja pučke pravobraniteljice s pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova, pravobraniteljicom za djecu i pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom i to kroz rad na predmetima, uključujući prosljeđivanje pritužbi u skladu s nadležnostima svake od ovih institucija, međusobnim konzultacijama u pojedinim predmetima te sastancima i suradnjom oko zajedničkih tema. U suradnji s posebnim pravobraniteljicama, pučka pravobraniteljica je 2023. pripremila i prosljeđila alternativno izvješće o *Drugom periodičnom izvješću o primjeni pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima nadležnom Odboru UN-a*.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u izvještajnom razdoblju provodila je nekoliko EU projekata, koji su opisani u nastavku.

„Izgradnja učinkovitije zaštite: promjena sustava za borbu protiv nasilja prema ženama“ financiran je u iznosu od 427.762,27 eura. Projekt se provodio od travnja 2017. do prosinca 2019.³⁵

„Jednaka prava – jednake plaće – jednake mirovine – Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“ je projekt ukupne vrijednosti 468.510,20 eura, koji se provodio od listopada 2018. do veljače 2021.³⁶

U siječnju 2023. započela je provedba projekta „Podizanja svijesti o rodno uvjetovanom kibernetičkom

---

³⁵ Više informacija o projektu dostupno je na <https://vawa.prs.hr/>.

³⁶ Više informacija o projektu dostupno je na <https://gppg.prs.hr/>.

nasilju nad djevojkama i ženama te stvaranje sigurnijeg online okruženja“, u partnerstvu s organizacijama iz Hrvatske, Španjolske i Portugala. Projekt, ukupne vrijednosti u iznosu od 2.194.983,02 eura, sufinanciran je sredstvima Europske komisije temeljem programa CERV (Citizens, Equality, Rights and Values). Ukupno trajanje provedbe projekta je 36 mjeseci. Potporu projektu daju i Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u razdoblju od 2019. do 2023. uputila je ukupno 621 upozorenje, 900 preporuka te 1.004 prijedloga. Ukupno gledano, razvrstano po spolu oštećenih osoba, pravobraniteljica je razmatrala slučajeve koji su se većinom odnosili na žene (u prosjeku 75%). Analiza zaprimljenih pritužbi u prethodnim godinama ukazuje da se njihov najveći broj odnosi na područje uprave, zatim socijalne sigurnosti, uključujući socijalnu skrb, mirovinsko i zdravstveno osiguranje, područje rada i zapošljavanja, javnog informiranja i medija, zdravstvenu zaštitu, pravosuđe te ostala područja.

Sva pravobraniteljstva jednom godišnje podnose izvješća o radu Hrvatskom saboru.

Mirna i uključiva društva

Kritična područja:

- E. Žene i oružani sukobi
- I. Ljudska prava žena
- L. Djevojčice

27. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi izgrađivala i čuvala mir, promicala mirna i uključiva društva za održivi razvoj te primijenila program za žene, mir i sigurnost?

Donesen i proveden Nacionalni akcijski plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 (2000)

Hrvatska je u potpunosti opredijeljena za sigurnosnu politiku u funkciji sveobuhvatnog razvoja i prosperiteta države i društva u čijem je središtu dobrobit građana. Hrvatska osnažuje rodnu ravnotežu u aktivnostima sigurnosno-obrambenog sustava, povećanjem zastupljenosti žena u procesima donošenja odluka na području sigurnosti, obrane i izgradnje mira. Redovito se usklađuju unutarnji akti s nacionalnim pravnim i strateškim okvirom za ravnopravnost spolova i s međunarodnim dokumentima, uključujući *Rezoluciju Vijeća sigurnosti 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti* te srodnih rezolucija za razdoblje od 2019. do 2023. godine promičući ravnopravnost spolova na unutrašnjem i vanjskopolitičkom planu.

Na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova, 2019. godine Vlada Republike Hrvatska usvojila je drugi *Nacionalni akcijski plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti te srodnih rezolucija za razdoblje od 2019. do 2023. godine (NAP II)*, u čijoj su izradi kao članovi radne skupine, uz predstavnike drugih nadležnih tijela, sudjelovali i predstavnici Ministarstva obrane. U *NAP-u II*, koji slijedi strukturu *NAP-a I*, Ministarstvo obrane nositelj je čitavog niza provedbenih mjera i aktivnosti kroz tri područja djelovanja: prevencija, participacija, zaštita i postkonfliktni oporavak. Uspješnom implementacijom mjera zabilježen je napredak prema istaknutom cilju koji podrazumijeva puno osvješćivanje o nužnosti uključivanja rodno osjetljivog pristupa miru i sigurnosti, jačanja uloge žena u mirovnoj politici i obrambeno-sigurnosnom sektoru te uvođenja rodne perspektive.

U području prevencije, poseban naglasak stavljen je na jačanje rodne perspektive kroz programe obuke i izobrazbe, slijedom kojih su teme vezane za ljudska prava, ravnopravnost spolova i rodnu perspektivu u vojnim operacijama, *Rezolucije Vijeća sigurnosti o ženama, miru i sigurnosti*, specifične potrebe žena i djece uključene u sve razine vojne izobrazbe i obuke te posebice preduputne obuke za sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama potpore miru (NATO, UN, EU). Kako bi se povećao broj obučениh stručnjaka iz područja rodne perspektive u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske te izgradila jaka mreža certificiranih NATO instruktora za rodnu perspektivu u vojnim operacijama, Oružane snage u suradnji s RACVIAC – Centrom za sigurnosnu suradnju u Rakitju, te pod mentorstvom

Nordijskog centra za rodna pitanja u vojnim operacijama (Nordic Centre for Gender in Military Operations – NCGM, Kraljevina Švedska) jednom godišnje, od 2014. godine u RACVIAC-u, provode „Tečaj za instruktore rodne perspektive u vojnim operacijama“ („Gender Training of Trainers Course“) koji je međunarodnog karaktera. Tijekom 10 godina održavanja ovog tečaja, ukupno je osposobljeno i certificirano 67 djelatnika/ca odnosno pripadnika/ca Oružanih snaga Republike Hrvatske i Ministarstva obrane, i to 40 žena i 27 muškaraca. Ujedno je u Nordijskom centru za rodna pitanja u Kraljevini Švedskoj, kroz programe „Gender Field Advisor Course“ (GFA) i „Gender Advisor Course“ (GENAD), osam pripadnika/ca Oružanih snaga Republike Hrvatske osposobljeno i certificirano za rodne savjetnike.

U području participacije, poseban naglasak stavljen je na uvođenje rodne ravnoteže u aktivnosti sigurnosno-obrambenog sektora i povećanje zastupljenosti žena u aktivnostima i procesima donošenja odluka te su i u ovom dijelu postignuti značajni rezultati.

Ministarstvo obrane i Oružane snage Republike Hrvatske od osnutka aktivno potiču zapošljavanje žena. Sva radna mjesta jednako su dostupna muškarcima i ženama te ne postoje ograničenja na temelju spola. Kampanje za privlačenje osoblja u Oružane snage Republike Hrvatske jednako su usmjerene na oba spola, a procesi selekcije i odabira u osnovi su isti za žene i muškarce. Broj i udio žena u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske u kontinuiranom je porastu te se tako u posljednjih pet godina udio žena djelatnih vojnih osoba povećao s 12,77% u 2019. godini na 14,53% u 2024. godini. Udio žena u kadetskoj populaciji na vrlo je visokoj razini i u izvještajnom razdoblju kretao se između 20% i 25%. Udio žena na zapovjednim i voditeljskim dužnostima također se povećao s 10,95% u 2019. godini na 12,87% u 2024. godini. U kategoriji generala, u posljednjih pet godina i dalje je jedna žena generalica, a što čini udio žena od 3,33%. Uvažavajući doprinos koji žene mogu dati ukupnoj sigurnosti i stabilnosti društva, tijekom izvještajnog razdoblja aktivno se nastavilo s poticanjem prijavljivanja žena na sve razine odlučivanja u međunarodnim organizacijama i inicijativama u području sigurnosti, kao i u vojno-diplomatskim predstavništvima. Tako se od 2020. godine časnica Oružanih snaga Republike Hrvatske nalazi na dužnosti vojne izaslanice Republike Hrvatske za Francusku, Španjolsku i Portugal. U 2017. godini prva žena stupila je na dužnost kao vojna izaslanica Republike Hrvatske i to za Makedoniju, Albaniju i Kosovo s mandatom koji je trajao do sredine 2021. godine. Od 2016. godine pa do sredine 2020. godine pripadnica Oružanih snaga RH, ujedno i prva generalica Hrvatske vojske, obnašala je dužnost zamjenika direktora RACVIAC – Centra za sigurnosnu suradnju u Rakitju.

Nadalje, u tematskom području zaštite i postkonfliktnog oporavka, poseban naglasak stavljen je na promicanje zaštite prava žena i djevojčica koje su žrtve rodno utemeljenog nasilja u sukobima te se tako kroz sve oblike vojne izobrazbe i obuke u izvještajnom razdoblju radilo na podizanju svijesti o nultoj toleranciji prema seksualnom nasilju te potrebi zaštite sigurnosti žena i djece u sukobima, pri čemu se posebna pozornost pridavala obradi ove teme kroz preduputne obuke za misije i operacije potpore miru.

28. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi povećala participaciju žena u sprječavanju i rješavanju sukoba, izgradnji mira, humanitarnim akcijama i odgovoru

na krizu, na razini donošenja odluka u situacijama oružanih sukoba te u osjetljivim ili kriznim situacijama?

Žene u međunarodnim mirovnim misijama

Pripadnice Hrvatske vojske već više od dvadeset godina aktivno sudjeluju u misijama i operacijama potpore miru diljem svijeta, obnašajući različite dužnosti, te je njihova zastupljenost u stalnom porastu. Udio žena koje su bile angažirane u međunarodnim misijama i operacijama potpore miru (UN, NATO i EU) u posljednjih pet godina iznosi između 6% i 9%: u 2019. godini taj udio iznosio je 6,09% dok je u 2023. godini iznosio 8,21% (2020. 5,83%, 2021. 6,93%, 2022. 8,57%). Trenutno se u misijama i operacijama potpore miru nalazi 9% žena. Do povlačenja nacionalnih snaga iz operacije potpore miru „Resolute Support“ u Afganistanu, u kontinuitetu od 2015. do 2020. godine, časnice Hrvatske vojske upućivane su na dužnost savjetnice (mentorica) za obuku žena u Specijalnim snagama Afganistanske nacionalne vojske (ANA SOF) u sustavu hrvatskog kontingenta Special Operations Advisory Team – SOAT (HRVCON).

U natječajima za sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama potiče se prijavljivanje žena, dok se u natječaju za sudjelovanje u mirovnim misijama UN-a posebice ističu dopunski kriteriji UN-a usvojeni s ciljem povećanja zastupljenosti žena u mirovnim misijama UN-a (u skladu s Uniformed Gender Parity Strategy). Posebni kriteriji koji se odnose na žene odnosno časnice uključuju mogućnost prijave časnica osobnog čina natporučnik s najmanje pet godina službe u Oružanim snagama Republike Hrvatske, a što je niži čin od standardnog kriterija osobnog čina razine satnik-pukovnik (kriterij koji se odnosi samo na muškarce), kao i mogućnost prijave časnica na skraćenu rotaciju od šest mjeseci umjesto redovne rotacije od 12 mjeseci ukoliko je časnica majka djeteta mlađeg od sedam godina života.

U skladu s navedenim, u 2019. godini jedna je časnica sudjelovala u UN-ovoj misiji prema dopunskom kriteriju za majke djeteta mlađeg od sedam godina života. Tijekom 2020. godine, od četiri žene koje su sudjelovale u UN-ovim misijama, dvije su upućene po posebnim kriterijima, a u 2022. godini zabilježeno je sudjelovanje jedne časnice po dopunskim kriterijima. Ovdje također naglašavamo kako se udio žena pripadnica Hrvatske vojske u UN-ovim mirovnim misijama u 2021. i 2022. godini kretao znatno iznad ciljanog udjela zastupljenosti žena prema UN-ovoj *Uniformed Gender Parity Strategy* pa je tako u 2021. godini udio pripadnica Hrvatske vojske u UN-ovim mirovnim misijama iznosio 21,43% dok je ciljani iznos za navedenu godinu bio 18%. U 2022. udio pripadnica Hrvatske vojske u UN-ovim mirovnim misijama iznosio je čak 26,66% dok je ciljani iznos za navedenu godinu bio 19%. U 2023. godini udio pripadnica Hrvatske vojske iznosio je 20%, što je bilo u skladu s ciljanim udjelom od 20% za navedenu godinu prema spomenutoj strategiji.

Nastoji se povećati broj žena na rukovodećim položajima u službi Ministarstva vanjskih i europskih poslova, posebice pri međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost pripadaju poslovi međunarodne sigurnosti. Niz godina žene rukovode ključnim ustrojstvenim jedinicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova u čijem su djelokrugu pitanja međunarodne sigurnosti (primjerice, u Sektoru za NATO i međunarodnu sigurnost, Službi za NATO i Službi za međunarodnu sigurnost).

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova kontinuirano ukazuje na ključnu ulogu žena u sprečavanju i rješavanju sukoba te se zalaže za snažniju prisutnost žena u svim forumima koji se bave pitanjima mira i sigurnosti kao i pri njihovom izboru za ključne pozicije u međunarodnim organizacijama.

U 2023. u mirovne misije UN-a upućeno je 15 pripadnika/ca Oružanih snaga Republike Hrvatske, od kojih su četiri žene te je udio žena bio visokih 26,66% (iznad ciljnog udjela zastupljenosti žena od 19% u 2022.). Udio je već bio respektabilan 2021. – tri žene od 14 pripadnika/ca Oružanih snaga Republike Hrvatske (21,43%). Udio žena angažiranih u međunarodnim (UN, NATO i EU) misijama i operacijama potpore miru u 2023. bio je 8,50%–9,00%, što je vidljiv napredak (8,57% 2022., 6,93% 2021., 5,83% 2020., 6,09% 2019.).

I dalje se nastoji povećati broj vojnih izaslanica u veleposlanstvima i stalnim misijama Republike Hrvatske pri međunarodnim organizacijama u čiju nadležnost pripadaju poslovi međunarodne sigurnosti, i to u skladu s Odlukom o osnivanju *Povjerenstva MORH-a za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje, odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima* (2016.). Odabir se vrši se na temelju zadovoljavanja postavljenih uvjeta neovisno o spolu.

Ministarstvo unutarnjih poslova je u cilju poticanja sudjelovanja žena u međunarodnim misijama u kojima sudjeluje Republika Hrvatska putem elektronskog sustava *Goalkeeper* tijekom 2021., 2022. i 2023. provelo više natječaja za sudjelovanje u civilnim misijama EU.

Hrvatska nastavlja s diplomatskim angažmanom na promicanju *Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti* te potiče razmjenu iskustava o provedbi na međunarodnoj i regionalnoj razini (kao komunikaciju koristi i ulogu članice ECOSOC-a 2022.–2024.). U preduputne obuke za misije i operacije potpore miru uključeni su nastavni moduli iz međunarodnog prava oružanih sukoba i međunarodnog humanitarnog prava koji obrađuju ravnopravnost spolova u kontekstu *Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti*, UN-ove politike nulte tolerancije prema seksualnom iskorištavanju i relevantnih dokumenta i politika NATO-a i EU.

Oснаžena je uloga žena, hrvatskih stručnjakinja u područjima međunarodnog javnog i humanitarnog prava, međunarodnih odnosa i drugih relevantnih struka koje daju značajne doprinose i utječu na prevenciju i rješavanju sukoba i humanitarnih katastrofa.

29. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi povećala pravosudnu i nepravosudnu odgovornost za kršenje međunarodnog humanitarnog prava te kršenje ljudskih prava žena i djevojčica u situacijama oružanih i drugih sukoba ili humanitarnog djelovanja i odgovora na krizu?

Poduzete mjere za suzbijanje trgovanja ženama i djecom

Republika Hrvatska prepoznala je žene i djevojke kao izuzetno ranjivu skupinu u pogledu trgovanja ljudima, s obzirom na statističke podatke. Prema dostupnim podacima koje je Ministarstvo unutarnjih poslova dostavilo Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, od 2019. do 2023. godine identificirano je ukupno 111 žrtava trgovanja ljudima, od kojih su 74 bile žene, odnosno 66,6%.

Prepoznajući važnost zaštite žena i djevojčica, u nacrtu prijedloga novog *Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030. godine*³⁷, poseban cilj posvećen je prevenciji trgovanja ljudima, u sklopu kojeg će se do kraja 2026. godine organizirati i provoditi javne kampanje usmjerene osvještavanju javnosti o fenomenu trgovanja ljudima i kibernetičkoj sigurnosti prvenstveno usmjerenoj na žene i djevojčice kao žrtve trgovanja ljudima.

Od 2022. godine održavaju se godišnje međunarodne konferencije na temu poboljšanja suzbijanja trgovanje ljudima radi seksualnog iskorištavanja, posebno žena i djevojčica. Međunarodne konferencije organizirali su Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Ured Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal (UNODC), Ministarstvo Europe i vanjskih poslova Republike Francuske, Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Švedske i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE). Navedene konferencije organiziraju se s ciljem jačanja zajedničke suradnje zemalja Jugoistočne Europe u suzbijanju seksualnog iskorištavanja, osobito žena i djevojčica, ali i s ciljem osvještavanja svih dionika sustava na izazove i probleme ove vrste trgovanja ljudima.

Nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima na Kongresu mladih Romkinja i Roma održanom 2023. godine skrenuo je pažnju na niz opasnosti za mlade, osobito naglasivši zabrinutost u pogledu sklapanja nedozvoljenih/prisilnih brakova, kojima su, između ostalih, izložene i pripadnice romske nacionalne manjine.

U svrhu podizanja svijesti javnosti o kaznenom djelu trgovanja ljudima te s ciljem njegove prevencije, uspostavljena je SOS telefonska linija na kojoj žrtve trgovanja ljudima mogu zatražiti pomoć, prijaviti slučajeve trgovanja ljudima ili dobiti relevantne informacije. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske kontinuirano financira taj SOS telefon: 0800 77 99.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske financira i Hrvatski Crveni križ, budući da je to ključan dionik u pitanjima podrške žrtvama te u suzbijanju trgovanja ljudima, i to kao dio mobilnog tima (koji pokriva i edukaciju osoblja i podršku žrtvama). Mobilne timove čine posebno

---

³⁷ Plan je dostupan na: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=26672>.

educirani predstavnici Hrvatskog Crvenog križa i organizacija civilnog društva koje se bave pružanjem pomoći žrtvama trgovanja ljudima i njihovom zaštitom. Pojedinci angažirani u mobilnim timovima dobivaju ovlasti za takav rad po završenoj specijaliziranoj obuci koju organizira Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina potpisao je dva ugovora s Hrvatskim Crvenim križem, jedan 2021. a drugi 2023., te je dodijelio ukupno 31.854,00 eura u svrhu obuke mobilnih timova i podrške žrtvama.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova izvještava da se održavaju projektne aktivnosti u cilju informiranja o uslugama dostupnima ženama i djevojčicama izbjeglicama i tražiteljicama azila te osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom, a posebice u slučaju rodno uvjetovanog nasilja i trgovanja ljudima – primjerice, zajednički projekt s Hrvatskim Crvenim križem pri izradi letka „Dragi ljudi dobrodošli u Hrvatsku“ (savjeti vezani za sigurnost raseljenih osoba iz Ukrajine; korisni telefonski brojevi).

Hrvatska ima osnažen institucionalni kapacitet u sektoru sigurnosti, osobito u području ljudskih prava i sprečavanja spolnog i rodno uvjetovanog nasilja te seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja. Vlada Republike Hrvatske poduzima značajne mjere za suzbijanje trgovanja ženama i djecom.

Što se tiče preventivne akcije „Zajedno“ koju Ministarstvo unutarnjih poslova provodi u suradnji s relevantnim dionicima, a koja obuhvaća preventivne aktivnosti fokusirane na problematiku trgovanja ljudima s ciljem senzibilizacije, informiranja i edukacije te identifikacije potencijalnih kriminalnih žarišta kako bi se smanjio broj žrtava trgovanja ljudima, posebno se provodi komponenta koja je namijenjena smanjenju potražnje seksualnog iskorištavanja djece i maloljetnika u procesu trgovanja ljudima.

Isto tako, na temu trgovanja ljudima i smanjenja potražnje u kontekstu seksualnog iskorištavanja Ravnateljstvo policije u suradnji s Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) koristi preventivno-edukativni video materijal „Dvije djevojčice“ na temu suzbijanja trgovanja ljudima, pri čemu je poseban naglasak stavljen na suzbijanje seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja mladih prilikom odlaska u novo mjesto stanovanja (kod za zasnivanja radnog odnosa, daljnjeg školovanja i slično), a ciljna skupina su učenici.³⁸

Upućujemo također na odgovore na 3. pitanje vezane uz izbjeglice i prognanice.

Ratni zločini počinjeni tijekom Domovinskog rata

Ministarstvo unutarnjih poslova u proteklih pet godina intenziviralo je kriminalistička istraživanja ratnih zločina u cilju utvrđivanja individualne (neposredne) i zapovjedne (garantne) odgovornosti za ubojstva i teška fizička zlostavljanja civila i ratnih zarobljenika tijekom Domovinskog rata. Temeljem Strategije i Plana istraživanja i procesuiranja kaznenih djela ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata u razdoblju od 1991. do 1995. godine, u razdoblju od 1. siječnja 2018. do 1. svibnja 2024. godine na području Republike Hrvatske podneseno je ukupno 75 kaznenih prijava protiv 137 osumnjičenika (od kojih je 26 uhićeno), zbog 445 kaznenih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i/ili ratnih zarobljenika na

---

³⁸ Video je dostupan na: <https://www.youtube.com/watch?v=GVoyExZz6w0>.

štetu 855 osoba, civila, ratnih zarobljenika i/ili ratnih bolesnika. Unutar navedene kategorije oštećenika, posebno mjesto zauzimaju žene i djevojke kao žrtve (najčešće) silovanja i drugih oblika spolnog/seksualnog iskorištavanja tijekom ratnih sukoba, koje su u pravilu višestruko traumatizirane čak i danas, s odmakom od otprilike 30 godina od najznačajnijih kritičnih događaja iz Domovinskog rata. Prema prikupljenim i analiziranim podacima (do 15. lipnja 2023. godine) koji se ne mogu smatrati konačnima, utvrđeno je kako u policijskim evidencijama za 209 osoba postoje saznanja da su bile žrtve ratnih zločina počinjenih silovanjima ili drugim oblicima seksualnog zlostavljanja tijekom Domovinskog rata. Podaci se odnose na sve osobe za koje postoje saznanja, izjave ili dokumenti da su bile žrtve, a koje su u međuvremenu umrle ili su zbog proteka vremena, neugodnosti, straha te izmijenjenih obiteljskih i životnih prilika to negirale. Otežavajuća okolnost u prikupljanju podataka je sam karakter navedenih kaznenih djela, zbog čega većina oštećenih, što je bilo posebice vidljivo kod posljednjih, negiraju da su bile seksualno zlostavljane. Samo vrlo malen broj osoba potvrdile su da su bile žrtve, no zbog starosti i bolesti, kao i novih životnih okolnosti nisu htjele o tome razgovarati, te odbijaju eventualno svjedočenje i pokretanje kaznenog postupka. Kako bi se pravno regulirao status takvih žrtava, donesen je Zakon o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu, koji je na snazi od 18. lipnja 2016. godine, a kojim se definira seksualno nasilje u Domovinskom ratu kao vrsta nasilja u vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku, utvrđene Deklaracijom o Domovinskom ratu, u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. na području Republike Hrvatske ili tijekom zatočeništva u neprijateljskom logoru ili zatvoru izvan područja Republike Hrvatske te status i prava žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu.

Ministarstvo hrvatskih branitelja navodi da je kroz zakonsku zaštitu i provedbu posebnih programa usmjerenih na postizanje kvalitete života sudionika i stradalnika iz Domovinskog rata zaštitilo i prava žena i djevojaka. Program preventivnih sistematskih pregleda kontinuirano se provodi od 2016. godine. Od početka 2019. godine do kraja 2023. godine na pregled je upućeno 3485 hrvatskih braniteljica, što čini 5% od ukupno obavljenih preventivnih sistematskih pregleda.

Nastavlja se s intezivnim programima psihosocijalne rehabilitacije za žene koje su žrtve stradanja u Domovinskom ratu slijedom *Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata, te povratnicima iz mirovnih misija (2014.)*.

30. Koje je mjere u proteklih pet godina poduzela vaša država kako bi eliminirala diskriminaciju i kršenje prava djevojčica i djevojki?

Uklanjanje diskriminacije žena i djevojčica

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike bilo je koordinator izrade *Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća EU o uspostavi Europskog jamstva za djecu*, kojim se potiče dodatno ulaganje država članica EU u razvoj usluga i podrške za djecu koja žive u siromaštvu i socijalnoj isključenosti.

U cilju izjednačavanja mogućnosti za sudjelovanje učenika s poteškoćama u razvoju u odgojno-obrazovnome procesu na ravnopravnoj osnovi s drugim učenicima te osamostaljiivanja učenika, *Zakonom o osobnoj asistenciji*, koji je stupio na snagu 2023. godine, definirano je pravo na potporu tijekom odgojno-obrazovnog procesa koju pruža pomoćnik u nastavi. Više o propisu navedeno je u odgovoru na 3. pitanje.

U Republici Hrvatskoj sustavno se radi na prevenciji diskriminacije po spolu te je svim učenicima na temelju *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (*Narodne novine*, 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23, 156/23)³⁹ te ostalim pripadajućim zakonima, pravilnicima i protokolima zajamčena jednakost i zaštita prava svih učenika bez obzira na spol. Uvjeti obrazovanja isti su za sve učenike/ce te dječaci i djevojčice imaju jednak pristup obrazovanju bez diskriminacije po bilo kojem kriteriju. Ministarstvo znanosti i obrazovanja sustavno radi na prevenciji svih oblika neprihvatljivih ponašanj, koju dodatno potiče kroz „Javni poziv za financiranje preventivnih projekata osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova“ u svrhu podupiranja i jačanja školskih preventivnih strategija. Prikupljaju se podaci i vodi evidencija o nasilju u školama sa svrhom daljnjeg podupiranja i planiranja aktivnosti kojima se prevenira bilo svaki nasilja, uključujući i diskriminaciju. Kontinuirano se podržavaju projekti organizacija civilnog društva, s posebnim naglaskom na ravnopravnost spolova.

U nastavku donosimo pregled poduzetih mjera i aktivnosti o kojima je izvijestilo Ministarstvo unutarnjih poslova.

Za potrebe edukacije i senzibilizacije primjenjuje se edukativno-dokumentarni film „Udaj se kad si spremna“ koji je nastao u suradnji s udrugom žena Romkinja „Romsko srce“, financiran sredstvima EU. Navedeni film govori o problemu rane udaje djevojčica Romkinja, između 9 i 15 godina starosti, te samim time ima za cilj sprečavanje seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece.⁴⁰

Provodi se preventivni projekt „Imam izbor“ u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama i drugim partnerima, s ciljem osnaživanja socijalne uključenosti manjinskih društvenih skupina u zajednicu te s posebnim naglaskom na senzibilizaciju i osnaživanje maloljetnih djevojaka romske populacije, kako ne bi postale žrtvama kaznenih djela, posebice nasilničkih delikata s elementima seksualnog iskorištavanja ili zlostavljanja, uključujući prisilne brakove.

U suradnji s Pravobraniteljicom za djecu i organizacijama civilnog društva (npr. udruge „Rode“, „Ženska soba“), provode se različite aktivnosti na temu seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece i mladih. Kroz aktivnost „Imam prava“ posebna pažnja posvećuje se provedbi interaktivne radionice za djecu „Ispravan dodir“, kojom se, sukladno *Konvenciji o pravima djeteta* i *Direktivi 2011/93/EU*, promovira pravo djeteta na sigurnost i naglašava važnost sprečavanja svih oblika zlostavljanja djece, uključujući sprečavanje seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece.

U suradnji s Poliklinikom za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba i digitalnom agencijom Degordian pokrenuta je kampanja „Iza vrata“ usmjerena na prepoznavanje nasilja nad djecom, uključujući i nasilje u digitalnom okruženju za vrijeme pandemije COVID-19, i poticanje građana da nasilje odmah prijave

---

³⁹ Dostupan na: <https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>.

⁴⁰ Film je dostupan na poveznici: <https://www.youtube.com/watch?v=ZNUb-X3tMHQ>.

policiji. Elektronički mediji, radijske i TV kuće uključile su se u prenošenje kampanje na svojim kanalima. Kampanja je bila posebno zamijećena tijekom hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije,⁴¹ kao i na društvenim mrežama Europske komisije.⁴² Navedenu kampanju također su podržali Europska mreža za prevenciju kriminaliteta i Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA). Europol je kampanju istaknuo kao primjer dobre prakse te je informacija o kampanji objavljena na stranici EPE (Europol platform for experts), nakon čega je preuzeta u Republici Slovačkoj. Članovi Lanzarote Committee također su podijelili informaciju o kampanji kao primjer dobre prakse.

Svake godine Ministarstvo unutarnjih poslova prigodno obilježava 18. studenog, Europski dan zaštite djece od seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja, kojom prilikom se građane, s naglaskom na djecu koja su žrtve ovih kažnjivih radnji, dodatno informira i educira o ovoj temi. Na svojim web stranicama Ministarstvo unutarnjih poslova objavljuje aktualni multimedijalni paket preventivno-edukativnih mjera Vijeća Europe s ciljem sveobuhvatne prevencije seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece.⁴³

Tu se posebno naglašava promocija *Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Lanzarote konvencija)*, kao i EMPACT prioriteta u pogledu sustavnog djelovanja na području zaštite djece od seksualnog iskorištavanja, uz senzibilizaciju ciljne skupine o svim bitnim preventivnim alatima Vijeća Europe.

Kroz javne objave potiče se građane da se uključe u borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece sudjelujući u Europolovoj kampanji „Trace An Object“, usmjerenoj na pomoć građana u identifikaciji podrijetla predmeta pronađenih na slikama seksualnog zlostavljanja djece, kao i u kampanji „EU Most Wanted“ gdje su objavljene slike najtraženijih bjegunaca u Europi, uključujući seksualne prijestupnike na štetu djece.

Vlada RH je 2024. donijela *Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* u kojem su definirani postupci zaštite djece i učenika u slučaju seksualnog i vršnjačkog nasilja.

---

⁴¹ V. <https://eu2020.hr/Home/OneNews?id=275>.

⁴² V. <https://twitter.com/EUHomeAffairs/status/1252602938146484224>.

⁴³ Video je dostupan na poveznici: <https://mup.gov.hr/vijesti/europski-dan-zastite-djece-od-seksualnog-zlostavljanja-i-iskoristavanja/287374>.

Očuvanje, zaštita i obnavljanje okoliša

Ključna područja:

- I. Ljudska prava žena
- K. Žene i okoliš
- L. Djevojčice

31. Koje je mjere vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi integrirala rodnu perspektivu u politiku zaštite okoliša, uključujući prilagođavanje klimatskim promjenama, odnosno ublažavanje klimatskih promjena, uz očuvanje bioraznolikosti i sprečavanje degradacije tla?

Integriranje rodne perspektive u politiku zaštite okoliša

U *Programu Vlade u mandatu od 2020.–2024. godine* stavljen je snažan naglasak na zelenu tranziciju društva kroz prioritete djelovanja. Kod prioriteta postizanja veće ekonomske suverenosti, Vlada Republike Hrvatske prepoznala je poremećaje u globalnim lancima opskrbe koje je izazvala pandemija COVID-19, zbog čega se stavio naglasak na nužnost postizanja veće samodostatnosti u proizvodnji hrane i energije, tako da se proizvodi domaća i organski uzgojena hrana, te na tranziciju na niskougljične i obnovljive izvore energije. Istaknuta je i važnost razvoja kružnog gospodarstva, poboljšanje gospodarenja otpadom i aktivna borba protiv klimatskih promjena, koje su prijetnja i poljoprivredi i obalnim mjestima. U programu se ističe i kako je *Europski zeleni plan* prilika za ubrzanu energetska tranziciju Hrvatske prema čistoj energiji.

Vlada Republike Hrvatske kroz drugi *Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi ciljeva Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine* definira ključne elemente zelene tranzicije do 2030. godine vodeći se ciljevima *Programa 2030. UN-a*. Kako se navodi u dokumentu, u izgradnji otpornijih i pravednijih institucija, Republika Hrvatska u prvi plan stavlja provedbu reformi i ulaganja kojima je cilj izgradnja učinkovite, digitalne i kompetentne javne uprave. To uključuje i prilagodljivost brojnim društvenim izazovima kao što su globalizacija, pandemija te digitalna i zelena tranzicija. U *Dobrovoljnom nacionalnom pregledu o provedbi ciljeva Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine* ističe se kako Republika Hrvatska ulaže značajne napore u osiguravanje povećanja kapaciteta obnovljivih izvora energije te se napominje da je udio obnovljive energije u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u Hrvatskoj iznad prosjeka EU. Značajni napor ulažu se i u dekarbonizaciju energetskog sektora i gospodarstva, kao i u sigurnost opskrbe energijom, s ciljem omogućavanja čiste, održive i pristupačne energije građanima. Kao vodeća država članica EU po zalihama vode, Republika Hrvatska je u potpunosti posvećena misiji očuvanja voda. Tako je značajan napredak vidljiv i na području osiguravanja pristupa zdravstveno ispravnoj, odnosno pitkoj vodi i upravljanja vodama.

Većano za mjere koje je Republika Hrvatska poduzela u proteklih pet godina kako bi integrirala rodnu perspektivu u politiku zaštite okoliša – konkretno, zaštitu i upravljanje vodama – kao i u politike i programe za smanjenje rizika od katastrofa, klimatsku otpornost i ublažavanje rizika, u Republici Hrvatskoj osiguran

je visok stupanj dostupnosti javne vodoopskrbe za sve (94% ukupnog stanovništva), a sve mjere vezane za smanjenje rizika od katastrofa odnose se jednako na sve građane, dakle uključivo žene i djevojčice. U institucijama vodnoga gospodarstva (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja – Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora, Hrvatske vode i Institut za vode Josip Juraj Strossmayer), zaposlen podjednak broj žena i muškaraca, uključujući upravljačke funkcije u njima. Dodatno, u srpnju 2023. na snagu je stupio *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o vodama (Narodne novine, 47/23)*, kojim su preuzete određene odredbe *Direktive (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (preinaka)*, koje se odnose na poboljšanje pristupa vodi namijenjenoj za ljudsku potrošnju za sve, a posebno za ranjive i marginalizirane skupine. *Zakonom o vodnim uslugama* također je svakom kućanstvu osigurana isporuka vode u količini od 50 litara po članu dnevno, čak i u slučaju obustave isporuke zbog neplaćanja usluge, a građanima slabijeg imovinskog statusa omogućena je socijalna cijena vodnih usluga, u iznosu do 60% cijene koju plaćaju ostali građani.

U Planu djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova 2023.–2026. Ministarstva poljoprivrede navodi se da će se u provedbi *Programa za ribarstvo i akvakulturu do 2027.* u projektima uvijek voditi računa o rodnoj perspektivi, odnosno analizirati kakav je učinak rodnih razlika na projektne aktivnosti. Kroz prioritete unutar te mjere određeno je poticanje održivog ribarstva te obnova i očuvanje vodenih bioloških resursa. Specifični cilj tog prioriteta je prikupljanje podataka za poboljšanje prepoznavanja uloge žena u ribarstvu. Određeno je i organiziranje edukacija kako bi se osiguralo poštivanje ravnopravnosti spolova među predstavnicima/ama institucija i tijela sustava upravljanja i kontrole *Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske do 2027.*

Odbor za poljoprivredu Hrvatskog sabora 2024. godine održao je tematsku sjednicu na kojoj je provedena rasprava o položaju žena u šumarstvu. Na sjednici je Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije predstavila rezultate međunarodnog projekta „Šume u rukama žena“. U tvrtki Hrvatske šume d.o.o., čiji je osnivač Republika Hrvatska, zaposleno je 18% žena dok je Hrvatski šumarski institut iznimka s čak 58% zaposlenih žena. Hrvatski šumarski institut jedina je institucija u sektoru šumarstva u kojoj je u znanstvenom kadru zaposleno više žena nego muškaraca.

Na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu posljednjih nekoliko godina bilježi se trend povećanja zastupljenosti studentica na svim studijskim programima, ali i žena u znanstveno-nastavnim zvanjima i na suradničkim radnim mjestima. Prema zadnjim podacima, na tom fakultetu udio studentica je 37%, dok je žena u znanstveno-nastavnim zvanjima 22%, a na suradničkim radnim mjestima 33%.

Podizanje svijesti javnosti o ravnopravnosti žena i muškaraca i stvaranje jednakih mogućnosti u sektoru šumarstva, kao i promocija šumarstva kao cjelovitog gospodarskog i ekološkog sustava u kojemu je prepoznata uloga žena bitno je za ulaganje napora u provođenje zelene tranzicije koja brine o rodnoj ravnopravnosti. Nakon održanih izbora za novi saziv Hrvatskog sabora, u travnju ove godine, Vlada Republike Hrvatske osnovala je Ministarstvo za održivi razvoj, na čijem je čelu žena.

Bitno je povećana svijest o specifičnim opasnostima po okoliš i zdravlje (npr. o proizvodima i tehnologijama široke potrošnje, industrijskom zagađenju), a Vlada Republike Hrvatske, poslovni i nevladin sektor snažno potiču obrazovanje žena i djevojčica u znanosti, inženjerstvu, tehnološkim i drugim disciplinama vezanima za prirodni okoliš. Ekološke prosvjede najčešće predvode upravo žene.

Brojna područja aktivnosti reflektiraju napore Hrvatske da integrira rodnu perspektivu u ključne oblasti vezane uz klimatske promjene i smanjenje rizika od katastrofa, s ciljem osiguranja ravnopravnosti i otpornosti svih građana. Primjerice, rodna perspektiva je integrirana u strategije Civilne zaštite Republike Hrvatske, a zatim i kroz praktične aktivnosti Hrvatske gorske službe spašavanja. Provedba edukativnih programa i kampanja za podizanje svijesti o važnosti rodne ravnopravnosti u kontekstu klimatskih promjena i rizika od katastrofa uključuje radionice, seminare i druge oblike edukacije za državne službenike, lokalne zajednice i civilno društvo.

32. Koje je aktivnosti vaša država poduzela u proteklih pet godina kako bi integrirala rodnu perspektivu u politike i programe za smanjenje rizika od katastrofa, klimatsku otpornost i ublažavanje?

Upućujemo na odgovor na 31. pitanje.

Četvrti dio: Nacionalne institucije i procesi

33. Molimo da opišete nacionalnu strategiju ili akcijski plan za rodnu ravnopravnost u vašoj državi, uključujući naziv, period koji pokriva, prioritete, financiranje i usklađenost s Programom 2030., osobito sa strateškim ciljem pod brojem 5.

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine, s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. godine (donesen 2023. godine) srednjoročni je akt strateškog planiranja Vlade Republike Hrvatske kojim se definiraju posebni ciljevi kojima se promiče i uspostavlja ravnopravnost spolova. Za njegovu izradu zadužen je Ured za ravnopravnost spolova. Izrađen je sukladno odrednicama Koordinacijskog tijela za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije kojemu se podnose godišnja izvješća o njegovoj provedbi. Nacionalni plan ima sedam prioriteta: 1. promicati ljudska prava žena i rodnu ravnopravnost; 2. unaprijediti položaj žena na tržištu rada; 3. suzbijati nasilje nad ženama; 4. učiniti obrazovanje rodno osjetljivijim; 5. unaprijediti položaj žena na mjestima političkog i javnog odlučivanja; 6. uvesti načelo ravnopravnosti spolova u javne politike; 7. promicati ravnopravnosti spolova u okviru međunarodne politike i suradnje. Definirane su 33 mjere za njihovu provedbu, od kojih su pojedine usmjerene ka podizanju znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova posebno osjetljivih skupina žena.

Ravnopravnost spolova je područje koje je navedeno u *Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine* kao horizontalni prioritet te će se u tom smislu sve javne politike i prioritete u toj strategiji te u aktima strateškog planiranja koji proizlaze iz nje provoditi s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti i promicanja jednakih mogućnosti.

Ciljevi nacionalnog plana usklađeni su s kritičnim područjima *Pekinške deklaracije i platforme za djelovanje*, a podupiru i provedbu *Programa 2030. UN-a*, i to „Cilja održivog razvoja 5: postizanje ravnopravnosti spolova i osnaživanje svih žena i djevojčica“.

Očekuje se da će biti potrošeno 28.882.826,00 eura iz državnog proračuna te dodatnih 7.668.922,00 eura od izvanproračunskih sredstava (Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje) pri provedbi *Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2024.* Utrošak sredstava za provedbu mjera iz akcijskog plana 2025.–2027. planira se utvrditi nakon njegova donošenja.

34. Molimo da opišete sustav praćenja udjela proračuna vaše države koji se ulaže u promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena (rodno osjetljivo financiranje), uključujući približan udio državnog proračuna koji je uložen u to područje.

Praćenje udjela u državnom proračunu za promicanje rodne ravnopravnosti

Republika Hrvatska u promatranom razdoblju nije direktno pratila udio u državnom proračunu koji se ulaže u promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena. U državnom proračunu sredstva namijenjena za promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena planiraju se i izvršavaju iz državnog proračuna, i to sukladno programskoj klasifikaciji po aktivnostima I projektima proračunskih korisnika. U pojedinim slučajevima već iz same programske klasifikacije moguće je prepoznati kako se sredstva planirana za pojedine proračunske pozicije odnose isključivo na promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena, dok u drugim slučajevima to nije u cijelosti moguće s obzirom da pojedine aktivnosti i projekti uključuju i sredstva planirana za provedbu drugih redovnih aktivnosti proračunskog korisnika.

U državnom proračunu zasebno su iskazana sredstva za rad Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. U razdoblju 2019.–2023. za aktivnosti i projekte Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske utrošeno je ukupno 1.048.796,18 eura.

Ministarstvo financija trenutno provodi projekt revidiranja programske klasifikacije u svrhu smanjenja ukupnog broja aktivnosti i projekata, odnosno njihove podijeljenosti, te boljeg definiranja kako bi iz same programske klasifikacije bilo još jasnije u koju svrhu se usmjeravaju proračunska sredstva. Tijekom tog procesa vodit će se računa i o tome da se prepoznaju aktivnosti i projekti usmjereni na promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena kao prvi korak prema rodno osjetljivom proračunu.

Službena razvojna pomoć za promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena

Projekti razvojne suradnje u zaštiti i osnaživanju žena imaju za cilj poboljšanje zdravlja, obrazovanja i ekonomske neovisnosti žena u trećim zemljama. Ovi projekti doprinose postizanju ravnopravnosti spolova i poboljšanju kvalitete života žena.

U *Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova, za razdoblje do 2024.* planirana je mjera koji se odnosi na promociju načela ravnopravnosti spolova u aktivnostima međunarodne razvojne suradnje. Svrha je financijski doprinos projektima kojima se promiče ravnopravnost spolova te povećanje međunarodne vidljivosti u području ravnopravnosti spolova. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova osiguralo je godišnja sredstva u iznosu od 92.000,00 eura.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova od 2021. provodi projekte s organizacijama civilnog društva te su do sada objavljena tri „Javna poziva za financiranje projekata međunarodne razvojne suradnje s organizacijama civilnog društva, a u planu je i četvrti. Javni pozivi usmjereni su na osnaživanje ranjivih skupina društva, a jedan od tematskih ciljeva u pozivima je jačanje uloge žena, ravnopravnost spolova te uključenost djece i mladih. Sredstva su dodijeljena organizacijama civilnog društva s iskustvom u provođenju humanitarno-razvojnih projekata u inozemstvu. U trogodišnjem razdoblju financirano je 28 projekata s 1.467.247,86 eura, koji su provedeni u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji, Kosovu, Turskoj, Ukrajini, Tanzaniji, Keniji, Maroku, Etiopiji i Zambiji. U 2022./2023. nastavilo se financiranje projekata nevladinih udruga, od kojih je 11 usmjereno na osnaživanje žena i djevojčica u ukupnom iznosu od 600.000,00 eura.

Osim toga, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova u 2023. je podržalo provedbu dvaju UNICEF-ovih projekata: „Osnaživanje djevojčica za pristup relevantnom, kvalitetnom obrazovanju i prilikama za razvoj vještina u Keniji“ i „Poboljšanje digitalnih vještina djevojčica u Etiopiji“. Projekti doprinose ostvarivanju UN-ovih Ciljeva održivog razvoja, uključujući ciljeve koji se odnose na obrazovanje i rodnu ravnopravnost. Sredstva za svaki projekt – po 100.000,00 eura – uplaćena su provedbenim partnerima.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova je iznosom od 39.550,00 eura podržalo ambiciozni humanitarno-razvojni projekt udruge „Kolajna ljubavi“ „WWW – Wonderful World of Women“ u trajanju od 18 mjeseci (koji je završio u ožujku 2023.). Cilj projekta je da se suvremenim programom obrazovanja poboljša status siromašnih djevojaka u Keniji i Tanzaniji. U prosincu 2023. potpisan je novi ugovor s „Kolajnom ljubavi“ vrijedan 65.379,00 eura, u kojem su dodatna korisnička skupina i osobe s invaliditetom.

Projekt „PreobraŽENA“ udruge „Društvo integrativne geštalt pedagogije“ nastao je 2021. s ciljem jačanja uloge žena u Bosni i Hercegovini (članice udruga, ustanova, vjerskih zajednica, poduzetnica, predstavnice mikro, malih i srednjih poduzeća, nezaposlene žene) za kvalitetni iskorak u smjeru obrazovanja, poduzetništva i političkog angažmana, ali i provedbe međunarodne suradnje s organizacijama civilnog društva kroz razmjenu znanja. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova osiguralo je 39.815,94 eura za 16-mjesečni projekt koji je završio u ožujku 2023. U prosincu 2023. potpisan je novi ugovor za projekt „Mostarka“ na 12 mjeseci (70.000,00 eura) s ciljem poticanja žena u odgojno-obrazovnom sustavu Bosne i Hercegovine na razvijanje inovativnih poduzetničkih ideja, kao i na edukaciju o provedbi EU projekata.

35. Koji su formalni mehanizmi uspostavljeni kako bi omogućili participaciju različitih dionika u provedbi i praćenju Pekinške platforme i Programa 2030.?

Uspostavljeni formalni mehanizmi za provedbu i praćenje Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje i Programa 2030.

Institucionalni okvir za praćenje provedbe Ciljeva održivog razvoja (UN Programa 2030) čini Nacionalno vijeće za održivi razvoj, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Državni zavod za statistiku,

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije kao koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja, koordinatori za strateško planiranje te jedinice područne (regionalne) samouprave. Nacionalnim vijećem za održivi razvoj predsjednik Vlade Republike Hrvatske, dok su mu članovi čelnici nadležnih ministarstava i ureda Vlade Republike Hrvatske, predstavnik Ureda Predsjednika Republike Hrvatske te Državnog zavoda za statistiku. Predviđeno je da se u rad Nacionalnog vijeća za održivi razvoj u savjetodavnom svojstvu uključuju i predstavnici ostalih dionika održivog razvoja, ponajprije predstavnici jedinica područne (regionalne) samouprave, gospodarstva, zainteresirane znanstvene i stručne javnosti te predstavnici organizacija civilnog društva.

Vijeće za održivi razvoj usvaja izvješća o rezultatima i aktivnostima provedbe za potrebe međunarodne suradnje, odnosno usuglašava stajališta za potrebe sudjelovanja Republike Hrvatske u radu Ujedinjenih naroda (posebno za Opću skupštinu UN-a, Gospodarsko i socijalno vijeće – ECOSOC, te Politički forum o održivom razvoju na visokoj razini – HLPF), te Europske unije.

Drugi dobrovoljni nacionalni pregled o primjeni UN Programa 30 za održivi razvoj predstavljen je 2023. godine na UN-ovom Političkom forumu visoke razine.⁴⁴

On svojim rezultatima pridonosi i provedbi „Cilja održivog razvoja 5: postizanje ravnopravnosti spolova i osnaživanje svih žena i djevojčica“, kao i drugih UN-ovih programa i dokumenata usko povezanih s provedbom *Programa 2030.*, kao i ključnih područja kojima se bavi Pekinška platforma. Sadrži i pregled pokazatelja o sudjelovanju žena u političkom i javnom životu, kao i osvrt na sadržaj novih nacionalnih planova, te aktivnosti koje se poduzimaju u cilju suzbijanja i prevencije rodno uvjetovanog nasilja.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske nadležan je za praćenje provedbe međunarodnih obveza, uključujući i praćenje provedbe *Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje*, o čemu podnosi redovita petogodišnja izvješća nadležnim tijelima UN-a (UNECE).

36. Molimo da opišete kako su dionici doprinijeli pripremi ovog nacionalnog izvješća.

Priprema Nacionalnog izvješća Peking +30

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske nadležan je za izradu *Sveobuhvatnog nacionalnog izvješća (Peking +30)*. U tu svrhu Ured je osnovao Radnu skupinu za izradu *Pekinga +30*, koju čine članovi iz sljedećih državnih tijela:

- Ured potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske za društvene djelatnosti i ljudska prava
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
- Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

---

⁴⁴ Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2023/Lipanj/229%20-%20sjednica%20VRH/2%20CRO%20VNR%202023%20HR.pdf>.

- Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
- Državni zavod za statistiku
- Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva
- Središnji državni ured za demografiju i mlade
- Ministarstvo financija
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
- Ministarstvo hrvatskih branitelja
- Ministarstvo kulture i medija
- Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
- Ministarstvo obrane
- Ministarstvo pravosuđa i uprave
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja.⁴⁵

Upitnik iz UN-ovih *Smjernica za sveobuhvatne preglede na nacionalnoj razini* preveden je na hrvatski jezik i poslan članovima i članicama Radne skupine. Dionici su odgovorili na postavljena pitanja iz svog djelokruga. Konzultiran je i Savjet za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, kao i članovi akademske zajednice. Na temelju zaprimljenih doprinosa i analize podataka iz različitih drugih izvješća, dokumenata i akata kompilirano je narativni dio *Sveobuhvatnog nacionalnog izvješća (Peking +30)*.

S obzirom da se izvješće pripremalo istovremeno sa odvijanjem novih parlamentarnih izbora i konstituiranja nove Vlade, dio uključenih dionika nije dostavio svoje priloge u predviđenim rokovima, što je posljedično utjecalo i na prolongiranje podnošenja izvješća.

37. Molimo da opišete plan i vremenski okvir za implementaciju preporuka Odbora za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, CEDAW), ako je nadležan u vašoj državi, ili preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda ili drugih mehanizama UN-a za ljudska prava koji se tiču rodne neravnopravnosti / diskriminacije žena.

Izveštavanje Odboru za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena i Odboru za ljudska prava UN-a

---

⁴⁵ Dionici su navedeni prema nazivima u vremenu osnivanja Radne skupine za izradu Pekinga +30.

Četvrto i peto Periodično izvješće Republike Hrvatske prema članku 18. UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena je podneseno UN-ovom Odboru za uklanjanje diskriminacije žena 2013. godine. Navedeno izvješće predstavljeno je tom odboru na njegovom 61. zasjedanju u srpnju 2015. godine. Odbor je u *Zaključnim primjedbama o Četvrtom i petom periodičnom izvješću za Hrvatsku*, donesenima u srpnju 2015., naveo kako zahtijeva da u roku od najviše dvije godine pisanim putem osigura informacije o koracima poduzetima kako bi provela preporuke koje se odnose na određene članke *Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena* (CEDAW). Tražene informacije dostavljene su 2017. Šesto periodično izvješće je finalizirano i tijekom 2024. godine, nakon usvajanja na Vladi Republike Hrvatske, bit će dostavljeno odboru za CEDAW.

Znatan dio preporuka iz zaključnih primjedbi na prošlo izvješće u proteklom razdoblju su provedene, a dio preporuka uvršten je u mjere novih nacionalnih planova i programa.

Republika Hrvatska je u izvještajnom razdoblju izradila dva izvješća po *Univerzalnom periodičnom pregledu ljudskih prava UN-a*.⁴⁶ *Treće izvješće po Univerzalnom periodičnom pregledu* nastalo je tijekom 2020. godine, a predstavljeno je u studenom 2020., unatoč izazovima uslijed pandemije COVID-19. U 2023. godini Republika Hrvatska izradila je *Međuizvješće prema Univerzalnom periodičnom pregledu* na temelju kojeg će se izraditi četvrto izvješće, a njegovo predstavljanje očekuje se u svibnju 2025. godine. Republika Hrvatska uspješno je odgovorila na sve preporuke država članica vezane uz politiku ravnopravnosti spolova i suzbijanje nasilja nad ženama.

Republika Hrvatska također podnosi periodična izvješća o primjeni *Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima*. 2024. godine predstavljeno je četvrto izvješće o njegovoj provedbi.

---

⁴⁶ V. hrvatski doprinos Univerzalnom periodičnom izvješću: <https://mvep.gov.hr/informacije-za-gradjane-244593/ugovori-dokumenti-i-obraci/dokumenti/univerzalni-periodicni-pregled-ljudskih-prava/27170>.

Peti dio: Podaci i statistika

38. Koja su najvažnija područja u kojima je vaša država postigla najveći napredak u proteklih pet godina po pitanju rodne statistike na nacionalnoj razini?

Napredak u provedbi rodne statistike na nacionalnoj razini

Od 2006. godine Državni zavod za statistiku redovno izdaje svoju godišnju dvojezičnu (hrvatsko-englesku) publikaciju *Žene i muškarci u Hrvatskoj*⁴⁷, opširan pregled podataka razvrstanih po spolu, koji obuhvaćaju niz različitih društvenih područja (stanovništvo, zdravstvo, obrazovanje, zaposlenost i plaće, mirovinsko osiguranje, pokazatelji siromaštva, pravosuđe, politička vlast).

Od prosinca 2020. do travnja 2023. Državni zavod za statistiku provodio je projekt financiran EU sredstvima pod nazivom „Istraživanje o rodno uvjetovanom i međuljudskom nasilju (potpuna implementacija)“.⁴⁸ Istraživanje je izrađeno uz koordinaciju Eurostata, putem namjenske radne skupine (jedna od članica bila je i Hrvatska), gdje je standardizirana metodologija istraživanja i izrađen anketni upitnik. Osim toga, izvedene su smjernice za provođenje ankete za sve relevantne aspekte.⁴⁹

U skladu s metodološkim postavkama,⁵⁰ istraživanje je nosilo naziv „Anketa o sigurnosti“ i provedeno je na inicijalnom uzorku od 23.000 osoba koje žive u privatnim kućanstvima. Terenski rad obavljen je u razdoblju od listopada 2022. do veljače 2023. Korištene metode prikupljanja podataka bile su računalno potpomognuto web intervjuiranje (CAWI) i računalno potpomognuto telefonsko intervjuiranje (CATI). Kao okvir uzorka korištena je baza podataka *Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine*. Ciljna populacija bile su osobe u dobi od 18 do 74 godine, muškarci i žene. Uspješno je obavljen 6.171 intervju (3.416 ispitanice i 2.755 ispitanika). Rezultati „Ankete o sigurnosti“ trebali bi omogućiti da se, u potpunosti ili djelomično, obrade statistički podaci za različite pokazatelje *Ciljeva održivog razvoja*, prvenstveno unutar Cilja 16. Statistički rezultati istraživanja, po zemljama sudionicama, dostupni su na stranicama Eurostata⁵¹, dok je nacionalna diseminacija planirana za 16. prosinca 2024. na stranicama Državnog zavoda za statistiku.

---

⁴⁷ <https://podaci.dzs.hr/en/publications/>

⁴⁸ Broj ugovora: 101018003-2020-HR-GBV Anketa i temeljne informacije o projektu dostupne su na: <https://dzs.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Dokumenti/Finalised%20projects%20funded%20by%20the%20EU.pdf>, page 33

⁴⁹ Prije ovog projekta DZS je provodio projekt “Testing and piloting survey on Gender-Based Violence”, temeljne informacije o projektu dostupne su na: <https://dzs.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Dokumenti/Finalised%20projects%20funded%20by%20the%20EU.pdf>, str. 112 i 113. Taj pilot je proveden kako bi se testirale različite metode prikupljanja građe.

⁵⁰ Metodologija je dostupna na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/13484289/KS-GQ-21-009-EN-N.pdf/1478786c-5fb3-fe31-d759-7bbe0e9066ad?t=1633004533458>

⁵¹ V. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence/database>.

U razdoblju od studenoga 2022. do studenoga 2023. Državni zavod za statistiku proveo je „Anketu o raspolaganju vremenom“ na nacionalno reprezentativnom uzorku. Kao okvir uzorka korištena je baza podataka *Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine*. Istraživanje je provedeno na inicijalnom uzorku od 4.680 privatnih kućanstava i njihovih članova u dobi od 15 i više godina. Korištene metode prikupljanja podataka bile su računalno potpomognuti osobni intervjui (CAPI) za upitnike za kućanstva i pojedince, dok je za dnevničke korištenja vremena korištena metoda papira i olovke. Stopa odgovora bila je nešto iznad 20%. To je prvi put da je statistički instrument raspolaganja vremenom implementiran na nacionalno reprezentativnom uzorku, što je omogućilo izvođenje statistički pouzdanih učestalosti i stopa. Rezultati „Ankete o raspolaganju vremenom“ trebali bi omogućiti da se, u potpunosti ili djelomično, obrade statistički podaci, prvenstveno za pokazatelj 5.4.1. *Ciljeva održivog razvoja*. Nacionalna diseminacija planirana je za 16. prosinca 2024. na stranicama Državnog zavoda za statistiku.

Za statističke djelatnosti u kojima je statistička jedinica osoba, rezultati se u pravilu iskazuju i raščlanjivanjem po spolu.

Kada je riječ o rodno utemeljenoj statistici, potrebno je uzeti u obzir ne samo službene statističke napore, već i potencijalne razvoje u široj nacionalnoj ekosferi podataka. U tu svrhu, kao primjer, vrijedi spomenuti da je GREVIO⁵² u svom (*Osnovnom*) *Evaluacijskom izvješću za Hrvatsku*⁵³ naveo sljedeće (str. 6): „U sektorima kaznenog pravosuđa, zdravstva i socijalne skrbi potrebno je unaprijediti prikupljanje podataka koji se odnose na nasilje nad ženama – razvrstati ih prema spolu, dobi i odnosu počinitelja prema žrtvi, vrsti nasilja i zemljopisnom položaju te takve podatke treba analizirati u svrhu kreiranja politika temeljenih na dokazima.“

39. Koja su glavna tri prioriteta vaše države za razvoj nacionalne rodne statistike u nadolazećih pet godina?

Prioriteti razvoja nacionalne statistike

---

⁵² GREVIO – Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence; Grupa stručnjaka Vijeća Europe za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

⁵³ V. <https://mrosp.gov.hr/vijesti/objavljeno-osnovno-evaluacijsko-izvjesce-grevio-a-za-republiku-hrvatsku/13162>.

„Istraživanje o rodno uvjetovanom i međuljudskom nasilju (potpuna implementacija)“, spomenuto u odgovoru na 38. pitanje, značilo je prvu službenu statističku anketu o viktimizaciji provedenu na nacionalno reprezentativnom uzorku, što je omogućilo izvođenje statistički pouzdanih učestalosti i stopa. Istodobno, u tijeku je nekoliko inicijativa na razini EU za potencijalno buduće statističko praćenje fenomenologije rodno uvjetovanog nasilja. Jedna od inicijativa dolazi od Eurostata, gdje postoji Radna skupina za pripremu metodološke infrastrukture kao polazišta za potencijalnu buduću provedbu (bilo u obliku statističkog zakonodavstva ili pod krovnim sporazumom). Državni zavod za statistiku aktivno sudjeluje u ovom procesu, kao član radne skupine.

S druge strane, *Istanbulska konvencija* koju je Hrvatska ratificirala⁵⁴ 2018., u članku 11. stavku 2. navodi: „Stranke će nastojati provoditi istraživanja među stanovništvom u pravilnim vremenskim razmacima radi utvrđivanja učestalosti i trendova svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.“ Ovdje također treba imati na umu GREVIO-ovo (*Osnovno*) *Evaluacijsko izvješće za Hrvatsku*. U „Dodatku I – Popis prijedloga i sugestija GREVIO-a“, poglavlje „II. Integrirane politike i prikupljanje podataka“, točka 13. navodi se: „GREVIO potiče hrvatske vlasti na redovito provođenje istraživanja među stanovništvom koja se bave svim oblicima nasilja nad ženama obuhvaćenima područjem primjene *Istanbulske konvencije*.“ U tu svrhu može se očekivati da će se u budućnosti odvijati jedan ili više procesa kada je u pitanju statistika stanovništva o rodno uvjetovanom nasilju (bilo kao dopuna ili paralelno).

Na razini EU postoji mnoštvo inovacija (trenutačnih ili nadolazećih) u okviru *EU Data Strategy*⁵⁵, koja priznaje i intrinzičnu vrijednost i važnost podataka za budući društveni i gospodarski razvoj, kao i izvanredne i potencijalno povijesno neusporedive tehnološke proliferacije i razvoja (npr. umjetna inteligencija). To će, naravno, imati utjecaja na statistiku u svakom obliku (službena statistika, administrativna statistika itd.) i vjerojatno u svim statističkim područjima. Uključuje i rodnu statistiku, koja je odraz stanja rodne problematike u cjelini, što je prepoznalo i Vijeće Europe.⁵⁶ Te inovacije mogle bi imati usmjeren i sinergijski nacionalni utjecaj, s potencijalnim strateškim srednjoročnim i dugoročnim učinkom.

40. Koji su rodno specifični pokazatelji⁵⁷ bili prioritetni pri praćenju napretka Ciljeva održivog razvoja u vašoj državi?

Rodno specifični pokazatelji praćenja napretka Ciljeva održivog razvoja

---

⁵⁴ V. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2018_05_3_27.html.

⁵⁵ V. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_en.

⁵⁶ V. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/artificial-intelligence-bridging-the-equality-gap>.

⁵⁷ Pojam „rodno specifični pokazatelji“ upotrebljava se za pokazatelje za koje je izričito potrebna podjela po spolu i/ili su povezani s rodnom ravnopravnošću kao temeljnim ciljem. Na primjer, pokazatelj Ciljeva održivog razvoja 5.c.1 pokriva postotak država koje imaju sustav za praćenje raspoređenih javnih proračunskih sredstava koja su usmjerena na politike i programe kojima se promiče ravnopravnost spolova – temeljni cilj je promicanje ravnopravnosti spolova. Pojam se također upotrebljava za pokazatelje u okviru kojih se žene i djevojčice navode kao ciljna populacija (v. UN Women. 2018. *Turning Promises into Action: Gender Equality in the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York).

U tijeku je izrada nacionalnog akcijskog plana za sustavno praćenje i izvještavanje o *Programu 2030*.

Dokument *Revizija uspješnosti spremnosti Republike Hrvatske za provedbu Ciljeva održivog razvoja iz Agende održivog razvoja 2030*. objavljen je u ožujku 2021. godine⁵⁸ (reviziju provodi Državni ured za reviziju Republike Hrvatske).

Državni ured za reviziju dao je nekoliko preporuka od kojih su dvije relevantne za ovo pitanje, a to su: „Izraditi nacionalni akcijski plan u koordinaciji s drugim nositeljima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, za sustavno praćenje i izvještavanje o *Ciljevima održivog razvoja*“ te „Poduzeti potrebne radnje u koordinaciji s drugim nositeljima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, te donositeljima odluka, kako bi se provelo mapiranje dostupnosti podataka potrebnih za izračun indikatora *Ciljeva održivog razvoja*“. Učinjen je značajan posao, no i dalje su potrebni daljnji sinergijski napori kako bi se optimizirala infrastruktura nacionalnih podataka i metapodataka o *Ciljevima održivog razvoja*.

Aktivnosti navedene u odgovorima na 38. i 39. pitanje trebale bi se u određenoj mjeri baviti rodno specifičnim pokazateljima, konkretnije: „Anketa o raspolaganju vremenom“ za pokazatelj 5.4.1. te „Istraživanje o rodno uvjetovanom i međuljudskom nasilju (potpuna implementacija)“ za pokazatelje 5.2.1,⁵⁹ 5.2.2,⁶⁰ 11.7.2, 16.1.3, 16.2.3,⁶¹ 16.3.1.

Ovdje treba prepoznati i prilično zanimljive inicijative za dopunske meta podatke, kao što je primjerice *Izvjешće koje je Hrvatska podnijela u skladu s člankom 68. stavkom 1. Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Osnovno izvješće)* iz veljače 2022. i sl.

Kao što je gore navedeno, započelo je (djelomično) prikupljanje podataka za pokazatelje za ciljeve 5.3.2, 5.5.1, 5.5.2, 5.6.1, 5.6.2, 16.1.1, 16.2.2, 16.3.2, 16.4.2, 16.5.1, 16.5.2, 16.7.1 te 16.9.1.

41. Koji se od sljedećih čimbenika primjenjuju pri podjeli ⁶² u najvećim istraživanjima u

---

⁵⁸ Engleska inačica dostupna je na: <https://www.revizija.hr/UserDocsImages/ENG/Reports/2020/SDG%202020.eng.pdf>.

⁵⁹ Anketa o sigurnosti i rodno uvjetovanom nasilju pokriva nešto drugačije dimenzije: udio žena koje su ikada bile u partnerskom odnosu (18-74) koje su doživjele psihičko, fizičko ili seksualno nasilje od strane intimnog partnera, tijekom posljednjih 12 mjeseci, zadnjih 5 godina i tijekom svog života do danas, zatim prema vrstama nasilja i prema dobi: 18-74; 18-29; 30-44; 45-64; 65-74, te određenim intersekcijskim aspektima (<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/13484289/KS-GQ-21-009-EN-N.pdf/1478786c-5fb3-fe31-d759-7bbe0e9066ad?t=1633004533458>, str. 516).

⁶⁰ Anketa o sigurnosti i rodno uvjetovanom nasilju obuhvaća ispitanime između 18 i 74 godine starosti.

⁶¹ Međutim, dok EU uzima u obzir djetinjstvo prije dobi od 15 godina, sljedeći indikator promatra mlade žene (18-29) koje su iskusile seksualno nasilje prije dobi od 15 godina (<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/13484289/KS-GQ-21-009-EN-N.pdf/1478786c-5fb3-fe31-d759-7bbe0e9066ad?t=1633004533458>, str. 575).

⁶² Specificirano u A/RES/70/1, uz dodatak obrazovanja, bračnog stanja, vjere i seksualne orijentacije.

vašoj državi?

Varijable koje se primjenjuju u istraživanjima

Kada su u pitanju statistička istraživanja o kućanstvima i pojedincima, a koja čine okosnicu socijalne statistike, ona su u značajnom broju slučajeva metodološki usklađena na razini EU i/ili propisana statističkim zakonodavstvom EU.

*Uredba (EU) 2019/1700 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. listopada 2019.*⁶³ je okvirna uredba i uspostavlja zajednički okvir za europsku statistiku koja se odnosi na osobe i kućanstva, na temelju podataka na individualnoj razini prikupljenih iz uzoraka tih osoba i kućanstava. Ova uredba ne primjenjuje se na popise stanovništva i stanova, kako je navedeno u *Uredbi (EZ) br. 763/2008*.

U članku 3., stavku 1. utvrđuje statistička područja za koja se odnosi: a) radna snaga; b) prihod i životni uvjeti; c) zdravlje; d) obrazovanje i osposobljavanje; e) korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija; f) korištenje vremena; g) potrošnja. Stavak 3. istog članka propisuje da skupovi podataka trebaju pokrivati sljedeće zajedničke teme: a) tehničke stavke; b) karakteristike osobe i kućanstva; c) zdravlje: status i invaliditet, pristup i dostupnost i korištenje zdravstvene zaštite i zdravstvene odrednice; d) sudjelovanje na tržištu rada; e) obrazovanje i porijeklo. To su nužni podaci koje je potrebno prikupiti, a eventualne dodatne, dopunske informacije mogu se predvidjeti provedbenim aktima Europske komisije.

Sva glavna istraživanja službene statistike standardizirana su i regulirana na razini EU te popraćena temeljnim socio-demografskim i socio-ekonomskim varijablama, kao što su spol, dob u navršenim godinama, država rođenja, država državljanstva u vrijeme prikupljanja podataka, pravni bračni status, *de facto* bračni status (izvanbračna zajednica), sastav kućanstva, država prebivališta, regija prebivališta, stupanj urbanizacije, samoprijavljeni radni status, status u radnom odnosu, zanimanje u radnom odnosu, gospodarski sektor u kojem je zaposlen, najviša završena stručna sprema, neto mjesečni prihod kućanstva.

---

⁶³ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. listopada 2019. o uspostavi zajedničkog okvira za europske statistike o osobama i kućanstvima koje se temelje na podacima o pojedincima prikupljenima na uzorcima, izmjeni uredaba (EZ) br. 808/2004, (EZ) br. 452/2008 i (EZ) br. 1338/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1177/2003 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ) br. 577/98 (dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1700>)

Šesti dio: Zaključci i sljedeći koraci

Iz ovog izvješća razvidno je da je u proteklih pet godina učinjen značajan napredak prema postizanju cilja stvarne ravnopravnosti muškaraca i žena. To se prije svega odnosi na brojne izmjene zakonodavstva, donošenje novih strategija, planova i programa te provođenje mnogih drugih aktivnosti u svrhu podizanja svijesti javnosti o važnosti ravnopravnosti spolova za cjelokupni boljitak društva. Pri tome su mnoge aktivnosti provedene u suradnji s organizacijama civilnog društva i drugim važnim dionicima. Položaj žena je u mnogim područjima unaprijeđen, ali još uvijek nije dovoljno dobar, stoga je važno staviti naglasak na učinkovitu implementaciju donesenih nacionalnih planova, programa i politika usmjerenih ka suzbijanju diskriminacije, inteziviranju poštivanja prava i unaprjeđenja društvenog položaja žena s ciljem bržeg napretka u uspostavljanju stvarne ravnopravnosti spolova. Postoji prostor za brži napredak

Sljedeći koraci definirani su u *Nacionalnom planu za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine*, koji sadrži sljedeće prioritete: 1. Povećati razinu osviještenosti javnosti o ravnopravnosti spolova i višestrukoj diskriminaciji; 2. Unaprijediti položaj žena na tržištu rada; 3. Stvoriti preduvjete za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja; 4. Povećati osjetljivost sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama za pitanja ravnopravnosti spolova i nestereotipne odabire programa obrazovanja na svim razinama; 5. Povećati zastupljenost žena u procesima javnog i političkog odlučivanja, 6. Uvesti perspektivu ravnopravnosti spolova u javne politike; 7. Povećati vidljivost Republike Hrvatske na međunarodnom planu u području ravnopravnosti spolova.

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine i pripadajući akcijski planovi za ravnopravnost spolova (do 2024. te 2025.–2027. godine) također će doprinijeti provedbi „Cilja 5. Postizanje ravnopravnosti spolova i osnaživanje svih žena i djevojaka“ *Programa 2030*. UN-a, kao i provedbi *Pekinske platforme*.

U budućem razdoblju potrebno je nastaviti s naporima prema postizanju nulte tolerancije prema svim oblicima rodno uvjetovanog nasilja uključujući obiteljsko nasilje.

U *Programu Vlade Republike Hrvatske za mandatno razdoblje 2024.–2028.* kao jedan od prioriternih ciljeva istaknuta je borba protiv nasilja nad ženama i djecom i obiteljskog nasilja. Pri tome se navodi da će se „nastaviti sa širenjem sustava podrške žrtvama i svjedocima na sudovima, kao i s edukacijama pravosudnih dužnosnika i službenika u pravosudnim tijelima o pravima žrtava nasilja. Radi što bolje koordinacije, primjene, nadzora i procjene politika i mjera za borbu protiv nasilja i sprečavanje svih njegovih oblika uspostaviti će se samostalna organizacijska jedinica u Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike koja će za to biti zadužena. Poseban će se naglasak staviti na sustavno prikupljanje, stratešku analizu i obradu podataka u vezi s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji, kao i na međusektorsku suradnju. U Obiteljskim će se centrima u svakoj županiji pružati podršku djeci žrtvama vršnjačkog nasilja i žrtvama obiteljskog nasilja. Nakon napuštanja skloništa žrtvama nasilja i djeci koja izlaze iz sustava socijalne skrbi omogućit će se dodatna financijska sredstva za najam stana ili stambeno zbrinjavanje do njihova osamostaljenja. Radi privremenog uzdržavanja djece kojima roditelji ne plaćaju

alimentaciju uspostaviti će se poseban Alimentacijski fond, a povećanom naknadom osigurati će se njihovo održavanje do punoljetnosti ili do prvog stalnog zaposlenja. Radi zaštite djece žrtava nasilja, osnovat će se Dječja kuća po uzoru na Barnahus model, što je vodeći europski model zaštite prava i interesa djece žrtava te na jednom mjestu objedinjava sve relevantne službe. Donijet će se Zakon o zaštiti djece od nasilja, kojim će se postrožiti kazne za sve oblike nasilja nad djecom, uvesti dodatni mehanizmi zaštite djece i provjere nasilnika. Vlada će predvoditi borbu protiv svih oblika nasilja i govora mržnje u društvu te će osnažiti zakonodavni okvir o suzbijanju govora mržnje, posebice prema ranjivim skupinama i nacionalnim manjinama, jer u modernoj Hrvatskoj nema mjesta huliganskim i nasilnim ispadima, kako fizičkom nasilju, tako i govoru mržnje, bilo da je riječ o javnom prostoru, medijima, internetskim platformama ili društvenim mrežama. Poticat će se borba protiv govora mržnje i bilo kojeg oblika nasilja ulaganjem u obrazovanje, stručna savjetovanja, javne kampanje i jačanje medijske pismenosti kako bi se preventivno djelovalo. Nastavit će se ulagati potrebne napore kako bi svi koji javno šire govor mržnje ili potiču na nasilje čim prije priveli pravosudnim tijelima i bili primjereno kažnjeni.“

Jednako tako, pažnju treba usmjeriti na osiguravanje dostupnosti obrazovnih programa, suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, puno sudjelovanje žena u svim područjima života uz uvažavanje potreba i stvaranje pretpostavki za jednaku raspodjelu obiteljskih i poslovnih obaveza. Važna je i sustavna edukacija, stručno usavršavanje i razmjena iskustava i dobrih praksi, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, i standardizacija postupanja i daljnji razvoj međusektorske suradnje i kontinuiranog iznalaženja novih rješenja, alata i mehanizama.

Aneks

Popis kratica

CERV – Građani, jednakost, prava i vrijednosti

Direktiva 2019/1158 – Direktiva (EU) 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi

EU – Europska unija

ECOSOC – Gospodarsko i socijalno vijeće Europske unije

EMPACT – Europska multidisciplinarna platforma protiv kriminalnih prijetnji

ESF+ – Europski socijalni fond Plus

EUCPN – Europska mreža za prevenciju kriminaliteta

FEAD – Fond europske pomoći za najpotrebitije

HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak

HCK – Hrvatski crveni križ

HLPF – Politički forum o održivom razvoju na visokoj razini

HOO – Hrvatski olimpijski odbor

IKT – Informacijsko-komunikacijske tehnologije

IOM – Međunarodna organizacija za migracije

IPA – Instrument predpristupne pomoći

MdM – Liječnici svijeta

OSCE – Organizacija za europsku sigurnost i suradnju

Program 2030. – Program Ujedinjenih naroda o održivom razvoju do 2030. godine

SOIH – Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske

SOP – Standardni operativni postupak za prevenciju i odgovor u slučaju seksualno i rodno uvjetovanog nasilja u prihvatilištima za tražitelje/tražiteljice međunarodne zaštite

STEM – znanost, tehnologija, strojarstvo, matematika

UN – Ujedinjeni narodi

UNHCR – Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice

UNICEF – Fond Ujedinjenih naroda za djecu

UNODC – Ured Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal

Popis strategija, programa, nacionalnih planova i protokola

Strategije

Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

- https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Dokumenti%20Vlada/2024/Program_16_Vlade_RH.pdf

Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine

- https://rdd.gov.hr/UserDocsImages/SDURDD-dokumenti/Strategija_Digitalne_Hrvatske_final_v1_EN.pdf

Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20za%20razdoblje%20do%202017.%20do%202022.%20godine.pdf>

Plan politike puta u digitalno desetljeće 2030

- <https://rdd.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//Program%20politike%20Putu%20u%20digitalno%20desetlje%C4%87e2030.pdf>

Strategija demografske revitalizacije RH do 2033. (Narodne novine, 36/2024)

- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_580.html

Strateški okvir za razvoj mentalnog zdravlja do 2030. godine

- <https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2022%20Objave/STRATE%C5%A0KI%20OKVIR%20RAZVOJA%20MENTALNOG%20ZDRAVLJA%20DO%202030..pdf>

Programi

Program Vlade za razdoblje 2024. – 2028

- https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Dokumenti%20Vlada/2024/Program_16_Vlade_RH.pdf

Provedbeni program Ministarstva kulture i medija za razdoblje od 2021. do 2024. godine

- [https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Provedbeni%20plan%202021%20-%202024/Provedbeni%20program%20Ministarstva%20kulture%20i%20medija%202021-2024%20\(2021-01-29\).pdf](https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Provedbeni%20plan%202021%20-%202024/Provedbeni%20program%20Ministarstva%20kulture%20i%20medija%202021-2024%20(2021-01-29).pdf)

Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke

- <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2024/02/Nacionalni-program-ranog-otkrivanja-raka-dojke.pdf>

Nacionalni akcijski planovi

Nacionalni akcijski plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti te srodnih rezolucija za razdoblje od 2019. do 2023. godine

- <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/2022/datoteke/2201311558-nap-ii.pdf>

Nacionalni akcijski plan za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/slike/2023/3.7.%20KONA%C4%8CNO%20Tekst%20Nacionalni%20akcijski%20plan%20NAP%20CG.pdf>

Nacionalni plan za uključivanje Roma, za razdoblje 2021.–2027.

- <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Nacional%20Plan%20for%20Roma%20Inclusion%202021-2027.pdf>

Aksijski plan za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje 2021.–2022.

- <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Aksijski%20plan%20za%20provedbu%20NPUR-a%20za%202021.%20i%202022..pdf>

Aksijski plan za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje 2023.–2025.

- <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages//NPUR%202021-2027//AP%20NPUR%202023-2025.pdf>

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%20Godi%20planovi%20strate%20izvje%20C4%87a/Nacionalni%20plan%20borbe%20protiv%20siroma%20i%20socijalne%20isklju%20za%20razdoblje%20od%202021%20do%202027.pdf>

Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024.

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%20Godi%20planovi%20strate%20izvje%20C4%87a/Akcijski%20plan%20borbe%20protiv%20siroma%20i%20socijalne%20isklju%20za%20razdoblje%20od%202021%20do%202024.pdf>

Nacionalni plan razvoja kulture i medija te pripadajućeg Akcijskog plana razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2024.

- https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20kulture%20i%20medija/Nacionalni%20plan_objava.pdf

Provedbeni program Ministarstva kulture i medija za razdoblje od 2021. do 2024. godine

- https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20kulture%20i%20medija/Akcijski%20plan_objava.pdf

Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije do 2027. godine

- <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20za%20ZPLJP%20razdoblje%20do%202027.pdf>

Akcijski plan zaštite i promicanja ljudskih prava za 2023. godinu

- <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20Plan%20for%20the%20Protection%20and%20Promotion%20of%20Human%20Rights%20and%20Combating%20Discrimination%20for%20the%20period%20to%202027.pdf>

Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije za 2023. godinu

- <https://ljudskaprava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//Akcijski%20plan%20suzbijanja%20diskriminacije%202023.pdf>

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine

- <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/NPRS%202027%20A-PRS%202024//Nacionalni%20plan%20za%20ravnopravnost%20spolova,%20za%20razdoblje%20do%202027..pdf>

Akcijski plan za provođenje Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024.

- <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/NPRS%202027%20A-PRS%202024//Akcijski%20plan%20za%20ravnopravnost%20spolova%20za%20razdoblje%20do%202024..pdf>

Akcijski plan djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026.

- <https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2024%20Objave/Akcijski%20plan%20djelovanja%20na%20podru%C4%8Dju%20ovisnosti%20za%20razdoblje%20do%202026.%20godine.pdf>

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026.

- <https://planoporavka.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%20srpanj%202021..pdf?vel=13435491>

Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/Nacionalni%20plan%20izjedna%C4%8Davanja%20mogu%C4%87nosti%20za%20osobe%20s%20invaliditetom%20za%20razdoblje%20od%202021.%20do%202027.%20godine.pdf>

Akcijski plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. godine

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/Akcijski%20plan%20izjedna%C4%8Davanja%20mogu%C4%87nosti%20za%20osobe%20s%20invaliditetom%20za%20razdoblje%20od%202021.%20do%202024.%20godine.pdf>

Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja

- https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Dokumenti/NACIONALNI%20PLAN%20ZA%20SUZBIJANJE%20SEKSUALNOG%20NASILJA%20I%20SEKSUALNOG%20UZNEMIRAVANJA%20do%202027.g_final.pdf

Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Godi%C5%A1nji%20planovi%20i%20strate%C5%A1ka%20izvje%C5%A1%C4%87a/26.11.Prijedlog%20Nacionalnog%20plana.pdf>

Protokoli

Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Protokol%20o%20postupanju%20u%20slu%C4%8Daju%20seksualnog%20nasilja.pdf>

Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima

- <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Protokol%20o%20postupanju%20u%20slu%C4%8Daju%20nasilja%20me%C4%91u%20djecom%20i%20mladima.pdf>

Izvještaji

Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi ciljeva Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine

- <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2023/Lipanj/229%20-%20sjednica%20VRH/2%20CRO%20VNR%202023%20HR.pdf>

Izvešće Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske o radu državnih odvjetništava u 2022. godini

- <https://dorh.hr/sites/default/files/dokumenti/2023-04/IZVJE%C5%A0%C4%86E%20DORH-a%20za%202022..docx>

Spremnost Republike Hrvatske za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

- https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/focus_areas/SDG_atlas_reports/Croatia/Croatia_2021_E_prep_Sum.pdf

Ostali dokumenti

Deklaracija o posvećenosti pitanju žena u digitalnom svijetu

- https://rdd.gov.hr/UserDocsImages/SDURDD-dokumenti/Deklaracija%20o%20posvecenosti%20pitanju%20zena%20u%20digitalnom%20svijetu_prijevod.pdf

Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti o drogama u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu

- <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/12/Smjernice-za-psihosocijalni-tretman-ovisnosti-o-drogama-u-zdravstvenom-socijalnom-i-zatvorskom-sustavu-2014..pdf>

Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2027.

- <https://api.hrt.hr/media/ce/8a/prijedlog-ugovora-s-vladom-rh-za-razdoblje-2023-2027-verzija-za-javnu-raspravu-20220429105045.pdf>

Uredba o mogućnosti rada državnog službenika na izdvojenom mjestu rada, rada na daljinu i rada u nepunom radnom vremenu

- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_11_141_1921.html